

LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KATILIM BANKALARININ FON KULLANDIRMA
YÖNTEMLERİ VE TİCARİ FİNANSMAN DESTEĞİNE
YÖNELİK BİR UYGULAMA**

MUSTAFA KARAKUŞ

**YÜKSEK LİSANS TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi BURCU GÜVEN**

İstanbul, 2022

**KATILIM BANKALARININ FON KULLANDIRMA
YÖNTEMLERİ VE TİCARİ FİNANSMAN DESTEĞİNE
YÖNELİK BİR UYGULAMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA KARAKUŞ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAM ENSTİTÜSÜ
ANABİLİM DALI
ULUSLAR ARASI TİCARET VE LOJİSTİK TEZLİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi BURCU GÜVEN

YÜKSEK LİSANS TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ
Doç.Dr.Mehmet Yeşilyaprak
Dr.Öğr.Üyesi Serpil Kuzucu

ÖNSÖZ

Bu çalışmada klasik bankacılık sisteminin yasal mevzuatına tabi olarak faaliyet gösteren, fakat uygulamada işleyiş farklılığı bulunan katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri incelenmiştir.

Katılım bankalarının tarihsel gelişimi, Türk hukuk sistemindeki yeri incelenmiş, neden böyle bir bankacılık uygulamasına ihtiyaç duyulduğu anlatılmıştır.

Katılım bankalarının fon kullandırırken uyguladıkları metotlar incelenmiş, özellikle katılım bankalarının en yaygın bir şekilde kullandığı fon kullandırma metodu olan murabaha sistemi detaylı olarak anlatılmıştır.

Girişimcilerin ne tür ihtiyaçları için katılım bankalarına finansal destek talebinde bulunabildikleri, yapılan destek taleplerinin nasıl kabul edildiği, yapılan taleplerin nasıl incelendiği ve ne gibi süreçlerden geçtiği, olumlu sonuçlanan taleplerin nasıl karşılandığı anlatılmıştır. Geri ödeme plan ve vadelerine değinilmiştir.

Tez konumun belirlenmesinde ve tezin hazırlanması aşamasında her türlü desteğini veren, her zaman yanımda olan ve bana yol gösteren, tez danışmanım değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Burcu GÜVEN'e teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs, 2022

Mustafa Karakuş

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
TABLO LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
2. KATILIM BANKACILIĞI	3
2.1. Katılım Bankacılığı Kavramı	3
2.1.1. Katılım Bankacılığı Tanımı	3
2.1.2. Katılım Bankalarının Özellikleri	4
2.1.3. Katılım Bankalarının Amaçları	4
2.1.4. Katılım Bankalarının Yasalardaki Yeri	6
2.2. Katılım Bankaları Neden Ortaya Çıkışmıştır	9
2.2.1. Toplumsal ve Ekonomik Nedenler	9
2.3. Katılım Bankacılığının Tarihçesi	11
2.3.1. Faizsiz Bankacılığın Tarihsel Gelişimi	11
2.3.2. Faizsiz Bankacılığının Ortaçağdaki Denemeleri	12
2.3.3. Faizsiz Bankacılığın Yeni Çağdaki Denemeleri	13
2.3.4. Katılım Bankacılığın Modern Çağdaki Faaliyetleri	14
2.4. Girişimcilerin Katılım Bankalarını Tercih Etme Sebepleri	14
2.5. Katılım Bankacılığının Dünyadaki Uygulamaları	17
2.5.1. Afrika ve Ortadoğu Devletlerindeki Uygulamalar	17
2.5.2. Uzak Doğu Asya Ülkelerindeki Uygulamalar	18
2.5.3. Körfez Ülkelerindeki Uygulamalar	19
2.5.4. ABD ve Diğer Batılı Ülkelerdeki Uygulamalar	20
3. KATILIM BANKACILIĞINDA FON KULLANMA YÖNTEMLERİ	22
3.1. Katılım Bankalarının Fon Kullandırırken ve Toplarken kullandığı Yöntemler	22
3.1.1. Katılım Bankalarının Fon Toplarken kullandığı Yöntemler	22

3.1.2. Katılım Bankaları Fon Kullandırırken Kullandığı Yöntemler	25
3.1.2.1.Nakdi Fon Kullanma Yöntemleri.....	26
3.1.2.2.Gayri nakdi Fon Kullandırma Yöntemleri	41
4. KATILIM BANKACILIĞINDA TİCARİ FİNANSMAN DESTEĞİNE YÖNELİK UYGULAMA.....	43
4.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi	43
4.2.Araştırmanın Modeli	45
4.3.Araştırmanın Evreni ve Önemi	47
4.4.Araştırmanın Veri Toplama ve Analiz Yöntemi	49
4.5.Katılım Bankacılığında Fon Kullandırma Yöntemlerine İlişkin Bulgular ve Bu Bulguların Değerlendirilmesi.....	50
SONUÇ VE ÖNERİLER	69
KAYNAKÇA	72
ÖZGEÇMİŞ	83
EKLER.....	84
1.Katılımcıların katılım bankalarının girişimcilere verdikleri finansal destek türleri hakkındaki görüşleri.....	84
2.Katılımcıların katılım bankalarının girişimcilerin yatırım planları doğrultusunda edineceği varlıklar için verilen finansal destek türleri hakkındaki görüşleri.....	90
3.Katılımcıların katılım bankalarının girişimcilere finansman destek vermek için aradıkları şartlara dair görüşleri	92
4.Katılımcıların İşletmelerin Arsa Bina gibi Gayrimenkul Edinmek İstediklerinde Katılım Bankaları Tarafından Finansman Destek Verilmesine Dair Görüşleri	95
5.Verilen Ticari Finansal Desteğin Katılım Bankasına Geri Ödemesinin Nasıl Yapıldığına Dair Katılımcıların Görüşleri	97
6.Katılımcıların Katılım Bankasına Yapılması Gereken Geri Ödemelerin Yapılamaması Durumunda Nasıl Hareket ettiklerine Dair Görüşleri	100
7.Katılımcıların Katılım Bankalarının Girişimcileri Destekleyen Diğer Kurumlarla İşbirliklerine Dair Görüşleri	103
8.Katılımcıların katılım bankalarının destek verdikleri girişimcilerin hangi sektörde olduğuna dair görüşleri.....	105
9.Katılımcıların Katılım Bankalarının Ticari Finansman Desteği Vermek için Girişimcilerden ne gibi kriterler aramakta olduğuna dair görüşleri.....	111
10.Katılımcıların Girişimcilerin Ticari Finansman Desteği İçin Katılım Bankalarına Nasıl Bir Süreçte Başvurduklarına Dair Görüşleri	115

11.Katılımcıların Girişimcilerin Makine ve Teçhizat Almak İçin Başvurduklarında Katılım Bankalarının Finansman Destek Vermeleri ile ilgili görüşleri	117
12.Katılımcıların Makine ve Teçhizat Almak İçin Katılım Bankasına Başvuran İşletmelerden Ne Gibi Özellikler Arandığına dair Görüşleri	120

ÖZET

Faizsiz bankacılık uygulamaları genel anlamda “İslami Bankacılık” olarak da adlandırılmaktadır. Bu uygulamaların en temel ilkesi, geleneksel bankacılık uygulamalarından farklı kılınarak faize yer vermeme durumlarıdır. Bu bankalar yaptıkları işlemler ve ellerindeki kaynaklar için faiz ödememektedirler. Katılım bankalarının kuruluş amaçlarının başında özellikle dinî duyarlılıkları nedeniyle faizden uzak kalan insanların ekonomiye katılmayan atıl tasarruflarını ekonomiye kazandırmak gelmektedir.

Bu nedenle bu araştırmada, katılım bankacılığı uygulamaları ve katılım bankacılığında kullanılan fon toplama ve fon kullandırma yöntemlerinin girişimcilere olan etkileri incelenmiştir.

Bu çalışmada; katılım bankasının ilgili bölüm çalışanları ile yapılan yapılandırılmış mülakata 15 katılımcı katılmıştır. 15 katılımcının her birisine 12 adet soru olmak üzere toplam 180 adet soru sorularak araştırmanın bulguları elde edilmiştir.

Elde edilen bulguların analizleri sonucunda, katılım bankalarının fon kullandırma yöntemlerinin doğrudan, girişimcilerin ihtiyaç duyduğu ticari malları finanse etmeye yönelik uygulamalar olduğu görülmüştür. Sonuç ve öneriler bölümüyle tez tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Fon Toplama, Fon Kullandırma, Girişimcilik.

ABSTRACT

Interest-free banking practices are also called “Islamic Banking” in general. The most basic principle of these applications is that they do not include interest by making them different from traditional banking applications. These banks do not pay interest for the transactions they make and the resources they hold. The primary purpose of establishment of participation banks is to bring into the economy the idle savings of people who do not participate in the economy, especially those who stay away from interest due to their religious sensitivities.

For this reason, in this research, the effects of participation banking practices and fund collection and fund allocation methods used in participation banking on entrepreneurs are examined.

In this study, 15 participants participated in the structured interview with the employees of the relevant department of the participation bank. The findings of the research were obtained by asking a total of 180 questions, 12 of which were asked to each of the 15 participants.

As a result of the analysis of the findings, it has been seen that the fund allocation methods of the participation banks are direct applications to finance the commercial goods needed by the entrepreneurs. The thesis is completed with the conclusion and recommendations section.

Keywords: Participation Banking, Fundraising, Funding, Entrepreneurship.

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1: Katılım Bankalarını Tercih Sebebi.....	16
Şekil 3.1: Sukuk Sisteminin İşleyişi.....	36
Şekil 4.1:Araştırmanın modeli.....	45
Şekil 4.2: NVivo kelime Bulutu Analizi.....	56
Şekil 4.3: Nvivo kelime ağacı(finansman).....	58
Şekil 4.4: Nvivo kelime ağacı(katılım.....	60
Şekil 4.5: Nvivo kelime ağacı(desteği).....	61
Şekil 4.6: Nvivo kelime ağacı(makine).....	63
Şekil 4.7: Nvivo kelime ağacı(mal).....	64

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1: Susuk ile Tahvil,Bono,Hisse Senedinin Karşılaştırması	35
Tablo 4.1: Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular.....	54

1. GİRİŞ

Katılım bankacılığı faizsiz bankacılık olarak da ele alınmaktadır. Katılım bankaları bu bankacılık uygulamaları çerçevesinde finans sektöründe faaliyetlerini sürdürmektedir. Katılım bankaları toplamış oldukları fonlarla ülke ekonomisine çeşitli katkılarda bulunmaktadır. Katılım bankacılığının temel amacı, piyasa ve hukuk yükümlükleri çerçevesinde faiz içermeyen kâr ve zarar ortaklığından faydalanılarak ülke ekonomisine katkı sağlamaktır.

Katılım bankacılığı sosyal nedenler, dini, ekonomik ve politik nedenlerden dolayı diğer bankalara alternatif şekilde meydana gelmiştir. Katılım bankalarının çalışma sistemleri fon toplama aynı zamanda fon kullandırma sistemine dayanmaktadır.

Katılım bankalarının kullandıkları fon toplama yöntemleri; cari hesaplar, katılma hesapları olarak uygulanan yöntemlerdir. Kullanılan fon kullandırma metotları ise mudaraba , muşaraka , murabaha, icara gibi uygulama biçimleridir.

Bu çalışmanın amacı; katılım bankacılığı uygulamaları ve katılım bankacılığında kullanılan fon toplama ve fon kullandırma yöntemlerinin girişimcilere olan etkilerini incelemektir. Bu bağlamda; girişimciler katılım bankalarından ticari finansman desteği alırken, katılım bankaları tarafından

uygulanan yöntemler neticesinde; girişimciye mali açıdan sağlanan fayda , girişimcilerin alabildikleri ticari finansman desteği , girişimcilerin katılım bankalarını tercih etme nedenleri, girişimcilerin sağlamış oldukları avantajlar ve katılım bankalarının daha fazla girişimci çekebilmeleri için yapılacak olan öneriler, konuları araştırılacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde; giriş kısmına yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde; katılım bankasıyla ilgili temel kavramlar, katılım bankalarının ortaya çıkış nedenleri, katılım bankacılığının tarihsel gelişimi ve dünya üzerinde katılım bankacılığının uygulamaları başlıklarına yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; katılım bankalarında fon toplama yöntemleri ve katılım bankalarında fon kullandırma yöntemleri araştırılmıştır.

Araştırmanın son bölümünde ise; yapılan çalışmanın amacı ve önemi ,çalışmanın evreni,çalışmada kullanılan veri toplama ve analiz yöntemi ile katılım bankacılığında ticari finansman desteğine yönelik uygulama biçimlerine yönelik elde edilen bulgular anlatılmıştır.

2. KATILIM BANKACILIĞI

2.1. Katılım Bankacılığı Kavramı

2.1.1. Katılım Bankacılığı Tanımı

Yeni ve aynı zamanda çok kısa bir geçmişe sahip olan ve Türkiye’deki klasik bankacılık sektörü içerisinde finansal kurumlardan farklı yöntemler kullanarak işlem yapan anonim şirketler statüsünde olan tüzel kişilikleri katılım bankası olarak tanımlayabiliriz. (Özsoy, 2011). Dünyada genellikle İslami bankacılık veya faizsiz bankacılık olarak adlandırılan bu bankacılık sistemi, ülkemizde katılım bankası adıyla faaliyetlerini yapmaktadırlar. Bankacılık faaliyetlerinin isminin “katılım” şeklinde ele alınması, katılım ifadesinin “iştirak” anlamına gelmesini ifade etmektedir (Kara, 2006).

Katılım bankacılığı faizi uygulamayan, ekonomik yaşantıdan meydana gelmiş ve özünü hem fon toplama hem de fon kullanma tarzıyla müşterilerle devamlılığını sürdüren, ticari uygulamaların ve ortaklıkların oluşturmuş olduğu bir alt yapıdır (Toroman vd. 2015).

Katılım bankacılığı, parasal uygulamalarla mal ya da hizmet faaliyetlerinin birbirine sık bir şekilde bağlı olduğunu, para hareketlerinin bir mal veya hizmet karşılığında gösterdiğini, kazanılan kârın ortaklık durumuna göre bölündüğü bir sistemden oluşmaktadır (Ata ve Buğan, 2016).

Katılım bankaları farklı bankacılık işlemlerini faizsiz olarak uygulayan, klasik bankaya benzeyen yapılardır. Diğer bankalardan farklı olarak özel cari hesaplar ve kâr zarar katılma hesapları yoluyla fon toplayarak ,finansman taleplerini tahsis eden kuruluşlardır. (Şahin, 2007).

2.1.2. Katılım Bankalarının Özellikleri

Katılım bankalarının çeşitli özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikleri ifade etmek gerekirse (Büyükdenez, 2000);

Bankacılık mevzuatına tabi olup bankacılık işlemleri yaparlar.Faaliyetlerini faizsiz yürütürler.Yapmış oldukları finansmanı mal ticareti olarak sağlarlar.Üretim sektörünün içindedirler.

Katılım bankalarının diğer klasik bankalarla aynı mevzuata tabi olmalarına karşı uygulamada farklı hareket etmektedirler. Katılım bankaları,direk kredi vermek yerine ticari malların alım satımına aracılık ederek fona ihtiyacı olan gerçek ve tüzel kişileri finanse ederler.

2.1.3. Katılım Bankalarının Amaçları

Katılım bankalarının Türk ekonomisinde yer alması ve faiz olmadan gerçekleşen finansal işlemlerin 1970 tarihlerinden itibaren çeşitli isimlerle finansal sistem bünyesinde uygulanma durumlarının birden fazla nedeni bulunmaktadır. Tüm dünyada “faizsiz bankacılık” olarak nitelendirilen bu uygulamaların ülkemizde kullanılması birden fazla ekonomik amaca yarar sağlamaktadır (Onan ve Sümer, 2016).

Ekonomik olarak yarar sağlayan hususları açıklamak gerekirse (Aras ve Öztürk, 2011);

Ekonomik sistemin dışında kalan kaynakların ekonomiye kazandırılmasını sağlıyor olmaları

Ekonominin kalkınmasına katkı sağlamaları“Reel Sektörün Kalkındırılması”

Klasik bankacılık uygulaması olamayan ülkelerle bankacılık alanında ilişkilerin kurulmasını sağlıyor olmaları

Petrol zenginliği bulunan İslam coğrafyasında çoğalan yüksek seviyedeki “atıl fonların” ekonomik sisteme girmesi için katılım bankaları önemli bir araçtır. Genellikle körfez kesiminde petrol satışıyla alakalı gelir durumlarının bankacılık sektörü bünyesinde ele alınması için “katılım bankacılığı” zorunluluk arz etmektedir. Bu bankalar herhangi bir ihtiyacı karşılamak için zorunluluk olarak görölmüşür (Özsoy, 2011).

Arap ölkelerinden Türkiye’ye gelen fon miktarı “faizsiz bankacılık” uygulamalarına geçişle birlikte başlamıştır. Bu durumun sonucunda, ölkeye giren yabancı sermayesindeki artış, ekonomik olarak kalkınmayı da beraberinde getirmiştir (Özdemir ve Aslan, 2017).

Ölkeye Arap sermayelerinin girmesi için gereklilik arz eden “katılım bankacılığı” hem Arap fonlarının ölkeye girişini sağlamaktadır hem de ticari ilişkilerin gelişmesine yol açmaktadır. Bununla beraber, Arap ve tüm İslam coğrafyasının da siyasi ilişkilerine katkı sunmuştur (Tunç, 2010).

Katılım bankalarının ilerleme tarzı ve uygulamalarının ekonomik anlamda belirli amaçları bulunmaktadır. Bu bankacılık uygulamasının gerçek ve temel amacının aslında birtakım dini hassasiyetleri olan çevrelerin tasarruflarını bankacılık sisteme dahil ederek faizsiz işlem gerçekleştirmek olmadığı bu niyetin çok yüzeysel kaldığı söylenebilir. (Uyan, 2006).

Burada asıl amaç atıl durumda kalan ciddi bir kaynağın ölkeler ekonomisine kazandırmak olduğu aşikârdır.

2.1.4. Katılım Bankalarının Yasalardaki Yeri

“Ülkemizde 16/12/1983 tarih ve 83/7506 sayılı bakanlar kurulu kararnamesi ile faizsiz bankacılık uygulanması başlamıştır.İlk önceleri Özel Finans Kurumları adı altında işlem yapmaya başlayan bu kuruluşlar İslami prensiplere uygun bankacılık faaliyetlerinin yürütmek amacıyla kurulmuşlardır.Eski 3182 sayılı bankalar kanunu yerine geçen 4389 sayılı yeni bankalar kanunu 4491 sayılı kanunla bazı değişiklikler yapılarak bu kanuna tabi olan özel finans kuruluşları ile ilgili düzenlemelerde yapılmıştır.

Başlangıçta belirli bir kanuni düzenlemeye göre faaliyet sınırları belirli olmayan, yalnızca yürütme organının tasarrufları ile faaliyet sınırları şekillenen Özel Finans Kuruluşları, 1999 yılı Bankalar Kanunu değişikliği ile beraber yasal bir zemine kavuşmuştur.Özel Finans Kurumları 4389 sayılı kanunun 20. Maddesine eklenen fıkra ile yeniden düzenlenmiştir. Bu Kanun’un 20. Maddesinin 6.(a) Fıkrası şöyledir;” (Battal,2000)

“Bu Kanunun 10 uncu maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları, 14 üncü maddesinin (5), (6) ve (7) numaralı fıkraları, 15, 16, 17 ve 19 uncu maddeleri ile 20 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası hükümleri dışındaki diğer maddeleri, mevduat toplama yetkisi bulunmayan ancak, özel cari hesaplar ve kâr ve zarara katılma hakkı veren hesaplar yoluyla fon toplayan, ekonomik faaliyetleri ekipman veya emtia temini veya kiralanması veya ortak yatırımlar yoluyla finanse eden özel finans kurumları bakımından da uygulanır. Bu Kanunun 12 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasındaki yasak ve sınırlamalar, özel finans kurumlarının üçüncü kişilere finansman sağlamaya yönelik faaliyetleri bakımından uygulanmaz. Kurum bu Kanun hükümleri çerçevesinde bu kurumlara ilişkin kâr ve zarara katılma hakkı veren hesapların özelliklerini de dikkate alarak her türlü düzenleme yapmaya yetkilidir. Ancak, Kurum bu Kanunun 14 üncü maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtilen durumları tespit ettiği takdirde, özel finans kurumunun faaliyet izni Kurulun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınmış kararıyla

kaldırılır. Özel finans kurumları açısından emtia veya gayrimenkullerin finansal kiralınması ya da kâr ve zarara katılma ve benzeri yöntemlerle yapılan her türlü finansman faaliyetleri de bu Kanuna göre kredi olarak addolunur. Bu Kanunun 21, 22 ve 23 üncü maddelerinde yer alan ceza hükümleri, özel finans kurumları ve görevlileri ile 22 nci maddenin (3), (6), (7), (8) ve (9) numaralı fıkralarında yazılı suçları özel finans kurumlarına karşı işleyen kişiler için de uygulanır. 22 nci maddenin (1) numaralı fıkrası, bu Kanuna göre alınması gereken izinleri almaksızın özel finans kurumlarına münhasır işlemler ile uğraşan veya özel cari hesaplar ve kâr ve zarara katılma hakkı veren hesaplar yoluyla fon toplayan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilan ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda özel finans kurumu adını kullanan, özel cari hesaplar ve kâr ve zarara katılma hakkı veren hesaplar yoluyla fon topladıkları, özel finans kurumlarına münhasır işlemler ile uğraştıkları izlenimini yaratacak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlilerini de kapsar. 22 nci maddenin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesi, özel cari hesap sahiplerinin tasarruflarını ve açılan hesaba göre kâr ve zarara katılma hesap sahiplerine ödenmesi icap eden tutarları geri almalarını kasıtlı olarak engelleyen özel finans kurumlarının görevli veya ilgili mensupları hakkında da uygulanır¹.”

Katılım bankalarının “Bankalar Kanunu” çerçevesinde yer almasıyla birlikte, katılım bankalarıyla alakalı da düzenlemelerde çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir. Açılan hesaplar için cüzdan verme yetkisi verilmiştir. Kullanacakları fonlar için sınırlar belirtilmiştir. İştirakler için verebilecekleri azami fon miktarı belirtilmiştir. Blokaj oranları ,hisse devirleri vs. ile ilgili değişiklikleri içermektedir.

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu ile birlikte 2005 yılında, “Katılım Bankalarının” finans sektörü içerisinde bulunduğu statü karmaşasından kurtulmasına ve bir banka türü olarak (mevduat, yatırım ve kalkınma

¹ 4491 Sayılı Kanun ile eklenen fıkranın 4672 sayılı Kanun ile değiştirilmiş şeklidir.

bankaları gibi) kabul edilmesine imkân sağlamıştır.

19/10/2005 tarihinde kabul edilen 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 01/11/2005 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak kanunlaşmıştır.Kanun'un 3. Maddesinde katılım bankaları şu şekilde tanımlanmaktadır;

“Katılım Bankaları, özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerini ifade eder².”

5411 sayılı Bankacılık Kanunun 48/2 maddesindeki tanıma göre aslında bankacılık mevzuatına tabi olan katılım bankalarının finansman sağlarken yaptıkları işlemlerin de kredi sayılacağı açık bir şekilde ifade edilmektedir.

“kalkınma ve yatırım bankalarının finansal kiralama yöntemiyle sağladığı finansmanlar ile katılım bankalarının taşınır ve taşınmaz mal ve hizmet bedellerinin ödenmesi suretiyle veya kâr ve zarar ortaklığı yatırımları, taşınmaz, ekipman veya emtia temini veya finansal kiralama, mal karşılığı vesaikin finansmanı, ortak yatırımlar veya benzer yöntemlerle sağladıkları finansmanlar da bu Kanun uygulamasında kredi sayılır³.”

01.11.2006 tarihinde Resmi gazetenin 26333 sayısında Bankaların kredi işlemleri yönetmeliği yayınlanmıştır.Bu yönetmeliğin 19.maddesinde bankaların fon kullandırma yöntemleri anlatılmıştır.

Bu yönetmeliğe göre katılım bankaları kurumsal finansman desteği verebilmektedirler.

² 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 3.md.

³ 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 48.md.2.fıkrası

Yine bu yönetmeliğe göre katılım bankaları bireysel finansman desteği verebilmektedirler.

Ayrıca bu yönetmeliğe göre katılım bankaları girişimcilerle kâr zarar ortaklığına dayalı ortak işlere finansman desteği verebilmektedirler.

Yine katılım bankalarına doğrudan leasing yetkisinin verilmesiyle finansal kiralama işlemlerini yapabilmektedirler.

Katılım bankaları karşılığı mal olan faturalara finansman sağlayabilmektedirler.

Girişimcilerle ortak yatırımlara girebilmektedirler.

2.2. Katılım Bankaları Neden Ortaya Çıkışmıştır

2.2.1. Toplumsal ve Ekonomik Nedenler

Katılım bankacılığın meydana gelmesinin en başında sosyal nedenler yer almaktadır. Faize karşı hassas olma sosyal nedenlerin en başında gelmektedir. İnsanların faize karşı hassas olmaları ya da kazanç elde etmek istememeleri sadece İslamiyet'in doğuşuyla başlamamıştır. Bankacılık faaliyetleri milattan önceki döneme kadar uzanmaktadır (Baykara, 2012).

Milattan önceki dönemde dahil olmak üzere faiz faaliyetlerine karşı bilirkişiler eleştiri ortamı hazırlamış ve faizin ahlaka aykırı bir durum olduğunu öne sürmüşlerdir. Platon ve Aristo gibi bilirkişiler, bu durumu savunan kişilerin başında gelmektedir (Eskici, 2007). Platon yaşamış olduğu toplumda varlığını sürdüren faizin olması gereken düzene yakışmadığı için reddini savunmuştur. Aristo ise bu durumu, faiz aracılığıyla kazanç getirisi sağlandığını böylece asıl paranın varlığının olmadığını, aynı zamanda bu durumu paranın bir değişim aracı olarak kabul ettiği gerekçesiyle bu düşünceye karşı çıkmıştır. Ahlaki anlamda faize sıcak bakılmaması, katılım

bankacılığının meydana gelmesindeki en önemli etkidir (Kaya, 2013).

Faize karşı ahlaki bakımdan sıcak yaklaşılmaması milattan önceki dönemlerden beri değerlendirme konusu olmuştur. Faizin yasaklanmış olduğu çeşitli kitapların hükümlerinde mevcuttur. Fakat yeni ekonomik ve iktisadi yapının değişmesi ve gelişmesiyle birlikte faiz, ekonomik yapının vazgeçilmez bir unsuru olarak görülmektedir (Demir, 2015).

Hristiyanlıkta aynı zamanda İslam dininde çeşitli yasakların ortaya atılmasına rağmen batıda yaşanan değişiklikler ve kapitalist sistemin tüm dünya ekonomisine etki altına almasıyla beraber, faize bakış çerçevesinde inanç durumlarının etkisi gün geçtikçe azalmıştır (Takan ve Boyacıoğlu, 2012).

İlk katılım bankasının ortaya çıkışı 1963 tarihine dayanmaktadır. Belirtilen tarihten itibaren İslami kurallara uygun, faizsiz bankacılık (katılım bankacılığı) uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Katılım bankalarının faaliyetlerini genişletme durumları ve sayısal anlamda çoğalma durumları 1970 tarihinde gerçekleşmiştir (Tok, 2006). Bu tür bankaların ve bankacılık uygulamalarının 1960'lı tarihlerde faaliyete geçmesine rağmen, gelişim durumları ve uygulamalarının zorunluluk haline gelmiş olmasının altında ekonomik nedenler var olmaktadır (Yılmaz, 2010).

İslam ülkelerini ekonomik çeşitlilik ve durumlarına göre;

1-Ekonomisi tarıma dayalı olan ülkeler.Örneğin Yemen ,Sudan

2-Ekonomilerinin büyük kısmı sanayi üretimine dayalı olan ülkeler.Örneğin Türkiye,Pakistan ,İran,Mısır

3-Ekonomileri petrol gelirlerine bağlı olan ülkeler.Örneğin S.Arabistan ,Kuveyt

olarak sayabiliriz. (Durmuş, 2010).

Meydana gelen bu zenginlik, bu ülkelerin yüksek oranda doğal kaynaklara ve insan gücüne sahip olmalarına rağmen ekonomik gelişme içerisinde bulunan bu ülkeler tarafından değerlendirilememiştir. Bunun sonucu olarak elde ettikleri büyük paraları değerlendirememişler ve petrol karşılığı aldıkları bu paraları gelişmiş ülkelerin bankalarına yatırarak yeniden onların istifadesine vermişlerdir. (Ekrem, 2007).

Faiz sistemine göre faaliyet gösteren bankalar, vermiş oldukları kredilerle gerçekleşen yatırım ya da ticarete ortak olmadıkları için işletmeyi denetlemezler ve izlemezler. Gerçekleşen bu olay, ülke ekonomisine zarar vermektedir. Bu durumun önüne geçmek için faizsiz bankalar kullandıkları finansal desteği genellikle ortaklık yaparak verdikleri için destek vermiş oldukları işletmeleri denetleme hakkına sahip olmaktadır. Böylece batık kredilerin kullanımı minimum düzeye düşmüş olmaktadır. (Eken, 2005).

Bugün ticaret amacıyla finansman işlemleri yürüten bankalar, uzun vadeli yatırım kredilerinden çok, kısa vadeli ticareti finanse eden krediler vermektedir. Bu ise kalkınma alanında çeşitli olumsuzluklar meydana getirmektedir. (Takan, 2002).

2.3. Katılım Bankacılığının Tarihçesi

2.3.1. Faizsiz Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

İlk olarak milattan önce 2000 yıllarda faizin yasaklandığını Babil kralı Hammurabının kanunlarında rastlanmaktadır. Bankacılık uygulamalarını ele alınmadan önce ele alınacak bir diğer durum ise faiz aracılığıyla alışveriş yapılmasının tarihidir (Zaim, 2006).

Dünya da görülen ilk “faizli bankacılık” işlemleri “Sümerler” zamanında görülmüştür. Milattan önce 3000 ile 3500 yılları arasında

Sümerler faizle kredili ürün satışını hayata geçirmişlerdir (Özsoy ve Sayar, 2017). Belirtilen tarihlerde Babil’de tapınaklarda rahiplerin ödünç ödeme yapmaları ile ilgili çeşitli belgeler bulunmuştur. Tekrardan milattan önce 2000’li tarihlerde “Eshunnanca Krallığında” bankacılık kanunları düzenli hale getirilmiştir (Faroqhi, 2006).

Kanunlarla kurulmasının ardından bankacılık sistemi hayata geçmiştir. Daha sonrasında faizsiz bankacılık uygulaması, milattan önce 2123 ile 2081 tarihleri arasında Babil’de hükümdarlığını sürdüren “Hammurabının” oluşturmuş olduğu kanunlarda yerini almıştır. “Hammurabının” çıkartmış olduğu kanunlarda 100 ile 170. bölümü borç para verme faaliyetlerinin nasıl gerçekleşeceği şeklinde ifade edilmiştir (Uludağ, 2010).

2.3.2. Faizsiz Bankacılığının Ortaçağdaki Denemeleri

Ortaçağlarda uygulanan faizsiz bankacılığın aslında dini inançlardan kaynaklanan emirlere uymak amacıyla kurulmuş bir sistem olduğunu söyleyebiliriz. İnsanlar inanmış oldukları dini inançları gereği tarihin her döneminde faiz işlemi yürüten tüm kurum ve kuruluşlara mesafeli yaklaşımda bulunmuşlardır. (Nihat, 2007).

Onuncu ve on beşinci yüzyıllar arasında orta doğu ilkelerinde faizsiz ticarete dayalı uygulamalar yapılmıştır. Başta İspanya olmak üzere hemen hemen Avrupa ülkelerinin tamamında ve Arap ülkelerinde faizsiz ticarete dayalı kuvvetli yapılar kurmuşlardır. (Kaçmaz, 2009).

Hristiyan hacıların güvenliğini sağlamak amacıyla kurulmuş olan “Temple Mezhebi” mensupları Avrupa’da M.S 1100 tarihlerinde faizsiz fon sağlama uygulamalarında bulunmuşlardır. Daha sonra Avrupa’da faizin tüm kesimler tarafından kabul görmesiyle faiz uygulayan yöntemler yaygınlaşmıştır. (Karapınar, 2013).

Avrupa’da durum bu haldeyken, Osmanlıda orta çağda faizsiz para

yardımları yapan vakıflar vardı. Osmanlıda ilk faizsiz kredi işlemleri bu vakıflar eliyle yapılmıştır.(Canbaz, 2013). Para vakıflarında yardım amacıyla toplanan para çeşitli yöntemlerle işletilmiş ve vakfın menfaatine sunularak kullanılmıştır. (Kınalı, 2012).

2.3.3.Faizsiz Bankacılığın Yeni Çağdaki Denemeleri

Yeni çağ dönemi; ekonominin, sanayinin ve ticaretin ileri seviyede gerçekleştiği bir dönem olarak bilinmektedir. Yeni çağ döneminde küreselleşme aynı zamanda sanayileşme faaliyetleriyle birlikte, liberalizm ve kapitalizm gibi güncel ekonomik akımların ortaya çıkmasına ve gelişmesine neden olmuştur (Doğan, 2006). Özellikle kapitalizmin gelişmesiyle birlikte faiz ile alakalı hassas durumlar eskisine nazaran önemini yitirmiş, yüksek çıkar ilişkisi faiz konusunda önemli tavizlerin verilmesine neden olmuş , böylece faiz, ticaretin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. (Ekici, 2007).

18 ile 19. Yüzyıl zamanındaki Avrupa'ya bakıldığında yeni gelişen liberalizm, sosyalizm ve kapitalizm akımlarından sadece sosyalizmin faiz noktasında bir hassasiyet içerdiği görülmüştür (Okumuş, 2005). “Karl Mark” başta olmak üzere, sosyalizm akımlarının başında gelen temsilcilere göre faiz, hizmet karşılığı içermeyen, emek açısından gasp edilen bir gelir kaynağı olarak ifade edilmiştir (Dinç, 2016).

Faiz hususuna, yeni çağda meydana gelen akımlardan sadece sosyalizmin iyi bakmadığı, cephe aldığı görülmüştür. Kapitalizmin finansal sisteme hakim olduğu dönemlerde kurulan “Dostluk Cemiyetleri” faizsiz bankacılık uygulamalarına verilebilecek tek örnek olma özelliği taşımıştır. (Şahin, 2007).Bu cemiyetler, faizin ağır yükünden kurtulmak amacıyla 18.yüzyılda Avrupa’da hayata geçmiş olup “Kapitalist Dünya” düzenine karşı kurulan tek faizsiz bankacılık uygulamasıdır.(Özulucan ve Deran, 2009).

2.3.4.Katılım Bankacılığın Modern Çağdaki Faaliyetleri

Tarihte 20. Ve 21.yüzyıllar modern çağ olarak tanımlanmaktadır.Bu çağda katılım bankacılığı ile alakalı önemli gelişmeler yaşanmıştır.Aynı zamanda bugünkü modern bankacılık sisteminin de temellerinin bu çağda atıldığını görmekteyiz.(Zerka ve Neccar, 2009).

Faizsiz bankacılık ilkelerine dayalı olarak çalışacak ilk banka çalışmaları 1960 yılında Mısır’da yapılmıştır.İlk faizsiz banka 1963 yılında Mısır’ın Mit Ghamr kasabasında kurulmuştur. Banka ismini kurulmuş bulunduğu kasabadan alarak Mit Ghamr Saving Bank olarak adlandırılmıştır. (Kepenek ve Yentürk, 2005).

1963 ve 1967 tarihleri arasında faaliyetini sürdüren bu banka bir “tasarruf bankası” olarak adlandırılmıştır. Mısır halkının ve köylüsünün tarımsal anlamda aynı zamanda ticari anlamda ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuştur (TKBB, 2010). 1963 tarihinde ortaya çıkan bu banka, 1970 tarihlerinde hayata geçirilen ve bütün dünyaya yayılan katılım Bankacılığı uygulamasının ilk örneği olarak olarak bilinmektedir (Deloitte, 2014).

Sonrasında 1971 yılında yine Mısır’da faizsiz işlem uygulayan ticari banka “Nasır Sosyal Bankası” kurulmuştur. Faizsiz işlem yapan bu bankanın kuruluş amacı, sosyal güvenlik sistemini iyileştirip geliştirmektir. 1974 tarihinde “İslam Kalkınma Bankası” ismiyle yeni bir banka kurulmuştur. Bu bankanın kuruluş amacı ise ,uluslar arası projeler için finans hizmeti sağlamaktır. (Akhan, 2010).

2.4.Girişimcilerin Katılım Bankalarını Tercih Etme Sebepleri

Bir takım dini hassasiyetler gibi nedenlerle konvansiyonel bankaların

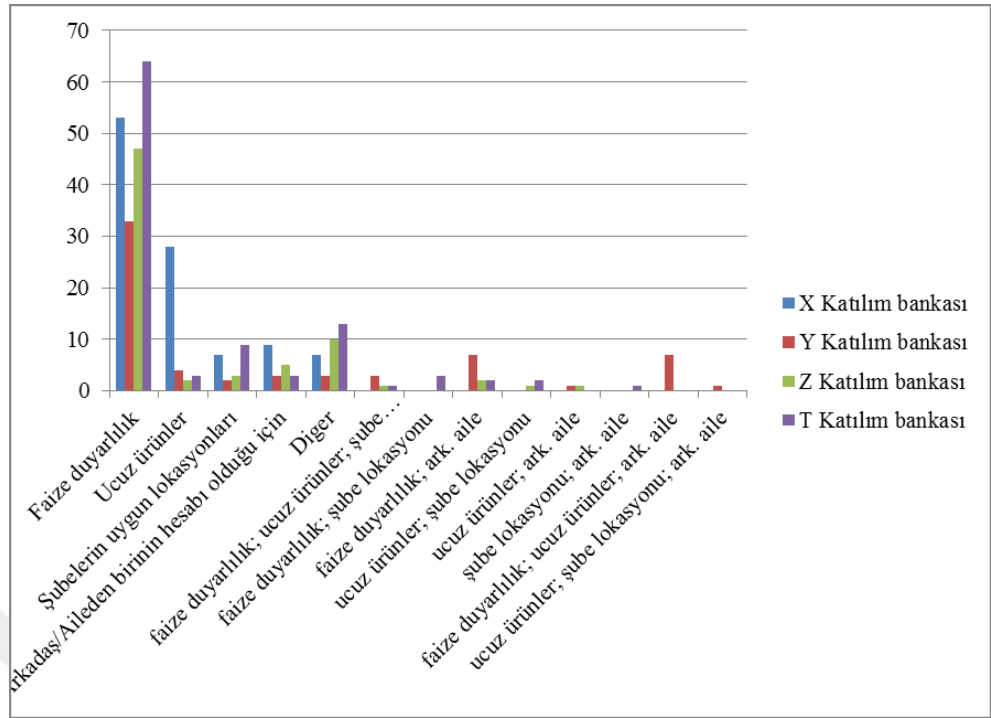
uygulamalarına katılmak istemeyen girişimciler, alternatif olarak katılım bankalarının uygulamalarına katılmaya yönelmektedirler. Bunun birkaç nedeni vardır. Bu nedenlerin en başında katılım bankalarının yapmış oldukları uygulama ile doğrudan kredi vermek yerine ticari malları finanse etmesi sonucunda girişimciden mal veya varlık bedeline ek olarak aldıkları finansman maliyetini kâr payı olarak uyguluyor olmaları gelmektedir. Bu işlemler de, bir takım hassasiyetleri olan girişimciler tarafından, faizsiz sistem olarak anlaşıldığından kabul görmektedir. Bu bakış açısıyla bakıldığında, katılım bankalarının hizmet verdikleri kesimler tarafından, zorunlu olarak tercih edilen kurumlar olduğu algısını oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmalar göstermiştir ki katılım bankası tarafından finansal alanda hizmet verilirken;

- 1- Faizsiz bankacılık hizmetleri
- 2- Bankacılık hizmetleri
- 3- Hızlı bankacılık hizmetleri

faktörlerinin katılım bankası tercih sebepleri olarak etkili oldukları görülmüştür.

Katılım bankalarının uygulamalarını tercih eden girişimcilerin bu tercih sebeplerinin başında faiz hassasiyetinin birinci öncelikli faktör, kârlılık ya da maliyetin ikinci önemli faktör, işlemlerdeki memnuniyetin daha sonraki faktör olarak ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Ancak bazı çalışmalarda fayda/maliyet konusunun öncelikli faktör olarak ortaya çıktığı görülmektedir. (Kaya,2013)

Şekil 2.1. Katılım Bankalarını Tercih Sebebi(Kaya,2013)

2.5. Katılım Bankacılığının Dünyadaki Uygulamaları

2.5.1. Afrika ve Ortadoğu Devletlerindeki Uygulamalar

Mısır: Dünya çapında ilk faizsiz bankacılık faaliyetleri Mısır'da görülmüştür. 1963 ile 1967 tarihlerini kapsayan bu bankacılık faaliyetlerinin sonrasında tekrardan bu defa Mısır'ın başkenti Kahire'de faizsiz bankacılık yeniden denenmiştir. Bu deneme sonrası kurulan banka dünyada ilk “ticari katılım bankası” unvanını da beraberinde getirmiştir. Bu bankanın adı, “Nasır Sosyal Bankası” şeklinde ifade edilmiştir (Uçar, 2009).

Sudan: İlk olarak 1975 yılında faaliyete başlayan “Faisal İslam Bankası” bankacılık alanında faizsiz hizmet yürüten kurum olmuştur. Daha sonra 1980 yılında kurulan “El-Todaman Bankası” bankası faizsiz işlem yapan ikinci banka olmuştur. Daha sonrasında ülkede yaygın bir şekilde çok sayıda katılım bankası uygulamalarına yönelik işlem yapan banka kurulmuştur. (SERPAM, 2013).

İran: Dünyada “faizsiz bankacılık” konusunda İran oldukça önem arz etmektedir. İran bankalarının, katılım bankacılığı alanında, faaliyet gösteren tüm finans kurumları arasında ,en çok hareketli olanlar olmaları ,oldukça önemli olmaktadır. Bunun temel sebebi İran'da faaliyet gösteren bankaların hepsinin katılım bankacılığı ilkelerini benimseyip uygulamalarından kaynaklanmaktadır. (TKBB, 2008).

Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti: İlk defa 1981 yılında bir katılım bankası açılmış, bu açılışın sonrasında “Kıbrıs İslam Bankası” 1982 tarihinde Lefkoşa'da dünyanın en küçük katılım bankası olarak faaliyete geçmiştir. (Akın, 1996).

2.5.2. Uzak Doğu Asya Ülkelerindeki Uygulamalar

Malezya: Katılım bankacılığı uygulaması Malezya’da ilk olarak 1983 yılında yapılmaya başlanmıştır. Bu ülkede klasik bankacılık faaliyetleri ile katılım bankacılığı uygulamaları birbirine paralel olarak yürümektedir. (Baykara, 2012). Katılım bankacılığı uygulamaları Malezya’da ki bankacılık sektöründe %20’lik kesimi oluşturmaktadır. Malezya’da 100’ün üzerinde “İslami” konseptli bankaların sunmuş olduğu finansal ürünler boy göstermektedir. “Dünya Sukuk İhracatının” büyük bir kısmı, Malezya bankaları tarafından gerçekleştirilmektedir (Aktepe, 2012).

Hong Kong: Malezya merkezinde olan sukuk senetlerinin ülkenin borsasında yer almasıyla birlikte, “katılım bankacılığı” ülkede 2008 tarihinden itibaren boy göstermeye ve önem arz etmeye başlamıştır (Ansari ve Rehman, 2010).

Bangladeş: Ülkede katılım bankacılığının ilk başlama yılları 1980’lerde görülmüştür. İlk olarak 1980 tarihinde “Milletlerarası Dakka Bankasının” kurulmasıyla başlamıştır. Sonrasında ise 1987 tarihinde “Al Baraka Bangladeş” bankası ülkede faaliyet göstermeye başlamıştır (Aras ve Öztürk, 2011).

Pakistan: Pakistan ülkesinde faaliyet gösteren bankaların tamamı faizsiz bankacılık işlemi gerçekleştiren kurumlardır. Bankaların işlemlerini faizsiz yürütmeleri kanunlar gereği zorunluluktur. Dünya genelinde faaliyetleri olan bankalar bile bu ülkede faizsiz olarak işlem uygulamaktadırlar. (Ayriçay, Yardımcıoğlu, Demir, 2014).

2.5.3. Körfez Ülkelerindeki Uygulamalar

Suudi Arabistan: İslami kalkınma bankası bu ülkede faaliyet gösteren ilk faizsiz banka olarak bilinmektedir. “İslam Kalkınma Bankası” 1974 tarihinde, 22 fon sahibi ülkenin vermiş olduğu destekle kurulmuştur. Ülkedeki “katılım bankacılığı” uygulamaları oldukça gelişmiştir. “İslami Bankacılık” ülkede bulunan bankacılık faaliyetlerinin %35’ini oluşturmaktadır (Dağ, 2011).

Kuveyt: Ülkede “katılım bankacılığı” şeklinde boy gösteren tek kuruluş “Kuwait Finance House” olarak bilinmektedir. Bu banka, 1977 tarihinde ortaya çıkan yasayla birlikte faaliyetlerine başlamıştır. Dünyanın birden fazla ülkesinde uygulamalarını sürdüren banka; bankacılık, yatırım ve sosyal faaliyetler sürdürmektedir (Doğan, 2013).

Bahreyn: 1970 tarihinde petrol gelirlerinde önemli artışların olması, Bahreyn’in önemli şekilde sermaye elde etmesini sağlamıştır. Bahreyn ekonomisindeki bu artış sadece petrol satışlarından kaynaklanmamaktadır. Bununla beraber ülkenin kıyı bankacılığında da bir merkez olması da önem teşkil etmiştir. 1979 yılında ilk faizsiz işlemi yaparak hayata geçen banka “Bahreyn İslam Bankası” dır.Bu banka ülkede kurulan ilk faizsiz banka olma özelliği kazanmıştır. (Gençtürk ve Çobankaya, 2015).

Birleşik Arap Emirlikleri: Bu ülke altı farklı ülkenin birleşmesinden oluşan “Birleşik Arap Emirlikleri”, finansal bankalar açısından ve kıyı bankacılığı açısından önemli merkezler olarak bilinmektedir. Bu ülkede faaliyete geçirilen ilk faizsiz banka, “Dubai İslam Bankası” olarak bilinmektedir. Bunun dışında ülkede katılım bankacılığı yürüten başka bir banka görülmemektedir (Kalaycı, 2013).

Katar: Katar’da, “Katar İslam Bankası” katılım bankacılığı faaliyetlerini sürdürmektedir. Dubai’de olduğu gibi Katar ülkesinde de bu bankadan başka katılım bankacılığı uygulamaları yürütülmemektedir

(Parlakkaya ve Çürük, 2011).

2.5.4. ABD ve Diğer Batılı Ülkelerdeki Uygulamalar

ABD: Katılım bankacılığı uygulamaları ABD sektörüne hiç uymamaktadır. Ancak, ülke nüfusunda gün geçtikçe artan Müslüman sayısı, vatandaşlara hizmet verebilmek amacıyla çeşitli katılım bankacılığı uygulamalarını hayata geçirmeyi zorlamıştır. İslami bankacılık şartlarına uygun şekilde 1980 tarihinden bu zamana kadar “Risk Sermayesi” adı altında finansal hizmetler başarılı bir şekilde uygulanmaktadır (Sakarya ve Kaya, 2013).

ABD’de faizsiz finansman adı altında gerçekleşen tek işlemler risk sermayesi olarak görülmemektedir. Risk sermayesi dışında birden fazla banka faizsiz bankacılık işlemlerini sürdürmektedir. Ülkedeki Amana Mutual Trust, tek faizsiz yatırım şirketi olarak bilinmektedir (Serpam, 2013). Bunun dışında, Müslümanlar tarafından faaliyete geçirilen, bir kaç tane daha faizsiz alanda faaliyet gösteren kurumlar kurulmuşlardır. Bunun yanı sıra bazı konvansiyonel bankalarda bir taraftan faizsiz bankacılık faaliyetlerinde bulunmaktadır (Usman ve Khan, 2012).

İngiltere: İngiltere ülkesinde faizsiz şekilde hizmet vermek amacıyla açılan ilk banka 2004 tarihinde faaliyete geçen “İslamic of Britain” bankası olarak bilinmektedir. İslami Finansın ülkede ciddi rol oynaması, 1990 tarihlerine dayanmaktadır. Bu ülkede bazı bankaların öncülüğünde faizsiz finansal uygulamalar faaliyete geçmeye başlamıştır (Dağ, 2011).

Lüksemburg: Lüksemburg Avrupa kıtasında faaliyet gösteren ilk faizsiz bankaya ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle ülke faizsiz bankacılık hususunda önemli rol oynamaktadır. Lüksemburg da ilk olarak 1978 tarihinde “İslamic Banking System International Holding S.A” kurulmuştur. Holding şeklinde kurulan bu şirket, doğrudan finansmanla ilgilenmemiştir ve hisse çoğunluğu bulunan şirketleri finanse etmektedir (Aktepe, 2012).

3. KATILIM BANKACILIĞINDA FON KULLANMA YÖNTEMLERİ

3.1. Katılım Bankalarının Fon Kullandırırken ve Toplarken kullandığı Yöntemler

3.1.1. Katılım Bankalarının Fon Toplarken kullandığı Yöntemler

3.1.1.1. Cari Hesaplar

Cari hesaplarda yalnızca “anaparadan” söz edilmektedir. Özel finans merkezleri tarafından toplanan fonların %8,3’ünü oluşturmaktadır. Paralarını güvenli şekilde tutmak ve gizlemek isteyen fon fazlasına sahip olan yatırımcılar paralarını cari hesaplara yatırmaktadır. Hesapta bulunan paranın sahiplere getirisi veya götürüsü olmamaktadır (Özgür, 2007).

Cari hesaplar, fonlama durumlarını istem dışı gelirden korumayı amaçlamaktadır. Cari hesap durumları Türk Lirası ya da dövizle açıklanmaktadır. Bu durumla birlikte kısmen geri çekilme durumları da olabilmektedir (Ahmed vd., 2006).

Cari hesaplarda bulunan para değişimlerinin olmaması, yalnızca güvenlik amaçlı depozito alınması cari hesaplarda tutulan paranın katılım hesaplarında tutulan paradan daha düşük bir seviyede kalmasına sebep olmaktadır (Birben, 2013).

3.1.1.2. Katılma Hesapları

Müşterilerin hesaplarına yatırılan paralarının işletilmesinden meydana gelecek kâra veya zarara katılım hakkı sağlayan, hesap sahibinin belirlenmiş

bir getiri alamadığı ve yatırılan anaparanın ödendiği gibi ödenmesini güvence altına almayan hesaplar, katılım hesapları olarak bilinmektedir (Baysa, 2006).

5411 sayılı Bankacılık Kanunun tanımlar ve kısaltmalar başlıklı 3.maddesinde katılım hesapları aşağıdaki gibi ifade edilmiştir;

“Katılma hesaplarına yatırılan fonların bu bankalarca kullandırılmasından doğacak kâr veya zarara katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeyen fonların oluşturduğu hesaplardır⁴.”

Bu bankalara katılım bankası ismini veren bu hesaplar olduğu söylenebilir.Katılım bankaları toplamış oldukları finansmanın hemen hemen tamamına yakını bu hesaplar yoluyla sağlamaktadırlar.Katılım hesapları TL bazında ya da konvertibl yabancı para hesabı şeklinde de açılmaktadır. Bu hesapların özel olan cari hesaplardan farkı, para yatırma işlemi gerçekleşmeden katılma hesabı açılmayacak olması durumudur (Mahmud, 2016).

Dünya üzerinde “faizsiz bankacılık” işlemlerinde gerçekleşen bu hesaplar, “mudaraba” ve “muşaraka” sözleşmelerine dayalı bir şekilde yürütülmektedir. Yurtdışında çoğunlukla “mudaraba” sözleşmesiyle alakalı fon toplandığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle hesabın açıklanabilmesi için “mudaraba” sözleşmesi baz alınmıştır (Uyan, 2011).

Katılma hesapları uygulamaları en genel tanımıyla bir emek ve sermaye sistemine dayanmaktadır. Sermayeye sahip olan kişinin sermayesini, emek sahibinin de emeğini ortaya koymasıyla kurulan bir ortaklık söz konusu olmaktadır (Aslan, 2012).

⁴ 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Kabul Tarihi: 19/10/2005

Gerçekleşen ortaklık sonucunda kârın veya zararın nasıl bir oranda bölüşüleceği hesap açılımı yapılırken belirlenmektedir. Yatırımı gerçekleştiren hesap sahibi için öncesinden belirlenen bir kâr oranı bulunmamaktadır. Yatırım yapan kişinin yatırmış olduğu anaparayı geri alma durumu da gerçekleşemeyebilir (Balcı, 2015).

Genellikle bir yatırımın yapılması durumunda müşteriye %70 ,bankaya %30 oranında kâr payı paylaşımı yapılmaktadır.Ancak yatırımı yapan kişinin iyi bir performans göstermesi ve yatırımın yüksek getiri sağlayan bir yatırım çeşidi olması gibi durumlarda bu oranlarda değişiklikler yapılabilmektedir. (Aslan, 2012).

Katılma hesaplarıyla alakalı temel ilkeler ve yürürlüklüleri aşağıda belirtildiği gibidir⁵;

- *Katılım bankalarının, hesapları işletirken elde edecekleri kâr veya zarardan alacağı pay oranı %20“den az olamamaktadır. Bu oran ancak Merkez Bankasının izni ile değiştirilebilir.*

- *Katılma hesaplarındaki fonlar muhasebeleştirilirken Birim Hesap Değerleri dikkate alınarak yapılır. Bu hesaplarla ilgili olarak banka tarafından yılda 2 kez hesap durumlarını kamuoyu ile paylaşmak zorundadır.*

- *Birim hesap değerine tekabül eden miktar kadar hesap sahipleri talep hakkına sahiptirler.Bu hesaplara vergi mevzuatı gereği tahakkuk ettirilen vergilerde mevduat geliri olmaktadır.*

- *Fon sahiplerinden anlaşma gereği herhangi bir hesap işletim ücreti talep edilmez.Herhangi bir giderin çıkması durumunda bunu banka karşılar.*

- *Özel cari hesaplarda olduğu gibi katılma hesaplarına da bankanın*

⁵ 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Kabul Tarihi: 19/10/2005

iflası veya tasfiyesi durumunda 100.000 TL'ye kadar geri ödeme TMSF güvencesi altındadır.

- Vadelerine göre katılma hesapları 30, 90, 180, 360 gün ve daha uzun vadeli yapılabiliyor.Kendi içinde bir bütün teşkil eden her bir grubun muhasebeleştirilmesi de ayrı ayrı olmaktadır.Vade sürelerini yeniden belirleme yetkisi Merkez Bankasındadır.

- Vadesi dolmadan çekilen miktarlar söz konusu olması durumunda o zaman mevduat sahibine hiçbir kâr payı ödemesi yapılamamaktadır. Vadeleri geldiğinde hesaplanan kâr payları ne kadarsa anaparaya eklenir.

- Eğer üçüncü bir şahıs katılım bankasından alacaklı ise katılma hesaplarında toplanan fonlardan talep etme hakkına sahip olamamaktadır.

3.1.1.3. Sukuk

Sukuk yöntemi ,katılım bankaları tarafından hem fon toplama hem de fon kullandırma yöntemi olarak uygulanmaktadır.Ayrıntılı bilgi katılım bankalarının fon kullandırırken kullandığı yöntemler bölümünde verilmiştir.

3.1.2. Katılım Bankaları Fon Kullandırırken Kullandığı Yöntemler

Kredi mali saygınlık anlamına gelmekte olup ; ödünç para vermek veya ödeme vaa'inde bulunularak ileri bir tarihte mal veya hizmet şeklindeki varlığın finansmanı için anlaşılan tarihte kişi yada kişilerin kullanımına sunulması anlamına gelmektedir.(Yeşilyaprak,2012)

Katılım bankaları tarafından kullanılan fon kullanma yöntemlerini

1 - Nakdi

2 - Gayri nakdi fon kullandırma yöntemleri olarak iki başlık altında toplayabiliriz.

3.1.2.1.Nakdi Fon Kullanma Yöntemleri

3.1.2.1.1. Mudaraba (Emek ve Sermaye Ortaklığı)

Bu bir sermaye ve emek ortaklığı yöntemidir. Bu yöntemde bir tarafın koyduğu emeğin tecrübesi ve bilgisi varken diğer tarafın yalnızca sermayesini koyduğu bir ortaklık söz konusudur.Bu ortaklıkta işin idari ve yönetim boyutunu emeği ve tecrübeyi koyan taraf üstlenmektedir.İş sahibi ile katılım bankası arasında kurulan bu tip ortaklıkta Katılım bankası sermayeyi,iş sahibi ise emek ve tecrübeyi koymaktadır.(Avcı ve Aktaş, 2015).

Bu şekilde oluşturulan ortaklıkta katılım bankası finanse ettiği girişimcilerin kârına sözleşmede belirtilen oranda katılırken,oluşacak herhangi bir zarar durumunda ise ne kadar finansman sağlamışsa o kadar zarar katılır.

Bu yöntemde, idareci ve yönetici konumunda olan finansmanı alana mudarib, Yalnızca sermayesiyle işi finanse eden bankaya da “rabbul-mal” diye adlandırılmaktadır. (Özgür, 2007).

Tecrübeye sahip olan ve güven veren yatırımcılar katılım bankalarında “mudaraba” tekniğiyle fon kullanırlar. Mudaraba yöntemi, sermayesi bulunan kişiler ile emeğini ortaya koyan kişilerin yapmış oldukları bir işbirliğidir.(Yanpar, 2015).

3.1.2.1.2. Muşaraka

Muşaraka katılım bankaları tarafından ele alınan bir diğer yöntemdir. Aynı projeye müşterek iki yada daha fazla kişinin sermaye koyduğu bir yöntemdir.Finansman sağlayan tüm taraflar anlaştıkları oran üzerinden yapılan işin kârından alacakları paya önceden vakıftırlar. (Battal, 2009).

Mudaraba sisteminde farklı kişiler sermayelerini aynı zamanda emeklerini meydana getirirken, muşaraka da kişiler emeklerini ve sermayelerini ortaya koymaktadır. Mudaraba sisteminden değişik olarak faaliyet gerçekleştikten sonra herhangi bir zarar var ise iki taraf da koymuş olduğu sermayeleri oranında zarar durumunu paylaşırlar (Chowdhury, 2010).

Muşaraka yöntemi çoğunlukla sanayi sektörünün finansmanında ele alınmaktadır. Muşaraka yönteminle faaliyet alanıyla alakalı herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Tüm projeler için taraflar müşterek bir şekilde emeklerini ve sermayelerini ortaya çıkarmakta aynı zamanda ortaklık da sağlayabilmektedir (Burghardt, 2010).

3.1.2.1.3. Murabaha

Kelime anlamı kâr hakkı tanıma ,kazandırma olarak anlamlandırılan murabaha artma, ticari kazanç gibi anlamları da taşımaktadır(Karahan,2015).

Peşin bir şekilde alınan bir ürünün ya da hizmetin üzerine belirlenen bir kâr koyularak vadeli şekilde müşteriye satılma durumuna, murabaha denilmektedir. “Katılım bankaları” finansman desteğini müşteriye nakit şekilde vermemektedir (Büyükdeniz, 2003).

Müşterinin talebi sonucunda malı ve hizmeti peşin şekilde satın alıp, daha sonrasında anlaşılan miktarda kâr ekleyerek vadeli şekilde satmaktadır. Vadeli şekilde satılan malın ve hizmetin ödeme durumları tek seferde ya da taksitler şeklinde gerçekleşmektedir (Özcan ve Hazıroğlu, 2000).

Bu yöntem çoğunlukla fabrika işletmelerine, ham maddenin alınmasında ve dış ticaret finansmanında tercih edilmektedir. Tamamen güven ilişkisine dayanan ve İslam hukukunda tercih edilen bir satış yöntemidir.(Değer, 2011: 10).Bu finansman yönteminin geçerli olması için belirlenen şartlar; ürünün maliyet durumlarının taraflar arasında bilinmesi, geçerli görülen satış sözleşmesinin yapılması ve kâr durumunun borçluya net

ve doğru bir şekilde aktarılması gerekmektedir (Türkmenoğlu, 2007: 14).

İlk olarak murabaha kelimesi modern anlamıyla Sami Hasan Hammud tarafından hazırlanan doktora tezinde “Murabaha li'l-amir bi's-şira' adıyla 1976 senesinde Mısır'da kullanılmıştır(Cebeci,2010). Katılım bankacılığı alanında geniş bir uygulama alanı gören murabaha, mudaraba ve muşarakadan sonra ortaya çıkmasına rağmen uygulamada bu yöntemlerden daha fazla talep görmüştür(Doğan,2006). Hem dünyada hem de Türkiye'de en çok kullanılan fon kullanma metodudur(Bayındır,1995). Türkiye'de %75-85 oranında uygulama alanı bulan murabaha yöntemi dünyada %95 oranına kadar yükselmektedir(Karaman,2003).

Günümüzde İslami bankacılığın en yoğun kullanıldığı finansal destek türü murabaha denilen uygulamadır.Bu uygulama biçimi ile gerek bireysel,gerek kurumsal gerekse de üretim finansman destekleri olarak verildiği için bu isimlerle de anılmaktadır.Türkiye'de faaliyet gösteren bu tip bankalar ellerindeki finansmanın %90 dan fazlasını bu yolla vermektedir(Yahşi,2012). Fakat bu yalnızca Türkiye'ye mahsus bir durum değildir.Dünyanın yer yerinde bu bankalar genel olarak murabaha sözleşmesi ile finansman desteği sağlamaktadır.Bu çerçevede, günümüzde bu bankacılık sisteminde en çok murabaha denilen uygulama ile fon dağıtılırken, mudaraba denilen uygulama ile de fon toplanmaktadır diyebiliriz.

Günümüzde faizle kredi kullanılmasına alternatif bir yöntem olarak yükselen murabaha, özünde bir satış işlemidir. Bu sistemin uygulanması için uyulması gereken bir takım zorunlu kurallar vardır. Söz konusu kurallar temel olarak;

- 1) Satışı yapılan malın, satış işleminin yapıldığı anda mevcut olması gerekir.

- 2) Malı satan kişinin,satış aşamasında, malın sahibi olması özelliğine sahip olması gerekir.
- 3) Satıcı satış yaparken malın hukuksal ve fiziksel olarak her türlü kontrolünü sağlıyor olması gerekir.
- 4) Yapılan satış işlemi kesin ve işlemin yapıldığı anda yapılmalıdır.
- 5) Satış işlemi yapılan malın bir değeri olmalıdır.
- 6) Satışı yapılan malın haram kılınan araçlarla/varlıklarla bir ilgisinin olmaması lazım.
- 7) Satılan malın hiçbir şey gizlenmeden açık bir şekilde tüm özellikleri alıcıya söylenmelidir.
- 8) Malın alıcıya teslimi konusu kesin garanti edilmelidir.
- 9) Malın satış fiyatı kesin ve net olarak belirlenmelidir.
- 10) Yapılan satış işlemi hiç bir şarta bağlanmadan yapılmalıdır.

şeklindedir. Yukarıda belirtilen kuralların yanında satış eğer vadeli ise ayrıca aşağıdaki şartları da taşıması gerekir.

- a) Vadeli satışta ödemenin yapılacağı tarih net bir şekilde belirlenmelidir.
- b) Ödeme tarihi spesifik bir güne veya periyoda (3 ay,6 ay vb.)bağlanabilir.Ancak,garar ve kumar olarak addedilebilecek belirli bir olayın vuku bulmasına bağlanamaz.
- c) Ödemenin belirli bir vadede yapılması planlandıysa, taraflar aksini belirlemedikçe vadeye ilişkin süre malın teslimi başlar.
- d) Yapılan işlemde malın vadeli tutarı ,malın peşin tutarından fazla uygulanabilir ,fakat satış alında bu tutar sabit ve belirli olmalıdır.
- e) Fiyatın bir kez sabitlenmesinden sonra,erken ödeme ile bu düşürülmez veya temerrüt durumunda arttırılmaz.
- f) Ödeme taksitler halinde yapılıyorsa,satıcı sözleşmeye taksitlerden birinin ödenmesinin aksaması halinde bütün ileriki vadedeki taksitlerin derhal ödenmesini şartını koyabilir.
- g) Ödemenin garanti altına alınması için satıcı ipotek ve benzeri teminat

talep edebilir.

- h) Ödemenin garanti altına alınması amacıyla alıcı senet veya poliçe imzalayabilir. Ancak, satıcı bu senet veya poliçeyi itibari/nominal değerinden daha düşük bir bedel ile üçüncü kişilere satamaz (Yanpar, 2015).

Buna göre murabaha şu aşamalardan oluşmaktadır.

- Önce müşteri ihtiyaç duyduğu malı bularak proformasını katılım bankasına verir veya banka tarafından vekil tayin edilmişse banka adına satıcı ile sözleşme imzalayabilir.
- Müşteri ihtiyaç duyduğu malı almak için bankaya başvuruda bulunur.
- Banka hem müşterinin ödeme ahlakını hem de malın alım satımının uygun olup olmadığının araştırmasını yapar.
- Kurumsal işlemlerde banka satıcıya, malın siparişi verir. Müşterinin malı alabilmesi için de müşterisini vekil tayin eder. Eğer yapılan işlem bireysel ise vekâlet işlemi şube personeli, SMS veya müşteri iletişim merkezi kanalıyla yapılır.
- Malın alındığına dair evraklar bankaya ulaştığında banka satıcıya ödemesini gönderir.
- Mal müşteriye, banka tarafından, üzerine kendi kârını da koyarak belli bir vadeye kadar taksitlendirilerek satılır.

Murabaha işlemi teoride şu şekilde işlem görmektedir. Girişimci ihtiyaç duyduğu mal veya hizmetin ödemesinin katılım bankası tarafından yapılması için talepte bulunur. Mal veya hizmetin ödemesini yapan katılım bankası birinci satış sözleşmesi ile satıcıdan mal veya hizmeti kendisi satın alır. Sonra katılım bankası satın aldığı bu mal veya hizmetin üzerine kâr payını ekleyerek ikinci satış sözleşmesiyle girişimciye satışını yapar. Bu yöntemde en önemli husus satın alınan malın gerçek olarak fiziki mevcudiyetinin var

olmasıdır(Aslan,Ömer,2013).

Bu yöntemde malın satıcısı , katılım bankası ve girişimci olmak üzere üç taraf vardır(Özyurt,2015).

Teoride murabaha olarak uygulanan finansman sistemi; müşterinin finansman talebinde bulunmasıyla katılım bankası müşterinin ihtiyacı olan malı satıcısından peşin olarak satın alması ve alış fiyatının üzerine kendi kârını koyarak belli bir vadeye kadar müşteriye satma işleminden ibarettir(Tekçam,2017).

Katılım bankacılığını savunan yazarların bile şiddetli bir şekilde eleştirdiği Murabaha sistemi,katılım bankacılığı sisteminde en yaygın uygulama alanına sahiptir. Birtakım hukukçular murabaha sözleşmesiyle yapılan işlemin aslında hukuksal bir yanıltma ile teşkil edilerek uygulandığını iddia etmektedirler.Buna benzer bir sözleşme tipi olan *contractum trinius* ‘un Ortaçağda Avrupa’da faizin yasak olduğu dönemde bazı tüccarların kullandığı bir yöntem olduğunu,murabaha sözleşmesinin de buna benzer bir sözleşme tipi olduğunu ileri süren bazı hukukçular da vardır(Bafra,2015).

Bazı yazarlar murabahaya dayalı sözleşmeler ile yapılan finansal destek uygulamasının tamamen faiz olduğunu ileri sürerler.Bunlardan Amerika Birleşik Devletlerinde Lariba adındaki katılım bankasının kurucusu olan Dr.Yahia Abdulrahman“*murabaha modeline göre yapılan işlemler, faizli bankaların (mevduat bankalarının) gerçekleştirdiği işlemlere son derece benzer özellikler taşımaktadır çünkü bunlarda “kazanç”, “menfaat”, dediğimiz “kâr” hesaplanabilmekte ve rakama vurulabilmektedir. İşte bu “kâr” “kazanç” piyasada yürürlükte olan “faiz oranına” genellikle son derece yakın düşmektedir. Dürüstçe söylemek gerekirse, görünümü, muhtevası ve şekli itibarıyla bir para kiralaması olan bu işlem faizdir (Riba)*”(Abdurrahman,2015). demektedir.

Dr. Abdurrahman Pakistanlı yüksek mahkeme hakimi Taki Osmani’nin

murabaha konusundaki görüşlerini aktarırken Taki Osmani'nin şöyle dediğini aktarır. Murabaha sözleşmelerinde faiz kelimesi yerine kâr kelimelerinin kullanılmış olması bu işlemi meşru kılmaz (Abdurrahman, 2015).

Ülkemizde de murabahaya dayalı sözleşmeler ile yapılan işleminle alakalı olarak birçok tartışmalar yaşanmaktadır. Bu tartışmalar arasında bazıları;

- a) Murabaha sözleşmeleri genel olarak ticari mal ile ilgili işlemleri finanse ederken üretim ile ilgili işlemlere çok az rastlanmaktadır.
- b) Murabahaya dayalı sözleşmelerin vade farkı içermesi, gizli faiz uygulaması var endişesi yaratmaktadır.
- c) Genel olarak ticaret işleri risk taşıırken, murabaha işleminde kesin kazanma söz konusudur.
- d) Yapılan işlemde katılım bankasının kazanacağı kâr oranının peşinen belirtilmesi, işlemin faize benzediği görüşünü ortaya çıkarmaktadır (Doğan, 2006).

3.1.2.1.4. İcara

İcara, sözleşme içeren bir düzenleme olarak bilinmektedir. Bu yöntemde varlığı kullanan kişi ödemelerini gerçekleştirerek varlığın kullanım hakkını elde ederken, varlığın mülkiyet hakkı kiralayanda kalmaya devam etmektedir. (Akyüz, 2005).

Mevduat bankalarının gerçekleştirdiği “leasing” uygulamalarıyla benzerlik içermektedir. Genel olarak orta ve uzun vadeli olarak finansman sağlanan bir finansal kiralama işlemidir. Burada taraflar arasında yani kiraya veren ile kiralayan arasında bir sözleşme yapılmaktadır. Alınan kiranın miktarında ve süresinde anlaşmaya varılabilir. Katılım bankası kiralanan malın sahibi olarak kalmaya devam eder. (TKBB, 2009).

3.1.2.1.5. Selem

Bu işlem şöyle ifade edilebilir; yapılan ödemenin peşin şekilde, alınan malın ise veresiye şekilde gerçekleştiği satış işlemidir denilebilir. Bir diğer tanım ise; selem, ödeme durumlarının peşin olarak malın ise gelecek zamandaki teslimi olarak ifade edilmektedir. Malın miktar durumu, teslim edilecek yeri, tarihi ve özellikleri anlaşma sırasında belirlenmelidir (Uludağ, 2010).

Vadeli satış işleminin tam tersi bir işlemdir. Ziraat, ticaret ve sanayi finansmanlarında kullanılan bir satış yöntemidir. Aynı zamanda dayanıklı tüketim malları, konut finansmanlarında da kullanılan bir yöntem türüdür. Yapılan selem tipi sözleşmelerin içeriği altın yada gümüş gibi değerli madenler olamaz. (Faroghi, 2006).

3.1.2.1.6. İstisna

İstisna, gelecek zamanda üretimi yapılacak, özellikleri öncesinden belirlenmiş malın, hizmetin fiyatının da önceden belirlenip satın alınması durumudur (Yahya, 2015). Bu yöntemde örnek olarak yapımı devam eden inşaatlardaki konutlar için inşaatın belirli seviyelerinde inşaatın müteahhidine yapılan ödeme gösterilebilir. İstisna da ürünün oranı, malın türü, üretim aşamasında faydalanılacak araçların özellikleri, teslimat tarihi açık bir şekilde belirtilmelidir (Tunç, 2010).

Bu yöntemde ihtiyaç duyulan mal ileriki zamanlarda alınırken, ödemesi de ileriki zamanlarda yapılmaktadır. Yani burada paranın peşin olarak ödenmesi söz konusu değildir. Yapılan sözleşmede ödeme tarihi ne zaman belirtilmişse ödeme o zaman verilmektedir. (Çetrez, 2016).

3.1.2.1.7. Sukuk

Arapça bir kelime olan sukuk, bir mal varlığına sahipliği ya da o mal varlığından yararlanma hakkı sağlayan finansal sertifikaya verilen addır. Bu

menkul kıymet türünde , faiz ödemek ya da faiz masrafı yüklemek yasaktır. (Eken ve Köroğlu, 2009).

Varlığa dayalı menkul kıymete benzeyen nitelikler taşıyan sukuk, parasal kredilendirmeden farklıdır. Mali değerdeki bu vesikalar; hizmet,bir proje, mal, yatırım veya menfaat üzerindeki eşit değerlerdeki hisse paylarını temsil etmektedir. (Şimşek, 2006).

İslami Tahviller, şekil 3.1 de işleyişi tanımlanan sukuk, sakk kelimesinin çoğul halinden oluşmakta olup, vesikalık ve enstrüman anlamında bir kelimedir. Sukukta hem nakit akış hakkı hem de mülkiyet hakkı vardır.Bu haliyle sukuk, geleneksel tahvillerden ayrılmaktadır. Varlıkla alakalı sertifika olarak da bilinmektedir (Hazıroğlu, 2006).

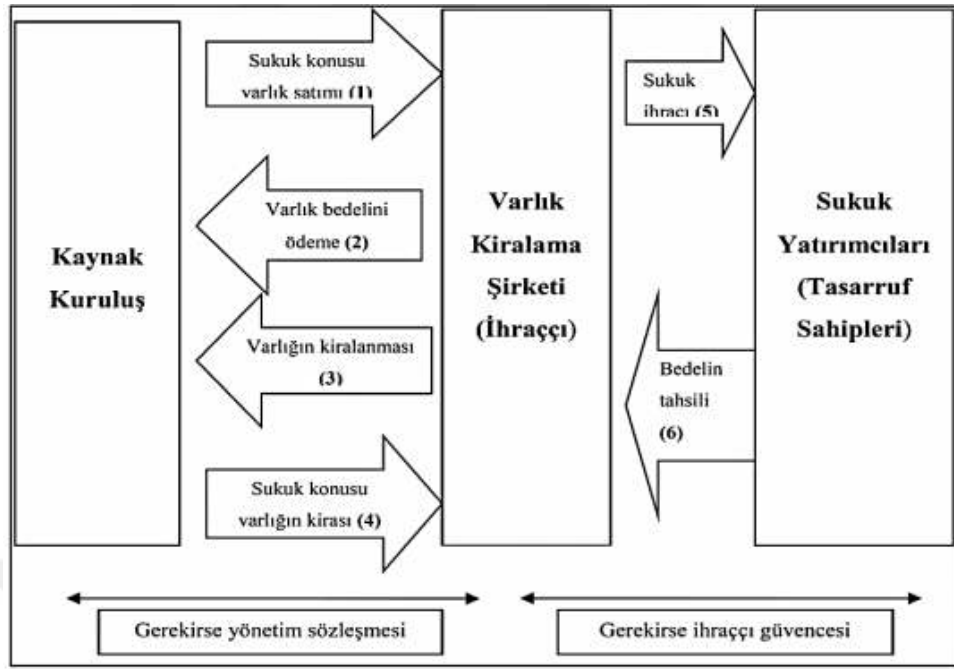
Bono ya da tahvile göre sukuku farklı kılan önemli özelliklerden biri, maddi varlıkla alakalı olmasıdır. Katılım bankası, sukuk karşılığında sağladığı finansmanda gelire ya da mülke ortak olmaktadır yani faize ortak olmamaktadır. Sukuğu geleneksel hisse senedinden, bonodan ve tahvilden ayıran bazı özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler aşağıdaki tablo 3.1 de belirtilmiştir (Tok, 2009);

Tablo 3.2: Susuk ile Tahvil,Bono,Hisse Senedinin Karşılaştırması

	Sukuk	Bono	Hisse Senedi
İhraç Konusu	Borç senedi değildir. Belirlenmiş varlık ya da proje üzerinde bölünmemiş sahiplik hakkı söz konusudur.	İhraç edenin borcu söz konusudur.	Şirketin hissesinden sahiplik hakkı söz konusudur.
Varlığa Dayalı Olma Durumu	En az belirlenen oran nispetinde maddi varlık olmalıdır.(%51-sukuku icara için)	Genellikle gerekli değildir.	Gerekli değildir.
Teminat	Dayandığı varlıklar ya da proje üzerindeki sahiplik hakkı ile teminat sağlamaya ek olarak teminat artırımı ile de teminat sağlar.	İpotekli tahviller, teminatlı borç senetleri vb. dışında genellikle teminat içermezler.	Teminat içermezler
Anapara ve Gelir	İhraççı tarafından garanti edilmemiştir.	İhraççı tarafından garanti edilmiştir.	Şirket tarafından garanti edilmemiştir.
Amaç	Sadece İslam hukukuna uygun amaçlar için ihraç edilebilir.	Her türlü amaç için ihraç edilebilir.	Her türlü amaca uygundur.
Senetlerin Satılması	Belirlenmiş varlık ya da proje üzerindeki sermaye payının satışı söz konusudur.	Bir borç senedinin satışı söz konusudur.	Şirketin hisselerinin satışı söz konusudur.
Senet Hamillerinin Sorumlulukları	İhraç edilen senetlere katılım oranında dayalı olduğu varlık/ teşebbüse bağlı olarak tanımlanmış bir sorumluluk söz konusudur.	Bono sahiplerinin ihraççının mali durumunu için herhangi bir sorumluluğu yoktur.	Sahip olunan şirket hisseleri oranında şirketin işlerinden sorumluluk söz konusudur.

Kaynak: Tunç, 2012:150-153

Bununla beraber, bu sisteminin birden fazla işleyişleri bulunmaktadır. Bu işleyişler aşağıdaki şekilde gösterilmiştir;

Şekil 3.1: Sukuk Yönteminin İşleyişi

Kaynak: Söyler, 2011.

Ortadoğu’da finansal sektör tarafından çok yaygın olarak kullanılan bir sistemdir. Son dönemlerde ülkemizde de gündeme gelen sukuk sisteminde ,gerçek kişilere %10 ,tüzel kişilere %0 stopaj oranı işletilmektedir.(Ramdhony, 2013).

3.1.2.1.8. Teverruk

Bu yöntem şöyle tanımlanabilir; müşteri katılım bankasından mal satın alır ancak ödemesini daha sonra yapacağını taahhüt eder. Müşteri satın almış olduğu bu malı yine banka aracılığı ile piyasaya satar. Bu yöntem ile sağlamış olduğu desteğe teverruk denilmektedir. Teverruk aynı zamanda uluslararası murabaha olarak da kabul edilmektedir. Uluslararası değer gören maden sektöründe de teverruk işlemi görülmektedir. En çok işlem görülen borsa Londra metal borsasıdır. Katılım bankalarının kısa vadeli likiditelerinin yöntemi olarak da bilinen teverruk uluslararası murabaha olarak kabul edilmektedir. (Dinç, 2016).

Sahip oldukları tasarruflarını değerlendirirken, tercihlerini faizsiz yatırımdan yana kullanmak isteyenler, yaygın hale gelen bir yatırım aracı olan teverruk sisteminde değerlendirebilmektedirler. Aracı olan bankaya parasını yatıranlar, bu sistemde murabaha yönteminde parasını faizsiz bir şekilde değerlendirmiş olmaktadır. (Maurer, 2005).

Müşterisi üzerinden gümüş ve altın gibi bir değerli madenleri alan aracı katılım bankası aynı zamanda bu değerli madenleri vadeli bir şekilde aracı bankaya satarak işlem gerçekleşmektedir. Kendi varlığına geçen değerli madenler ile alakalı olarak aracı banka, kendi ellerinde bulunan fonu kullanılabilir hale getirmek için değerli madenleri ivedi bir şekilde borsaya satar. Bu işlemde, katılım bankası değerli madenleri peşin alır ve vadeli bir şekilde satar. Bu alım ve satımdan doğan kâr katılım bankasının kazancı olmaktadır. (Günil, 2007).

3.1.2.1.9. Komadite

Uluslar arası piyasalarda anlık olarak ve herhangi bir kalite çeşitliliği olmayan malların, satılması işlemi olarak tanımlanmaktadır. Bu yöntemde en çok altın ürünleri, tarım, petrol ve altın ürünlerinin tercih edildiği görülmektedir. Komandite işlemleri gerçekleşmesi sırasında katılım bankası kısa vadeli fonları yatırır ve finansman diğer bankaya yatırılır. Bu ticari işlemin gerçekleşmesi sırasında elde edilen kâr katılım bankası ile paylaşılmaktadır. Komadite işlemleri “Chicago ve New York’da” var olan borsalarda faaliyetlerini yürütmektedir (Büyükdeniz, 2000).

3.1.2.1.10. Müsakat ve Mugarase

Bağ ve bahçe işlerinde, bahçe sahibi ile meyveleri toplamak için emek verecek olan kişi arasında kurulan bir ortaklık olarak tanımlanmaktadır müsakat. Burada meyve veren ağaçların meyvelerinin hasadının paylaşılması için ortaklık kurulmaktadır. Meyve ağaçlarına yapılan sulama, bakım vb. gibi işlemleri gerçekleştiren tarafla ağaçların sahibi arasında ortaklık sözleşmesi

hükümünde belirlenen miktarda hasılat paylaşımı yapılmaktadır (Terzi, 2013).

Meyve vermeyen kavak ağaçları gibi ağaçların yetiştirilmesi için boş tarla sahibi ile gerçekleştirilen ortaklığa verilen mügarase denilmektedir. Çiftçi ya da iş insanları arazilerini veya çiftliklerini sermaye olarak katılım bankasına gösterebilmektedirler. Aynı zamanda araziyi kiralamak yoluyla da teminat olarak gösterebilirler. Çiftçi yada iş insanları bu işlem sonucunda belirli oranda kira geliri aldıkları gibi oluşacak kârdan pay da almaktadırlar. (Tunç, 2010).

3.1.2.1.11. Karz-ı Hasen

Bu finansman yönteminde, karşılık beklenmeden ,kâr payı istenmeden verilen bir borç para söz konusudur. İnsanların ihtiyaç duyduğu mal veya finans için en çok başvurduğu bir yöntem türüdür denilebilir. (Doğan, 2006).

Katılım bankalarının finansman yöntemlerinin içerisinde kâr amacı gütmeyen müşterilerine sağladığı finansmanlarda vardır. Bu kâr amacı olmadan sağlanan finansmanlar genellikle sosyal amaçlı işler için verilmektedir. Bu destek türleri karz-ı hasen diye adlandırılmaktadır. Bu finansman yönteminde borcu veren tarafın herhangi bir menfaatinin olmaması en önemli ilkedir. Sosyal aynı zamanda üretim amaçlı olarak verilen bu destek ihtiyacı olan kişilere yardım için verilmektedir. Borçlanan kişilerin geri ödemelerde zorlanmaması için katılım bankaları tarafından vade düzenlemeleri yapılmaktadırlar. (Bölükbaşı, 2008).

3.1.2.1.12. Joala

Joala yöntemi, istisna yöntemiyle aynı durumları içermektedir. Aralarındaki fark şudur; İstisna yönteminde, satıcı malı fiziki olarak temin ederken, joalada yönteminde ,hizmet temini söz konusudur. İki yöntem arasında sadece konuları bakımından farklılık varken diğer tüm yönleriyle benzer yöntemlerdir. Joalada yönteminde satıcı ilerleyen zamanda sunmuş

olacağı hizmetin fiyatını bugünün tarihinden itibaren belirlemiş olacaktır (Suiçmez, 2002).

3.1.2.1.13. Acil Destek Fonu

Olağandışı nedenlerle zor duruma düşmüş müşterilerini düşmüş oldukları bu durumdan kurtarmak için katılım bankasının sağladığı acil bir finansman desteğidir. Acil destek finansmanı verilenler ,katılım bankası ile mudaraba ve müşaraka ilişkisi içerisinde bulunanlardır. Bu kişilere verilen destek herhangi bir karşılık alınmadan yapılmaktadır. (Gürerk, 2014).

3.1.2.1.14. Girişim Sermayesi

Bazı tasarruf sahipleri yüksek getiri elde etmek için yüksek risk taşıyan yatırımlara yönelmektedirler. Böyle yatırımlara girmek isteyen kişiler için oluşturulmuş bir fonlama yöntemidir. Hisselerinin çoğunluğuna sahip yatırımcıların gelişme durumları fazla olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin oluşması, faaliyet aşamasına geçiş yapması ve büyüme durumları için yapmış olduğu yatırımları ifade etmek üzere kullanılmaktadır (Hamzah vd., 2015).

“Girişim Sermayesi Yatırım Fonu, nitelikli yatırımcılardan katılma payları karşılığında toplanan paralarla, pay sahipleri hesabına inançlı mülkiyet esaslarına göre Sermaye Piyasası Kurulu (Kurul) tarafından belirlenmiş varlık ve işlemlerden oluşan portföyü işletmek amacıyla portföy yönetim şirketleri ve girişim sermayesi portföy yönetim şirketleri tarafından süreli olarak kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan malvarlığıdır⁶.”

⁶ <https://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/1213>(Erişim tarihi:28.05.2022)

3.1.2.1.15. Finansal Kiralama(Leasing) Finansman Yöntemi

Finansal Kiralama(Leasing) finansman yöntemi;13/12/2012 tarihinde 28496 sayılı resmi gazetede yayımlanan 6361 sayılı “Finansal Kiralama, Faktoring , Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu kapsamında taşınır ve taşınmaz malların katılım bankaları tarafından finanse edilerek temin edilmesi ve talepte bulunanlara kiraya verilmesi işlemidir.

Finansal kiralama işleminde katılım bankalarının doğrudan leasing yapma yetkileri vardır. Katılım bankaları bu işlemi yaparken icara denilen finansal kiralama sözleşmesi düzenlerler.

Başlangıçta taşınmazın mülkiyet hakkı katılım bankasında kalmaktadır.Ancak kullanım hakkı kiracıya ait olmaktadır.Taşınmaz ekonomik ömrünün tamamını veya tamamına yakın sürede kullanım hakkı kiracıya ait olmak üzere ve sürenin sona ermesiyle de sahiplik hakkının kiracıya devredildiği bir finansman yöntemidir⁷.

⁷ <https://www.ziraatkatilim.com.tr/ticari/finansal-kiralama-leasing>(Erişim tarihi 23.05.2022)

3.1.2.2. Gayri nakdi Fon Kullandırma Yöntemleri

Katılım bankaları tarafından kullanılan başlıca gayri nakdi fon kullandırma yöntemleri şunlardır:

-Akreditifler

-Teminat mektupları

-Kabul kredileri

-Çek karneleri

-Bloke çekler

-Yurtdışı harici garantiler

-Her türden ticari belgeye verilen ciro, kabul, teyit, kefalet

-Kredi kartları

-Doğrudan borçlanma limitleri.(Tunç,2010) dir.

Burada sadece akreditif yöntemine değinilecektir.

3.1.2.2.1. Katılım Bankalarında Akreditif

Katılım bankaları tarafında kullanılan akreditifler yaygın bir şekilde kullanılan gayrinakdi kredilerdir. Yurtiçi işlemlerde teminat mektupları olarak, yurtdışı işlemlerde akreditif olarak kullanılır.(Tunç,2010)

Bu yöntem; katılım bankası müşterisinin, kendi kefaletinde, üçüncü bir taraf için kredi açması için bankasına talimat verme işlemidir. Dış ticaret ödemeleri zamanında en çok tercih edilen bir finansman uygulamasıdır.

(Çiray, 2009).

Akreditif, ithalat yapan işletmelere yardımcı olabilmek amacıyla , konusu dış ticaret olan ve bir hukuki işlemten doğmuş ödemeleri yerine getirmek için uygulanan bir yöntemdir. (Aydos, 2000). Bu yöntem sayesinde dış ticaret işlemleri sonucunda ortaya çıkacak riskler azalmaktadır. İthalat ve ihracat yapan firmalar arasında güvensizliklerin giderilmesi için ödeme sürecine dahil olan Banka devreye girmektedir (Bölükbaşı, 2008).

Akreditif işlemiyle birlikte ihracatçılar alacaklarını garanti altına almaktadırlar. Bununla beraber, transfer riskinden korunmaktadırlar. İthalatçıya ise kredi aktarma ve istemiş olduğu şartlara göre mal temini hususlarında avantajlar sağlamaktadır (Gait vd. 2009).

4. KATILIM BANKACILIĞINDA TİCARİ FİNANSMAN DESTEĞİNE YÖNELİK UYGULAMA

Önceki bölümlerde teorik olarak anlatılan katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri , bu bölümde katılım bankacılığında ticari finansman desteğine yönelik bir uygulama ile incelenmeye çalışılmıştır.

4.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Girişimciler serbest piyasada faaliyet gösterirler. Girişimcilerin serbest piyasada faaliyet göstermek için alacakları her karar serbest piyasa ticaretini etkilemektedir. Girişimciler yatırım kararları, ticari mal alım kararları, makine ve teçhizat alım kararları gibi kararlar aldığında ve bu kararlarını hayata geçirmek için katılım bankalarının kapısını çaldıklarında finansal destek taleplerinin ne şekilde karşılandığının tespit edilmesi ve katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri ile girişimcilerin ticaretini finanse edip etmediklerinin tespit edilmesi bu araştırmanın esas konusunu oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri uygulamalarının, serbest piyasada, girişimci ticareti üzerine etkisini inceleyerek, aralarındaki bağlantıyı tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda; girişimciler katılım bankalarından ticari finansman desteği alırken, katılım bankaları tarafından uygulanan yöntemler neticesinde; girişimciye mali açıdan sağlanan fayda, girişimcilerin alabildikleri ticari finansman desteği, girişimcilerin katılım bankalarını tercih etme nedenleri, girişimcilerin sağlamış oldukları avantajlar, konuları araştırılacaktır.

Girişimciler, işlerini yürütebilmeleri için, finansal desteklere ihtiyaç

duyarlar. Bazı durumlarda bu finansal destekler hayati öneme sahiptir. Öyle ki ,girişimciler finansman destek olmadan işlerini yapabilmeleri, giderlerini karşılayabilmeleri,projelerini gerçekleştirebilmeleri mümkün olmamaktadır.Bu gibi durumlarda, girişimci zorunlu olarak, finansal kaynakları sağlayan finans şirketleri ile temasa geçer ve ihtiyaç duyduğu kaynaklara ulaşır. Toplumda finansman kavramını duyduğumuzda akla ilk gelen bankacılık sektörüdür. Finansman kavramı üzerine düşünüldüğünde, iş hayatı için önemli olan değer, finansmanın elde edilme talebinin yüksek olmasıdır. Talebi yüksek olan finansmanın, elde edilme maliyeti de yükselmektedir. Bu finansman seçeneğini sunan faizsiz finans kurumları mevcuttur. Bunlar katılım bankası sistemi finansmanıdır. Yapılacak çalışmada;

Girişimcilerin, katılım bankalarından ticari finansman desteği alırken, katılım bankası tarafından uygulanan yöntemin neticesinde, girişimciye mali açıdan sağlanan fayda;

Girişimcilerin finansman desteği ihtiyacı için, katılım bankalarını tercih etmeleri durumunda, alabildikleri ticari finansman desteği;

Girişimcilerin katılım bankalarını tercih etme nedenleri;

Girişimciler katılım bankalarını tercih etmeleri durumunda, sağlamış oldukları avantajlar;

Katılım bankalarına, daha fazla girişimci çekebilmek için yapılacak olan öneriler;

konuları araştırılacaktır.

Bu çalışmada, katılım bankalarının fon kullandırma yöntemlerinin, girişimcilerin finansman destek ihtiyaçlarına verebildikleri katkıları, katılım bankası çalışanlarına yöneltilen sorulara aranan cevaplarla, ticari mal, araç,

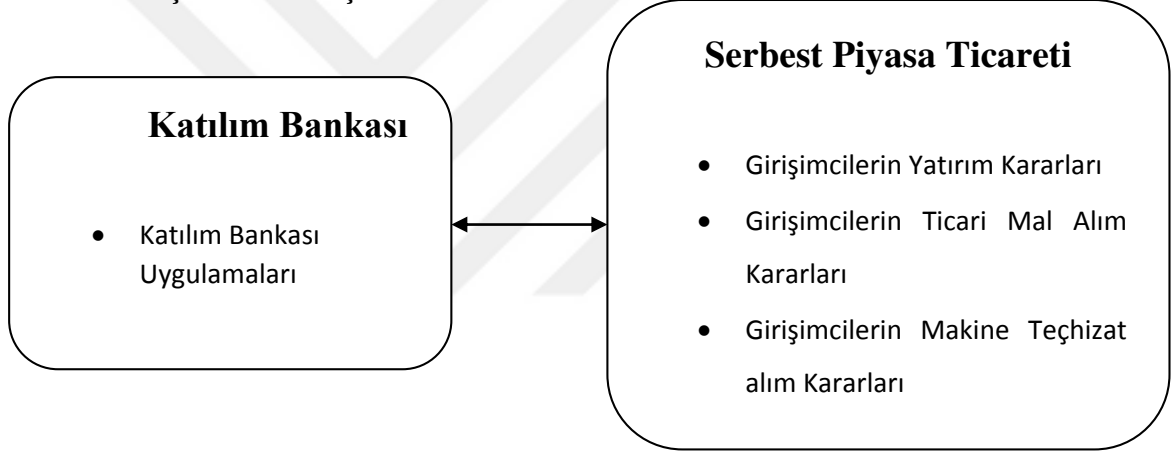
gereç, makine, gayrimenkul, leasing gibi etkenlerin tümü incelenerek ortaya koymayı amaçlanmaktadır.

4.2.Araştırmanın Modeli

Araştırmada değişkenler arasındaki ilişkiye ve etkiye bakılmıştır. Bu bağlamda araştırma modeli aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

Araştırma modeli orijinal ölçek çalışmaları kapsamında belirlenen alt boyutlar kapsamında Şekil 4.1’de yer almaktadır.

Şekil 4.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yüz yüze mülakat yöntemi seçilmiştir. Araştırmada kullanılan sorular katılımcılar ile görüşme sırasında kendilerine bir nüsha verilmiştir ve cevapları alınmıştır.

Araştırmada mülakatlar katılım bankası çalışanlarına yönelik yapılmıştır.Girişimcilere yönelik yapılmamıştır.Bunun sebebi

- 1- Katılım bankaları tarafından uygulanan yöntemlerin, bir takım dini hassasiyetleri olan girişimciler tarafından faizsiz sistem olarak algılanıyor olmasıdır. Bu bakış açısıyla bakıldığında, katılım bankalarının hizmet verdikleri kesimler tarafından, zorunlu olarak tercih edilen kurumlar olduğu algısını oluşturmaktadır.

- 2- Girişimcilerin , zorunlu hislerle katılım bankası uygulamalarına katılmak istemeleri, bir takım istismarları da beraberinde getirebilmektedir.
- 3- Girişimciler finansal destek taleplerini katılım bankalarına yapmaktadırlar. Girişimcilerin verecekleri yatırım kararları , alacakları ticari kararlar katılım bankaları uygulamalarından alabilecekleri desteklerle doğrudan bağlantılıdır. Girişimcilerin talep ettikleri finansal destekler ise katılım bankaları tarafından uygulanan farklı fon kullandırma yöntemleri yoluyla karşılanmaktadır.

Bu ve benzeri sebeplerle bu çalışmada; katılım bankaları tarafından uygulanan bu farklı yöntemlerle girişimcilerin finansal destek taleplerinin değerlendirilmesinden karşılanmasına ve geri ödeme sürecine kadar işleyen süreci tespit etmeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Bu da araştırmanın amacı olan, katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri uygulamalarının, serbest piyasada, girişimci ticareti üzerine etkisini inceleyerek, aralarındaki bağlantıyı tespit etme amacına ulaşmasına daha uygun görülmüştür.

Araştırma 12 adet sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın temelini oluşturan 12 adet sorudan oluşan mülakat soruları oluşturulurken, başlangıçta 16 adet soru şeklinde oluşturulmuş ,katılım bankasının İstanbul'daki şubelerinde çalışan üst düzey yöneticileri ile ön görüşmeler yapılmıştır.Bu ön görüşmeler sonucunda 16 sorudan oluşan mülakat ,şube müdürleri,şube müdür yardımcıları,ilgili birim çalışanları ve akademisyenlerle ayrı ayrı yapılan değerlendirmeler sonucunda 12 adet sorudan oluşan mülakat ortaya çıkmıştır.

Katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri ve ticari finansman desteğine yönelik uygulama soruları aşağıda verilmiştir.

- 1- Katılım bankaları girişimcilere ne tür finansal destekler

sağlarlar?

2- Ticari finansman desteği vermek için girişimcilerde genel olarak ne gibi kriterler aramaktasınız?

3- Girişimciler ticari finansman desteği için size nasıl bir süreçte başvurabilir?

4- Destek verdiğiniz girişimciler genellikle hangi sektörlerden olmaktadır? Bu girişimciler için belli bir sermaye sınırı var mı?

5- Katılım bankacılığı girişimcilerin yatırım planları doğrultusunda edineceği varlıklar için finansman desteği verir mi? Veriyorsa ne tür destekler vermektedir?

6- Girişimciler makine ve teçhizat almak için size başvurduğunda finansman desteği verir misiniz?

7- Makine ve teçhizat almak için size başvuran işletmelerden ne gibi özellikler aramaktasınız?

8- İşletmeler arsa bina gibi gayrimenkul edinmek istediğinde, finansman desteği verir misiniz? Bu konuda, ne tür finansman destekleriniz var?

9- Projelere finansman destekleri vermek için ne gibi şartlar aramaktasınız?

10- Vermiş olduğunuz ticari finansman desteklerinin size geri ödemesi nasıl yapılmaktadır?

11- Size yapılması gereken geri ödemelerin yapılamaması durumunda nasıl hareket ediyorsunuz?

12- Girişimcileri destekleyen diğer kurumlarla işbirlikleriniz var mı?

4.3.Araştırmanın Evreni ve Önemi

İstanbul ili ve ilçelerinde hizmet vermekte olan katılım bankanın şube müdürleri, Portföy yöneticileri ve Kobi bankacılığı satış yönetmenleri ile gerçekleştirilen mülakatlar sonucunda katılım bankaları tarafından verilen

finansal desteklerin girişimcilere olan katkısının tespit edilmesi üzerine bir araştırma yapılmıştır.

İstanbul’da farklı isimlerde 6 adet katılım bankası faaliyet göstermektedir.Çalışma için bu katılım bankalarının farklı 12 adet şubelerine gidilerek mülakatlar yapılmıştır.Mülakatlar İstanbul’da faaliyet gösteren bu katılım bankalarının yönetici ve çalışanlarının ilgili birimlerinde gerçekleştirilmiştir.

Görüşme soru cevap şeklinde gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerde önceden hazırlanmış olan sorulara cevap aranmıştır.

Katılım bankalarının özel statüsü nedeniyle, çalışmanın başarıya ulaşabilmesi için görüşme katılım bankasının ilgili çalışanları ile yüz yüze yapılmıştır. Katılım bankalarının ilgili birimlerinde çalışan 15 kişi ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Yın 2003 yılındaki çalışmasında “etkin bir çoklu vaka çalışmasında vakalar arasında birebir yada benzer sonuçlar veren tekrarlama”nın meydana gelmesi için 15 kişi ile görüşme yeterli görülmüştür. Bir çalışma için 6 ile 10 vaka üzerinde yapılan araştırma yeterli olmaktadır(Yın, 2003).Bu durum araştırma konusu ile ilgili 6 ile 10 arasında yapılan deneye paralellik göstermektedir.

Beykoz Üniversitesi Bilim Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından onaylanan araştırma soruları ile ilgili katılım bankalarının ilgili birimlerinde görev alan ve mülakata katılım sağlayan 15 kişi ile yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir.

4.4.Araştırmanın Veri Toplama ve Analiz Yöntemi

Yapılan çalışmada , veriler toplanırken, nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Katılım bankası çalışanları ile yüz yüze yapılandırılmış mülakat yapılmıştır. Bu çalışmada, mülakatlara katılan kişilerin, konusu uzmanı kişiler olmaları ve yeterli tecrübe ve deneyime sahip olmaları sebebiyle araştırmanın güvenilirliği konusunda yeteri kadar elverişli olmuştur.

Yapılan mülakat, araştırmanın amacına ulaşması ve gerçekçi bilgiler edinilmesi adına, katılımcılardan önceden mülakat randevusu alınmış, önceden hazırlanmış olan sorular kendisine gönderilmiş, mülakata hazırlıklı olarak başlanmış ve böylece daha sağlıklı ve geniş bilgi edinilmesi sağlanmıştır. Sorulan sorular kısa , net , kolay anlaşılabilir ve açık uçlu sorular olarak yöneltilmiştir. Yapılan mülakatların daha verimli geçmesini sağlamak için sorular katılımcılara önceden gönderilmiştir ve katılımcıların hazırlık yapmaları sağlanmıştır.

Mülakatların yapılması aşamasında, katılımcıların daha rahat cevap vermeleri ve herhangi bir tedirginlik duymamaları için, isim bilgisinin araştırmada kullanılmayacağı, bilgilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı ve kurum içinde herhangi bir birimle paylaşılmayacağı, yöneticilere sunulmayacağı belirtilerek, sorulara daha kapsamlı ve açıklayıcı cevap verebilmeleri için teşvik edilmiştir.

Mülakatlar, randevu alınarak yapıldığından dolayı , katılımcı ile tek seferdeki görüşme ile tamamlanmıştır. Katılımcıların, katılım bankalarının en üst düzeyde çalışan yöneticilerinden olmasına özen gösterilmiş , bu sebeple ya şube müdürleriyle veya araştırmanın konusu ile ilgili birimlerde çalışanlarla mülakatın gerçekleştirilmesi tercih edilmiştir.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için sorulan sorular özenle seçilmiş,

katılımcılara, araştırmanın konusu olan Katılım Bankalarının Fon Kullandırma Yöntemleri ve Ticari Finansman Desteğine Yönelik Bir Uygulama'nın amacını açıklayan bir metin de sunulmuştur.

Katılımcılara net ve açık sorulardan oluşan toplam 12 adet soru yöneltilmiştir. Her bir katılımcı ile yapılan mülakat görüşmeleri genel olarak 1 ile 1.5 saat kadar zaman diliminde gerçekleşmiştir. Görüşmelere ait notlar yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Her bir katılımcı ile yapılan görüşmeler genel olarak 2 sayfa yazılı not toplamda ise 25 sayfa kayıt altına alınmıştır. Çalışma materyalleri yazılı şekilde kayıt altına alınmıştır.

Elde edilen notlar metin haline getirilmiş, tezin katılım bankacılığında fon kullandırma yöntemlerine ilişkin bulgular ve bulguların değerlendirilmesi bölümünde ilgili yerlere yazılmıştır. Elde edilen bulgular Nvivo nitel analiz programı ile içerik analizi yapılarak katılımcıların mülakatlarda kullandıkları ifade ve kelimeler analiz edilmiştir.

4.5. Katılım Bankacılığında Fon Kullandırma Yöntemlerine İlişkin Bulgular ve Bu Bulguların Değerlendirilmesi

Katılım Bankalarının Fon Kullandırma Yöntemlerine ilişkin araştırma ile Katılım Bankasının ilgili bölüm çalışanları ile yapılan yapılandırılmış mülakata 15 katılımcı katılmıştır. 15 katılımcının her birisine 12 adet soru

olmak üzere toplam 180 adet soru sorulmuştur. Katılımcıların üçü şube müdürü, diğerleri alt pozisyonda çalışan yöneticilerdir. Yapılan yapılandırılmış mülakatlar ile araştırmanın amacına uygun sorular sorulmuştur. Cevaplara geçilmeden önce katılımcılar Türkiye'deki katılım bankacılığının işleyişi hakkında detaylı bilgiler de vermişlerdir. Katılımcıların sorulara vermiş oldukları cevaplar esnasında kendinden emin tavırları ve bilgi birikimlerini samimi tavırlarıyla paylaştıkları gözlemlenmiştir. Aynı zamanda katılımcılar, yapılan bu araştırmanın kendi çalışma alanları ile ilgili olmasından dolayı memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Bu sebeple, katılım bankaları girişimcilere fon kullandırırken, finans sektöründeki katılım bankalarının, girişimcilere olan katkısını ortaya çıkarmak için sorulan sorulardan alınan tatmin edici cevaplar, araştırmanın başarıya ulaşmasını sağlamıştır. Böylece girişimciler katılım bankaları ile çalışmak istediklerinde, nasıl hareket edeceklerini , hangi zamanda ne yapmaları gerektiğinin bilgisini aldıklarından dolayı ihtiyaç duydukları finansal desteğe daha kolay ulaşmış olmaktadır.

Yapılan araştırmada, katılım bankalarının, girişimcilerin ticarete konu (alım-satım) doğmamış her türlü finansal ihtiyaçlarını karşıladıklarını, girişimcilerin yapacağı yatırımlarda ticaretin başında katılım bankası ile yola çıkmış olması gerektiğini, katılım bankasının girişimciyi vekil tayin etmesi gerektiğini, Katılım Bankanın girişimciyi vekil tayin etmeden ilgili işlemlerde ilerletilmesinin uygun olmadığını tespiti yapılmıştır.

Yapılan araştırmada , girişimciler makine ve teçhizat ihtiyaçları için katılım bankalarına başvurduklarında ihtiyaç duydukları finansal desteği alabildikleri ,böylece hem iç piyasa ,hem de ithal getirecekleri makine ve teçhizatlar için ticari finansman desteğini alabildikleri görülmüştür. Katılım

bankaları, girişimcinin makine , teçhizat vb. gibi taleplerinin olması durumunda, icara(leasing,finansal kiralama) diye adlandırılan, katılım bankasının bir malı kendi nam ve hesabına satın alıp, girişimciye kiraladığı finansal kiralama işlemi yapılarak finansman destek sağlanmaları girişimcinin ticaretini kolaylaştırmaktadır. Katılım bankaları bu işlemi, yasal olarak, 5411 sayılı bankacılık kanununun 57/3 maddesiyle verilen faaliyet izni uyarınca ve 21/11/2012 tarihinde kabul edilen 6361 sayılı finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri kanunu kapsamında yapmaktadırlar. 6361 sayılı kanun tanımlar başlıklı 3 maddesi (1)-ç bendinde finansal kiralama şöyle tanımlanmaktadır.

”Finansal Kiralama: Bir finansal kiralama sözleşmesine dayalı olmak koşuluyla, bu kanun veya ilgili mevzuatı uyarınca yetkilendirilen kiralayan tarafından finansman sağlamaya yönelik olarak bir malın mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi; kiracıya kira süresi sonunda malın rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması; kiralama süresinin malın ekonomik ömrünün yüzde sekseninden daha büyük bir bölümünü kapsaması veya finansal kiralama sözleşmesine göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının malın rayiç bedelinin yüzde doksandan daha büyük bir değeri oluşturması hallerinden herhangi birini sağlayan kiralama işlemini” şeklinde tanımlanmaktadır.

4.5.1.Katılımcılara Dair Demografik Bulgular

Katılımcıların demografik bilgileri yapılan mülakat sırasında kendilerine sözlü olarak sorulmuş, eğitim bilgileri, kurumdaki pozisyonları, sektördeki çalışma süreleri gibi bilgiler alınarak kayıtlara aktarılmıştır.

Mülakat yapılacağı zaman gidilen kurumda, öncelikle en kıdemli pozisyonda bulunan kurumun müdürü ile mülakat yapılmaya çalışılmış, kurum müdürünün olmaması durumunda yine tez konusuna en yakın pozisyonda çalışan katılımcılarla mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Mülakat gerçekleştirilen katılımcıların demografik özelliklerine ait bulgular aşağıdaki tabloda düzenlenmiştir.

	Frekans	%
Cinsiyet (n=15)		
Kadın	1	6,7
Erkek	14	93,30
Eğitim Durumu (n=15)		
Lisans	11	73,3
Y.Lisans	3	20,0
Doktora	1	6,7
Çalışılan Pozisyon (n=15)		

Müdür	3	20,0
Müdür Yrd.	2	13,3
Yönetici	3	20,0
Uzman	7	46,7
Kurumda Çalışma Yılı (n=15)		
0-2 yıl	2	13,3
3-5 yıl	4	26,7
6-10 yıl	6	40,0
11-15 yıl	2	13,3
16-20 yıl	1	6,7
Toplam iş Tecrübesi (n=15)		
0-2 yıl	2	13,3
3-5 yıl	3	20,0
6-10 yıl	4	26,7
11-15 yıl	4	26,7
16-20 yıl	2	13,3

Tablo 4.3: Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde %93,3'si erkek,%73,3'ü lisans mezunu, %40,7'si uzman pozisyonunda çalışan, %40,0'ı 6-10 yıldır kurumda çalışan ve %26,7 6-10 yıl ile %26,7'si 11-15 yıllık toplam iş tecrübesine sahiptirler.

4.5.2.Katılımcılarla yapılan mülakatlara ait bulgular

Yatırım planları doğrultusunda, işini genişletmek isteyen girişimciler , yapacakları yatırımı finanse edecek destek arayışında bulunduklarında , finansal kuruluşlardan destek arayışında bulunurlar.Bu arayış girişimcilerin finansal sistemde faaliyet gösteren finans kuruluşları ile ilişki kurmalarına

neden olmaktadır. Bu tip girişimci grubunun, katılım bankaları ile yapacakları yatırımlar ile alakalı ilişki kurduklarında nasıl destek buldukları ile ilgili katılımcıların belirttikleri görüşler tezin ekler bölümünde belirtilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar, Nvivo nitel analiz programı ile içerik analizi yapılarak bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bu bulgular bölüm 4.5.3'te incelenmiş ve yorumlanmıştır. Katılımcıların araştırma sorularına vermiş oldukları ayrıntılı cevapları, tezin ekler bölümünde görebilirsiniz.

4.5.3.Nvivo Nitel Analize Ait Bulgular

Yapılan araştırmada mülakatlar sonucu toplanan veriler katılımcıların demografik özelliklerine göre analiz edilmiştir. Bununla beraber Nvivo nitel veri analiz programı ile de derinlemesine ve modelleme yapılarak araştırma sonuçları analizi yapılmıştır.

15 katılımcı ile gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde elde edilen bulgular Nvivo nitel veri analiz programı ile katılımcıların ifadeleri kelime bulutu ve kelime ağacı yöntemi ile analizleri yapılmıştır.

Nvivo nitel veri analiz programında en çok kullanılan kelime bulutu analizi ile katılımcıların mülakat görüşmelerinde en çok ifade ettikleri kelimeler tespit edilerek Katılım Bankası Uygulamalarının serbest piyasa ticareti ilişkisi ve etkisi tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Yapılan analizde görülmüştür ki;katılımcıların sorulan sorulara verdikleri cevaplarda en çok kullandıkları kelimelerin sırasıyla finansman(138), katılım(104), desteği(83), var(80), destek(66), finansal(53), ticari(49), girişimciler(48), ödeme(48), geri(46) oldukları görülmüştür.

Şekilde katılımcıların mülakatta verdikleri cevaplarda en çok kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu analizi görseli gösterilmiştir.

sağlıyoruz üzerinden
proje banka bankalarının nakdi projenin
bulunduğu girişimcilere evet bankacılığı girişimciye
sonra ilgili girişimci bankası planları sermaye
murabaha konut araç türlü ticari veriyoruz olması alıyoruz edilir
hem firmanın diğer ödeme talep biz tabi firma bakılır
işlemleri leasing geri finansman mal ihtiyaç kendi
lazım yapıyor geri arsa olan faaliyet işte
limit bina mali desteği katılım var gün finanse kabul
kurumsal bankaları destek girişimcinin yatırım kar
gayrimenkul alımı finansal makine verimiz hukuki
bizim vadeli bunun ediyoruz süreç girişimciler
aslında olup uzun yok girişimcilerin müşterinin bankalar
işletme dediğimiz sektör finansmanı yapılan yapılır
milyon kredileri bankacılık duyduğu
işbirliklerimiz müşteri konvansiyonel

Şekil 4.2: Nvivo Kelime Bulutu Analizi

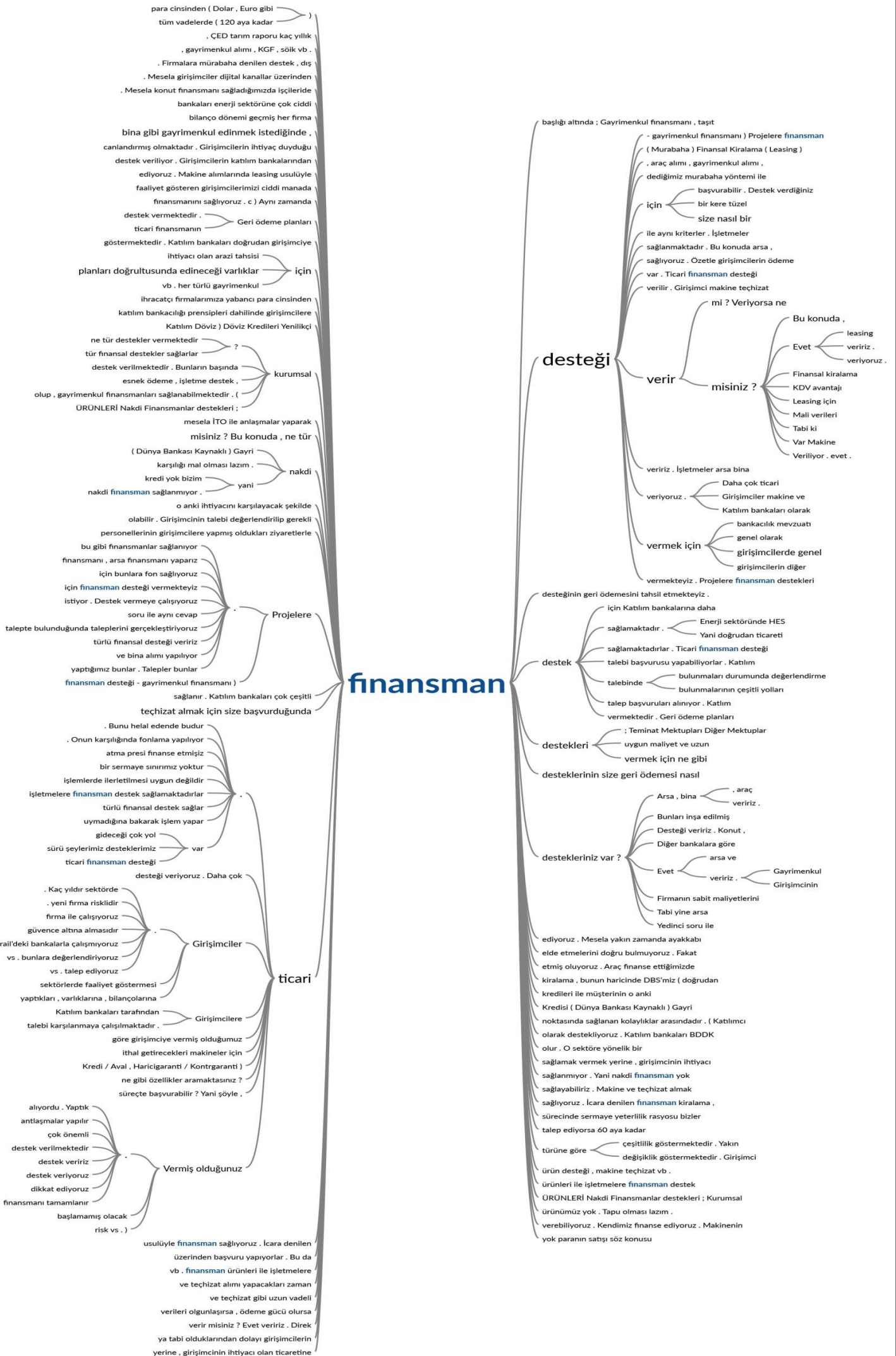
Katılımcıların girişimcilerin finansal desteğe ihtiyacı duyduğu makine(39) defa , arsa(30) defa, teçhizat(27) defa, yatırım(21) defa , mal(20) defa kelime olarak sık sık ifade ettikleri görülmüştür.

Nvivo nitel analiz programında yapılan kelime frekansı(Word Frequency) analizinde en çok kullanılan üç kelimenin finansman, katılım, desteği olduğu görülmüştür.

Diğer taraftan yapılan kelime ağacı analizi sonucunda mülakata katılan katılımcıların finansman, katılım, desteği dile getirdikleri cümlelerin yapılarının ortak ve benzer yönleri belirlenerek katılım bankası uygulamalarının serbest ticaret üzerindeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Şekil 4.3. de finansman kelimesine ait kelime ağacı analize göre mülakata katılan katılımcıların , özellikle girişimcilerin ticari konulardaki destekleri için, projeler konusundaki destekleri için , gayrimenkul, araç konusundaki destekleri için kullandıkları ifadelerde sıklıkla finansman kelimesine ver verdikleri görülmektedir.

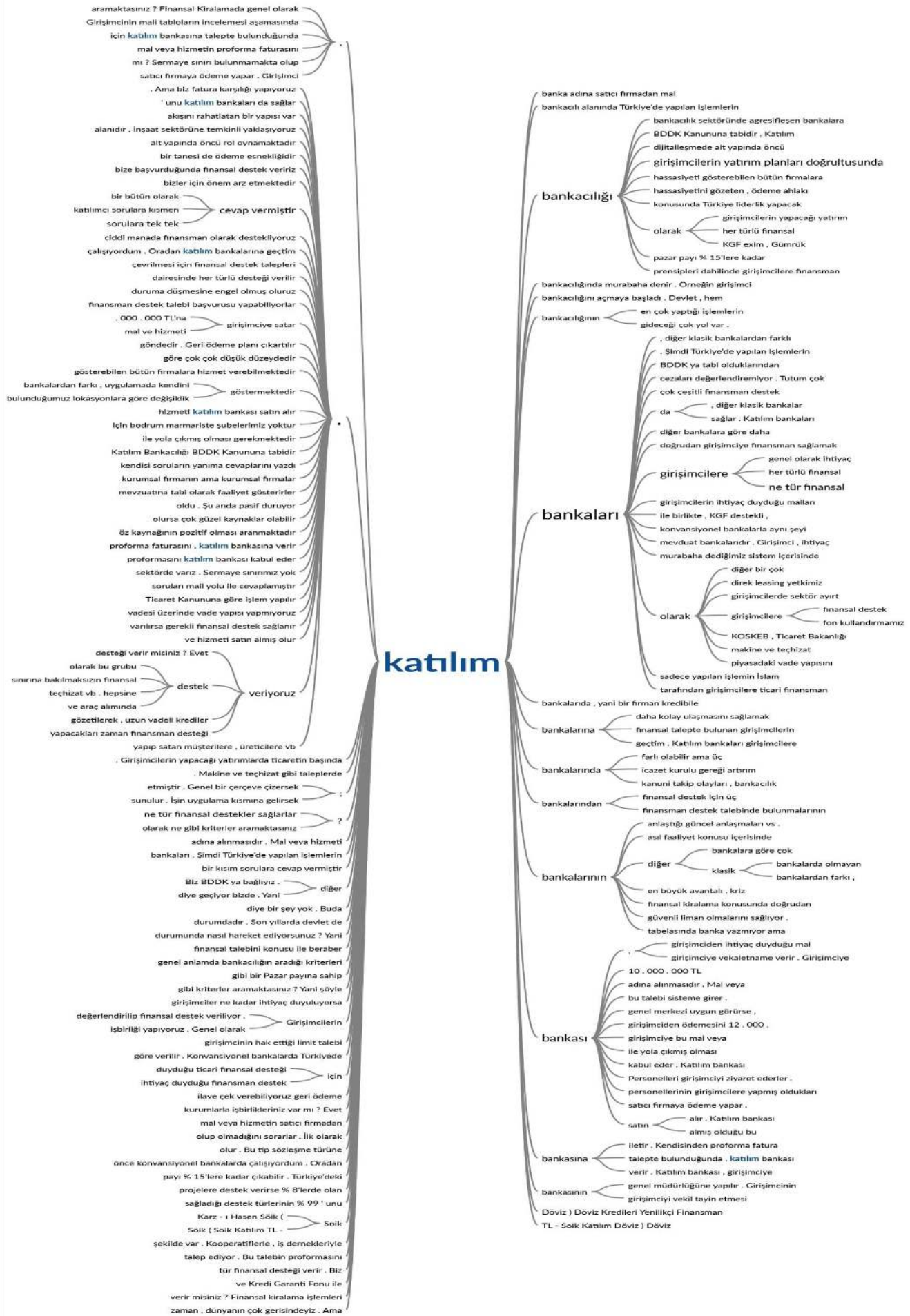
Şekil 4.3. de katılımcılarla yapılan mülakatlarda dile getirdikleri finansman kelimelerine ait kelime ağacı analiz sonucu görülmektedir.

Şekil 4.3: Nvivo kelime ağacı(finansman)

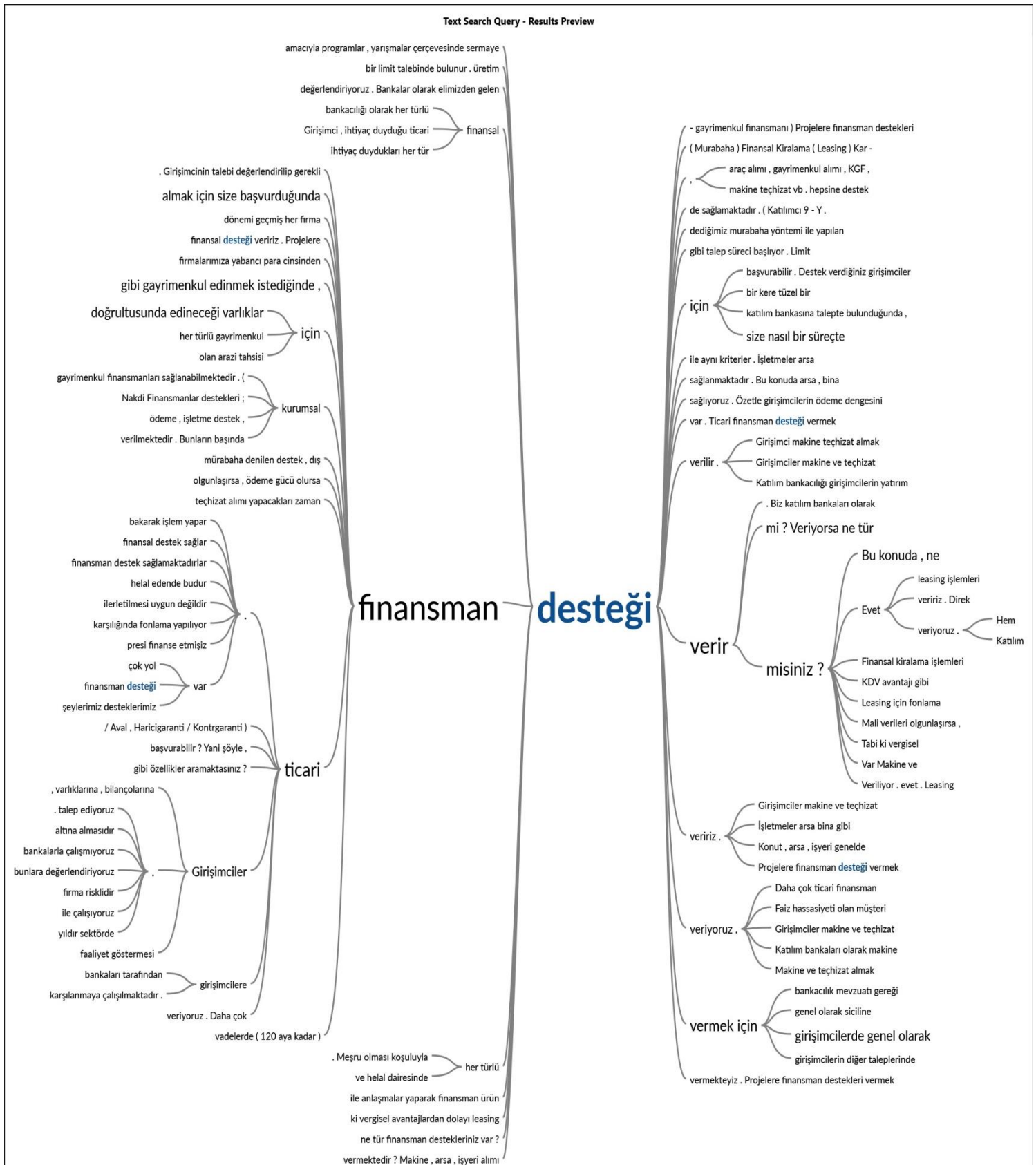
Şekil 4.4. deki katılım kelimesine ait kelime ağacı analizinden de anlaşılacağı üzere mülakata katılan katılımcıların ifadelerinde çok sık katılım kelimesini kullandıkları görülüyor. Tabloda katılımcıların ifadelerine göre katılım bankalarının girişimcilere her türlü finansal desteği verdiklerini ama bunun fatura karşılığı yapılabildiğini ifade ettikleri görülmektedir. Katılım bankalarının girişimcilerin ihtiyaç duydukları mallar için finansal destek verdiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Yine katılımcıların ifadelerinde katılım bankalarının BDDK'ye tabi olduklarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Katılım bankalarının KOSKEB ile işbirliği yaptığının ifade edildiği görülmektedir. Katılımcıların mal ve hizmet ile makine ve teçhizat ifadelerine yer verdikleri görülmüştür. Banka adına satıcı firmadan ifadeleri yer almaktadır.

Şekil 4.4. de katılımcılarla yapılan mülakatlarda dile getirdikleri katılım kelimelerine ait kelime ağacı analiz sonucu görülmektedir.

Şekil 4.4: Nvivo kelime ağacı(katılım)

Şekil 4.5. teki kelime ağacı analizinde katılımcılar en çok kullanılan

kelimelerden biri olan finansman desteği kelimesi analiz edilmiştir.

şekil 4.5: Nvivo kelime ağacı(desteği)

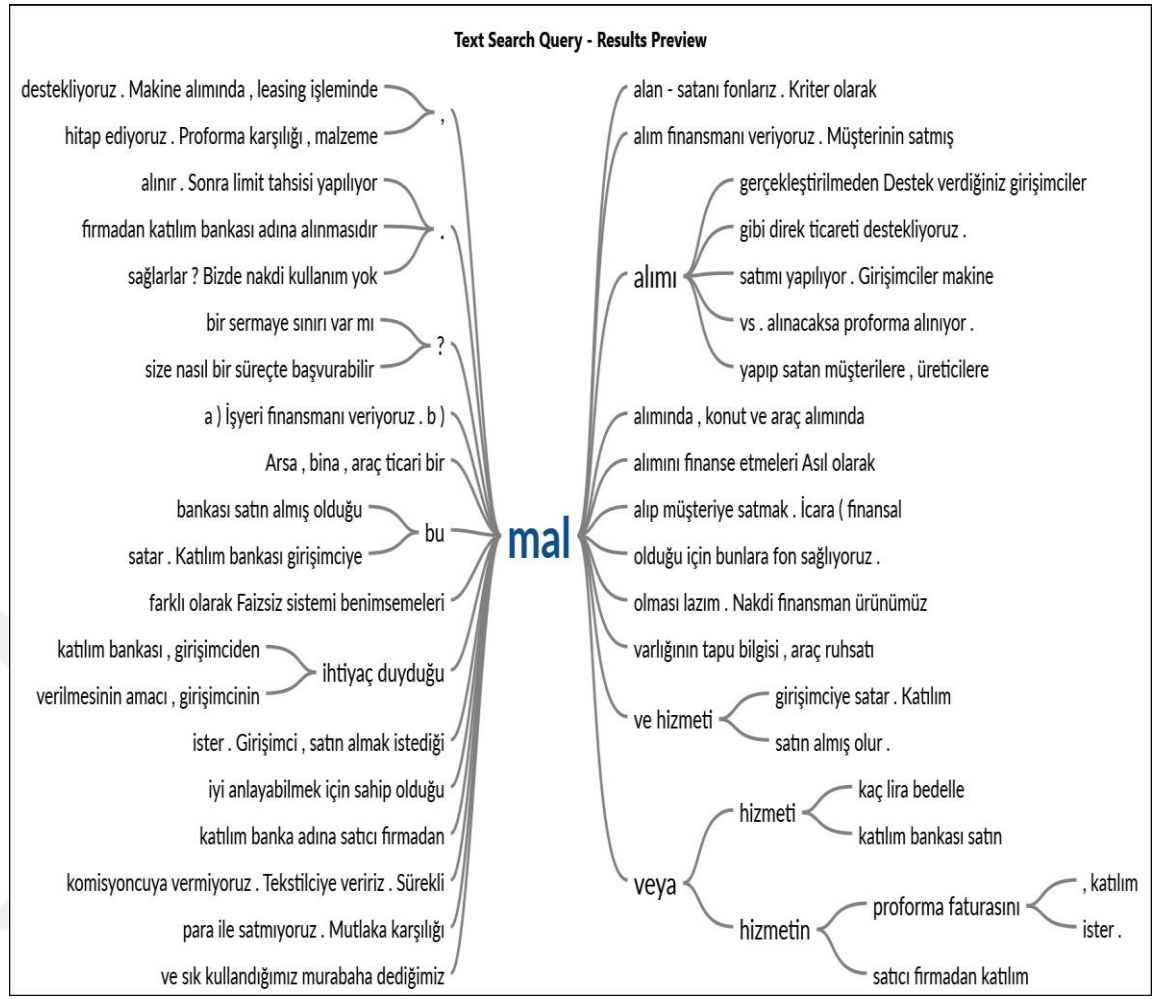
Analizden anlaşılacağı üzere katılımcıların finansman desteği konusunda gayrimenkul finansmanı, proje finansman destekleri ifadeleri ,her türlü ticari mal ifadeleri kullanmışlardır. Girişimcilere makine teçhizat desteği ifadeleri görölmektedir. Finansal kiralama leasing desteği ifadeleri kullanılmıştır. Konut , arsa, işyeri kelimeleri görölmektedir.

Şekil 4.6: Nvivo kelime ağacı(makine)

Makine kelime ağacı analizinde girişimcilerin makine ve teçhizat ihtiyaçları, uzun vadeli kapasite artırımı gibi durumlarda katılım bankaları imalat sektörü, kalıp sektörü, ithalat, iç piyasa fark etmeksizin finansal destek verdiği görülmektedir.

Şekil 4.7: Nvivo kelime ağacı(mal)

Mal kelime analizinde katılım bankalarının girişimcilerin mal veya hizmet alım kararlarını destekledikleri, girişimcilerin ihtiyacı olan ticari malları ve hizmeti proforma karşılığı ,satıcı firmadan alıp, müşterisi olan girişimciye sattığı görülmektedir. Katılım bankaları tarafından,makine alımında, leasing işleminde,işyeri finansmanında, arsa, bina, araç ve her türlü ticari mal alınlarında girişimcilerin desteklendiği görülmektedir.

Yukarıda yapılan yapılandırılmış mülakatlar neticesinde elde edilen bulgulara ve Nvivo nitel analiz programı ile bu bulguların analizinden elde edilen sonuçlara göre;

En çok kullanılan finansman, katılım, finansman desteği kelimelerinin kelime analizi şekillerinden de açıkça görüldüğü üzere ;

Türkiye’de katılım bankaları, sektör ayrımı yapmaksızın, isteyen her türlü girişimci grubuna ve klasik bankacılık uygulamalarına katılmak istemeyen diğer her türlü girişimci grubuna ihtiyaç duyduğu her türlü finansal desteği vermektedir. Ancak verilen bu finansal destek doğrudan kredi olarak verilmemektedir. Verilen finansman desteğin belli bir mal veya ticaret karşılığı veriliyor olması , hem verilen finansman desteğin gerçekçi olmasını hem de verilen desteğin amacına uygun olarak kullanılmasını sağlamakta ve finansmanın geri dönüşü kolaylaştırmaktadır. Katılım bankalarının bu özelliği batık kredilerin önlenmesinde de etkili olmaktadır.

Girişimcilerin ticari finansman desteği için katılım bankalarına talepte bulunma sürecinde, öncelikle katılım bankası tarafından girişimciler ziyaret edilerek talepler alınmakta veya katılım bankaları ilgili sektörlerin Sivil Toplum Kuruluşları ile anlaşmalar yaparak girişimcilerin finansman talepleri alınmakta veya dijital ortamda finansal destek talepleri alınmaktadır.

Katılım bankaları, genellikle sektör ayrımı yapmaksızın her sektördeki girişimci grubuna ihtiyaç duyduğu her türlü finansal desteği vermektedirler. Katılım bankalarının enerji sektörüne daha fazla ilgi göstermelerinden dolayı ,enerji sektörü alanında faaliyet gösteren girişimci grubunun, daha fazla destek aldıkları söylenebilir.Ayrıca katılım bankalarının direk leasing yapma yetkilerinin olması,araç-gereç, makine gibi alanlarda finansal desteğe ihtiyaç

duyan girişimci grubunun ,daha kolay finansal destek almalarını sağlamaktadır.

Katılım bankaları, diğer klasik bankaların sahip olmadığı, doğrudan kendilerinin leasing yapma yetkileri vardır. Klasik bankalar, leasing şirketleri aracılığı ile leasing işlemi yapabilirlerken, katılım bankaları direk kendileri leasing yapabilmektedirler. Bu sebeple makine ve teçhizat için finansal desteğe ihtiyaç duyan girişimcilerin katılım bankalarına talepte bulunmaları halinde çok daha rahat ve kolay destek alabildiklerini söyleyebiliriz. Katılım bankalarının aracı firmalara gerek duymadan , doğrudan leasing yapma yetkilerinin olması, makine ve teçhizat ihtiyaçları için finansal talepte bulunan girişimcilerin bu alandaki işini kolaylaştırmaktadır. Leasing desteği verilecek girişimciler, katılım bankasının ilgili personelleri tarafından ziyaret edilerek , yeni gelecek makine ile beraber girişimcinin kapasitesinin ne kadar artırabileceğinin analizi yapılır. Yapılacak bu uzun vadeli yatırımın girişimcinin üretim süreçlerinin ödeme dengesine etkileri incelenir. Yapılan incelemelerin ardından ,genel olarak katılım bankacılığı hassasiyeti gösteren, ödeme ahlakı düzgün,teminat yapıları uyumlu girişimciler, finansal kiralama yaparak ihtiyaç duydukları desteği alabilmektedirler.

Girişimciler arsa, bina vb. gibi gayrimenkul ihtiyaçları için katılım bankalarına finansal destek taleplerinde bulunduklarında, organize sanayi bölgeleri de dahil olmak üzere , katılım bankaları tarafından finansal destek sağlanmaktadır. Katılım bankaları tarafından, girişimcilerin durumu gözetilerek, Türkiye'nin her yerinde, gayrimenkul tahsisleri için girişimcilere talep ettikleri finansal destekler verilmektedir.

Katılım bankalarına proje finansmanı için finansal destek talebinde

bulunan girişimciler ile ilgili proje analiz raporu hazırlanmaktadır. Projenin toplam maliyeti,projenin tamamlanma süresi, projenin sonunda elde edilecek gelir vs. gibi projenin fizibilitesi çıkartılır.Hazırlanan analiz raporu neticesinin olumlu olması halinde;girişimcinin güncel bilançoları ,nakit akışı,teminat yapısı vb. değerlendirilir.Bütün riskler değerlendirildikten sonra girişimciye talep ettiği finansal destek sağlanır.

Katılım bankaları tarafından girişimcilere sağlanan finansal destek için , girişimcinin nakit akışına uygun,sağlanan finansmanın türüne göre , geri ödeme planları yapılmaktadır.Piyasadaki vade yapısını bozmayan,girişimcinin ödeme dengesini bozmayan, geri ödeme esnekliği sağlanarak, plan yapılmaktadır.Bu geri ödeme planları , yatırım planları hariç olmak üzere maksimum 60 ay vadeli olabilmektedir.

Katılım bankaları tarafından finansal destek sağlanan girişimcilerin 3 ay geri ödeme planlarına uymaması durumunda , girişimcinin ödeme durumu sorgulanır.Girişimcinin iyi niyet davranışları göstermesi durumunda , yeni yapılandırma planları yapılarak karşılıklı mutabakat sağlanır.Karşılıklı mutabakat sağlanamaması durumunda ödeme ahlakı bozulan girişimciler hakkında konvansiyonel bankalarda olduğu gibi hukuki süreç başlamaktadır.

Katılım bankaları, bankacılık sektörü içinde, girişimcilerin ticaretini finanse etmek için , diğer bir çok kurum ve kuruluşla işbirliği içerisinde olduğunu görüyoruz.Katılım bankaları , özellikle girişimcilerin üyesi olduğu sivil toplum kuruluşları ile anlaşmalar yaparak , girişimcilerle daha kolay iletişime geçmiş olmaktadırlar. Bunların başında İstanbul Ticaret Odası ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile yapılan işbirliğinin geldiğini söyleyebiliriz. Yine KOSKEB,Türk Eximbank, Kredi Garanti Fonu gibi kurumlarla da

işbirlikleri yapılarak girişimcilerin ihtiyaç duyduğu uygun maliyet ve uzun vadelerde finansman desteği sağlanmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan inceleme ve analizler sonucunda , katılım bankaları fon kullandırma yöntemlerinin, genel anlamda ticari malları finanse etmeye yönelik uygulamalar olduğundan , doğrudan girişimcilerin ticaretini finanse etmektedir.Yapılan mülakatlar sonucu alınan cevaplara bakıldığında,gerek ilk defa , gerekse faal halde iken yeni yatırım veya ticari kararlar alacak girişimcilerin , daha cesur ticari karar almalarına olumlu etki edeceği açıktır.

Yapılan kelime analizlerinden elde edilen sonuçlara göre ; sıklıkla kullanılan finansman kelimesinin , özellikle girişimcilerin ticari konulardaki destekleri için, projeler konusundaki destekleri için , gayrimenkul, araç konusundaki destekleri için ifade edildiği görülmektedir. Yine sıklıkla kullanılan katılım kelimesinin , katılım bankalarının girişimcilerin ihtiyaç duydukları mallar için finansal destek verdiklerini , katılım bankalarının BDDK'ye tabi olduklarının vurgulandığı , katılım bankalarının KOSKEB ile işbirliği yaptığı durumlar için ifade edildiği görülmektedir. Sıklıkla kullanılan bir başka kelime olan finansman destek kelimesinin, katılım bankalarının finansman desteği konusunda, gayrimenkul finansmanı, proje finansman destekleri, her türlü ticari mal finansmanı, girişimcilere makine, teçhizat desteği , finansal kiralama leasing desteği , konut , arsa, işyeri finansmanı için ifade edildiği görülmektedir. Çok kullanılan bir başka kelime olan makine kelime ağacı analizinde, katılım bankalarının, girişimcilerin makine ve teçhizat ihtiyaçları, uzun vadeli kapasite artırımını gibi durumlarda imalat sektörü, kalıp sektörü, ithalat , iç piyasa fark etmeksizin finansal destek verdiği görülmektedir. Son olarak mal kelime ağacı analizinde , katılım bankalarının, girişimcilerin mal veya hizmet alım kararlarını destekledikleri, girişimcilerin ihtiyacı olan ticari malları ve hizmeti proforma karşılığı , satıcı firmadan alıp, müşterisi olan girişimciye sattığı görülmektedir. Katılım bankaları tarafından makine alımında, leasing işleminde, işyeri finansmanında, arsa, bina, araç ve her türlü ticari mal alınlarında

girişimcilerin desteklendiği görülmektedir

Katılım bankaları , Türk hukuk sisteminde , klasik bankaların tabi oldukları kanunlara göre işlem yapmaktadırlar. Ancak , uygulamada klasik bankalardan farklı hareket etmektedirler.Katılım bankaları girişimcilerin ihtiyaç duyduğu finansal desteği sağlarken, doğrudan kredi vermek yerine ticari mal,makine,araç , gereç , gayrimenkul vs. gibi emtiayı finanse ederler.Bu uygulama biçimi ile katılım bankaları kendileri de ticaretin içerisine girmiş olmaktadır.Girişimcilere sağlamış oldukları bu finansal destek ile ticaretin canlanmasına ciddi manada katkı sağlamış olmaktadır.

Katılım bankalarının diğer klasik bankalardan farklı uygulama yapıyor olmaları, aynı zamanda faiz uygulamalarına katılmak istemeyen ve bu yüzden hem finans sektörü hem de ticaretin dışında kalan, atıl halde yastık altında bekleyen , ciddi bir sermayenin de ekonomiye kazandırılmasında ciddi manada katkı sağlamış olmaktadır.Katılım bankaları, bankacılık uygulamalarının tamamlayıcıları olup, farklı nedenlerle sistem dışında kalan atıl fonları da sisteme kazandırırılar. Katılım bankaları faiz uygulamalarına katılmak istemeyen kişiler için önemli rol oynamaktadır. Böylelikle tasarruflarını da ekonomi sürecine dahil etmektedirler.

Katılım bankaları, tasarruf sahiplerinden toplamış oldukları fonları faizsiz finansman prensipleri bünyesinde ticaret ve sanayi sektörlerinde değerlendirerek, meydana gelen k r ya da zararı tasarruf sahipleriyle paylaşmaktadırlar. Katılım bankaları tüm kredi faaliyetlerini faturaya ya da belgeye dayandırdığı için kayıt dışı uygulamalarla mücadele etme konusunda devlete katkı da sağlamaktadır.

Katılım bankaları müşteriye kredi desteği sağlarken ödemeyi nakit bir şekilde gerçekleştirmemektedir.  demeyi fatura aracılığında ve kredi müşterinin işletmesi için ihtiyaç duyduğu malı satan alıcıya yapmaktadırlar.

Katılım bankalarının uyguladıkları farklı sistemleri ile klasik

bankaların uygulamış oldukları faiz sistemine katılmak istemeyen ciddi bir girişimci grubun sermayenin ekonomiye kazanmalarında önemli katkıları olmaktadır. Katılım bankalarının uygulamış oldukları bu farklı sistemin faiz olup olmadığı bu araştırmanın konusu dışındadır. Ama şu gerçeği göz ardı etmemek gerekir. Katılım bankaları, ekonomide klasik bankacılık uygulamalarından çekinen ve bu yüzden atıl halde bırakılan, azımsanmayacak büyüklükteki bir sermayenin, atıl durumda durmak yerine ülke ekonomisine kazandırılmasında önemli bir açığı kapatmaktadırlar.

Girişimcinin makine teçhizat gibi ihtiyaçlarını karşılamak için konvansiyonel bankalar finansal kiralama işlemlerinde leasing şirketleri aracılığı ile finansal destek sağlarken , finansal kiralama işlemleri katılım bankalarının asıl faaliyet konusu içerisinde olup, kendi bünyelerinde işlemleri gerçekleştirebilmektedir.

Yapılan çalışma ile görülmüştür ki girişimciler finansal desteğe ihtiyaç duyduğunda ve katılım bankalarına talepte bulunduğunda , katılım bankaları girişimcinin ihtiyacı olan desteği doğrudan kredi olarak vermemektedir. Önce girişimcinin ne için finansal destek talebinde bulunduğuna bakılmaktadır. Girişimcinin ihtiyaç duyduğu ticari mal, makine, araç, gereç , gayrimenkul vs. katılım bankasına bildirmesi gerekir. Katılım bankası girişimcinin mal, makine, araç gereç, gayrimenkul gibi ihtiyaçlarını satıcıdan satın alır ve girişimciye belli bir vade ve ödeme planı çerçevesinde satışı yapmak suretiyle finansal destek vermektedir.

KAYNAKÇA

- Abdurrahman, Yahya. İslam’da Bankacılık ve Finansman, (Çev. Salih Tuğ ve M. Abdullah Tuğ), Elma Matbaası, İstanbul Zaim Üniversitesi, İstanbul, 2015.
- Ahmed, Ezaz vd. (2006), “Comparative Analysis of Loan Recovery Among Nationalized, Private and Islamic Commercial Banks Of Bangladesh”, Brac University Journal, 3(1), 39.
- Akhan, A. (2010). Katılım Bankaları İle Mevduat Bankaları'nın Müşteri Odaklılıklarının Karşılaştırılması. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dönem Projesi.
- Akın, Cihangir. Faizsiz Bankacılık ve Kalkınma, İstanbul: Kayıhan Yayınları, 1996.
- Aktepe, İ.E. (2012).İslam Hukuku Çerçevesinde Finansman ve Bankacılık, İstanbul,
- Akyüz, Osman: “Faizsiz Sistem ve Sabahattin Zaim”, Albaraka Türk Bereket Dergisi, Sayı 19, 2005, s.4, 5
- Ansari, S. ve Rehman, A. (2010). “Financial Performance of Islamic and Conventional Banks in Pakistan: A Comparative Study”, 8th International Conference on Islamic Economics and Finance,
- Arabacı, Nihat, *Katılım Bankalarının Türkiye’de Bankacılık Sektöründeki Yeri, İşleyişi ve Performans Analizi*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2007.
- Aras, Osman Nuri ve Mustafa Öztürk. “Reel Ekonomiye Katkıları Bakımından Katılım Bankalarının Kullandığı Fonların Analizi”, Ekonomi Bilimleri Dergisi. Cilt.3, No.2, 2011, ss.167-179.
- Aslan, Hakan. “Alternatif Bir Yatırım Aracı Olarak Sukuk: Yapısı İşleyişi ve Türkiye Piyasası İçin Öneriler”, Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi SBE, 2012

- Aslan, Ö. (2013). İslam Bankaları ve İslam Bankacılığı Kapsamında Yer Alan Finansal Araçlar, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ata, H. Ali, Mehmet Fatih Buğan ve Şemsettin Çiğdem. “Kâr Payı Oranları ile Mevduat Faiz Oranları Arasındaki Nedensellik İlişkisi” Ç.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt.25, Sayı.1, 2016, ss.17-28.
- Avcı, Tunahan ve Metin Aktaş. “Katılım Bankalarının Kâr Payı Ödemeleri ile Mevduat Bankalarının Faiz Ödemelerinin Birbirlerine Yakın Olmasının Nedenlerinin Araştırılması”, Niğde Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt.8, Sayı.4, 2015, ss.41-51.
- Aydoğ, Oğuz Sadık. Akreditif. 1 Bası. Ankara: Turhan Kitabevi, 2000
- Ayrıçay, Y., Yardımcıoğlu, M. ve Demir, B. (2014). “Mevduat ve Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Karşılaştırılması”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı:2, 1-18.
- Bafra, E. (2015). Katılım Bankacılığı Uygulamasında İslami Bankacılık Sözleşmesinin Temelleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Balcı, Esra. “An International Comparison of Efficiency In Interest Free Banking: An Empirical Study”, Master Dissertation, Fatih University Institute of Social Sciences, 2015
- Battal, A. (2009). Katılım bankacılığında kırmızı çizgiler; kalkıyor mu, kalkmalı mı? Active Bankacılık ve Finans Dergisi, 62, 6-17.
- Battal, Ahmet. “Yeni Bankalar Kanununa Göre Özel Finans Kurumlarının Hukuki Temeli ve Bankacılık Sistemi İçindeki Yeri”, İbrahim Usul (Ed.), Türkiye’de Özel Finans Kurumları: Teori ve Uygulama İçinde. İstanbul: Albaraka Türk Yayınları, 2000, ss.197-209.
- Baykara, H.V. (2012). Katılım Bankalarında Etkinlik ve Verimlilik Analizi, Gaziosman Paşa Üniversitesi, Doktora Tezi.

- Baykara, Halid Velid (2012), Katılım Bankalarında Etkinlik ve Verimlilik Analizi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi -Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayındır, S. (1995). Özel Finans Kurumlarının İslam Hukuku Yönünden Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baysa, Hüseyin, Faizsiz Finans Kurumları Çalışma Yöntemlerinin İslam Hukuku Bağlamında Değerlendirilmesi, 2006
- Birben, Birol. (2013). “Development of New Interest Free Banking Instruments In Turkish Participation Banking Sector” Master Dissertation
- Bölükbaşı, Senem “Akreditifli İşlemlerde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir İnceleme”, (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Uluslar arası İşletmecilik Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2008,s.26
- Burghardt, I. C. F. (2004). Islamic banking credit products in Germany and in the United Kingdom, European Business School, 12.
- Büyükdeniz, A. (2003). Ekonomik Bir Gerçeklik Olarak Özel Finans Kurumları, Özel Finans Kurumları Birliği Dünyada ve Türkiye’de Faizsiz Bankacılık.
- Büyükdeniz, Adnan. “Faizsiz Finans Kurumlarının Mali Sistem İçindeki Yeri ve Çalışma Prensipleri”, İbrahim Usul (Ed.), Türkiye’de Özel Finans Kurumları: Teori ve Uygulama İçinde. İstanbul: Albaraka Türk Yayınları, 2000,s.23-28.
- Canbaz, Muhammet Fatih. “Katılım Bankacılığının Türk Bankacılık Sistemindeki Yeri, Çalışma Şekli, Enstürmanları ve Performans Analizi” Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi & Kırklareli Üniversitesi SBE, 2013.
- Cebeci, İ. (2010). Modern İslam İktisadı Literatüründe Murabaha Tartışmaları. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

- Chowdhury, M. A. (2010). The growth of Islamic banking, UCCB. Retrieved September 11, 2010, from, <http://faculty.uccb.ns.ca/mchoudhu/Islamicbanking.htm>
- Çetrez, Özgür Rahşan. “Actors, Legal Formation and Authenticity In Islamic Banking and Organic Agriculture In Turkey”, Doctor Dissertation. Sabancı University Social Sciences Institute, 2016.
- Çiray, Ceyda F., Akreditifte Bankaların Hukuki Bakımdan Sorumlulukları, Doktora Tezi, İstanbul, 2009, s.7.
- Dağ, S. (2011). Türkiye’deki Mevduat ve Katılım Bankalarının Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi Yöntemiyle Karşılaştırılması, Dumlupınar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Değer, Şenay: Türkiye’de İslam Bankacılığı – Özel Finans Kurumları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011
- Deloitte. (2014, Ocak). *Büyüme Yolundaki Önemli Adımlar: Türkiye Katılım Bankacılığı*. Temmuz 8, 2019 tarihinde https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/financial-services/kat%C4%B1l%C4%B1m_bankaciligi2014
- Demir , Belgi. “ Uluslar Arası Bankacılıkta Ödeme Yöntemlerinden Akreditif Ve Akreditifte Karşılaşılan Sorunlar İle Çözüm Önerileri”, (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İşletme Eğitimi Anabilim Dalı Bankacılık Eğitimi Bölümü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s.29
- Demir, Mehmet Salih (2015), Türkiye’de Katılım Bankalarının Gelişimi ve Performanslarının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dinç, Y. (2016). Katılım Fonunun Hukuki Niteliği Üzerine; Fıkhi Sorunlar. *Finansal Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi*, 8, 337-357.

- Doğan, M. (2013). “Katılım ve Geleneksel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türkiye Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, No:58, 175-188
- Doğan, M. (2006). Siyasal Açıdan 1980 Sonrası İslami Sermaye Birikim Modelinin Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Durmuş, Abdullah (2010), “Modern Bir Finansal Araç Olarak Sukuk ve Fıkıhî Açıdan Tahlili”, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, 16, 141-156.
- Eken, Mehmet Fehmi, *Faizsiz Bankacılık Modelleri ve Türkiye Uygulamaları*, T.C. Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005.
- Eken, Mehmet Fehmi, Köroğlu, Yusuf: “SUKUK (Kira Sertifikaları)”, (Çevrimiçi) http://www.tkbb.org.tr/index.php?option=com_document&cid=14&Itemid=8 13, 14 Ekim 2009
- Ekici, A. (2007). Bankacılık Mevzuatı Kapsamında Banka ve Müşteri Sırrı. *Bankacılar Dergisi* , 51-70.
- Eskici, M. Mürsel, *Türkiye’de Katılım Bankacılığı Uygulaması ve Katılım Bankaları’nın Müşteri Özellikleri*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2007.
- Faroghi, Suraiya. “Krizler ve Değişim: 1590-1699”, (Editör. Halil İnalcık ve Donald Quataert), Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, Cilt 2, Eren Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- Gait, Alsadek ve Andrew, C. Worthington (2009), Libyan Business Firm Attitudes Towards Islamic Methods of Finance, Griffith University Studies Notes Series, 1(1), 3-5.

- Gençtürk, M. ve Çobankaya, F.T. (2015). “Katılım Bankalarının Batı Akdeniz Bölgesindeki Farkındalık Düzeyinin Tespiti”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 93, 82-105.
- Gürerk, Derya (2014), Katılım Bankaları 2014, TKBB Yayınları, İstanbul.
- Hamzah, Noradiva vd. (2015), “Customer Satisfaction on Islamic Banking System”, Journal of Economics, Business and Management, 3(1), 140-144.
- Hazıroğlu, Temel (2006), “Katılım Bankacılığı Tarihçesi”, Albaraka Türk Bereket Dergisi, 20(1), 4.
- Kalaycı, İ. (2013). “Katılım Bankacılığı: Mali Kesimde Nasıl Bir Seçenek?”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Vol:9, No:19, 51-70.
- Kara, Mustafa. “ Katılım Bankalarında Personel Eğitimi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006.
- Karahan, H. (2015). Faizsiz Finans Teknikleri: Reel Sektöre Yönelik Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karaman, H. (2003). İslam’ın Işığında Günün Meseleleri, C. I-II-III. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Karapınar, Aydın, *Özel Finans Kurumları ve Muhasebe Uygulamaları*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2013.
- Kaya, Raci (2013), Türk Bankacılık Sisteminde Katılım Bankalarının Tercih Nedenleri ve Bir Araştırma, Doktora Tezi, İstanbul Marmara Üniversitesi - Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.
- Kepenek, Y., ve Yentürk, N. (2005). *Türkiye Ekonomisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kınalı, Fırat. “ Faizsiz Sistemde Bankacılık Anlayışı ve Kredi İşlemleri”, Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi SBE, 2012.

- Mahmud, Faik. “Türkiye”de Müşterilerin Katılım Bankacılığını Tercih Etme Sebepleri” Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.
- Maurer, Bill (2005), Mutual Life, Limited: Islamic Banking, Alternative Currencies, Lateral Reason, Princeton University Press, New Jersey.
- Okumuş, H. Şaduman. “Interest-free Banking in Turkey: A Study of Customer Satisfaction and Bank Selection Criteria”, Journal of Economic Cooperation. Vol.26, No.4, 2005, pp.51-86.
- Özcan, M. E. ve Haziroğlu, T. (2000). “Bankacılıkta Yeni Bir Boyut: Katılım Bankacılığı”. Bereket Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 9.
- Özdemir, M., & Aslan, H. (2017). Türkiye’de İslami Finansın Dönüşümünün Ekonomi Politikası. *Seta Yayınları* 85.
- Özgür, Ersan (2007), Katılım Bankalarının Finansal Etkinliği ve Mevduat Bankaları ile Rekabet Edebilirliği, Doktora Tezi, Afyon Karahisar Kocatepe Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özsoy, İsmail. Türkiye’de Katılım Bankacılığı, İstanbul: TKBB. 2011
- Özsoy, Şerafettin ve Yakup Sayar. Kobi’ler için Adım Adım Katılım Bankacılığı, TKBB (Türkiye Katılım Bankaları Birliği) Yayınları, İstanbul, 2017.
- Özulucan, A., ve Deran, A. (2009). Katılım Bankacılığı İle Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması . *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 85-108.
- Özulucan, A. / Özdemir, F.S. (2010). Katılım Bankacılığı Muhasebe Organizasyonu, Uygulamalar, Finansal Tablolar & Bağımsız Denetim. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

- Özyurt, K. (2015). Banka Kredilerine Alternatif Olarak Murabaha Modelinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Parlakkaya, R. ve Çürük, S.A. (2011). “Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği”, Ege Akademik Bakış, Vol:11, No:3, 397-405.
- Ramdhony, Dineshwar (2013), “Islamic Banking Awareness Attitudes and Bank Selection Criteria”, International Journal of Humanities and Applied Sciences, 2(2), 32-43.
- Sakarya, B. ve Kaya, Y. (2013). “Katılım Bankaları Mevduat Bankalarından Farklı mı Çalışıyor?” EY International Congress on Economics I, “Europe and Economic Rebalancing”, October 24-25
- Serpam (2013). İslami Finans, Sermaye Piyasaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Araştırma Notları 1
- Serpam, İslami Finans Kavramı, Ürünler, Dünyada ve Türkiye’de Gelişimi ve Geleceği. İstanbul, 2013.
- Söyler, İlhami (2011), “Türkiye İçin Alternatif Bir Finans ve Yatırım Enstrümanı: Sukuk-u İcara”, Güncel Mevzuat Dergisi, 69(1), 22.
- Suiçmez, Selvi, Özel Finans Kurumları ve Türkiye Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002.
- Sümer, Gökhan ve Fatih Onan. “Dünyada Faizsiz Bankacılığın Doğuşu, Türkiye’deki Katılım Bankacılığının Gelişme Süreci ve Konvansiyonel Bankacılıktan Farkları”, *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*. 2016, ss.298-308.
- Şahin, Ekrem. “Türkiye’de Düünden Bugüne Katılım Bankaları”, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi SBE,2007.

- Şimşek, Bülent. “Katılım Bankalarında Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi ve Örnek Bir uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,2006.
- Takan, M., *Bankacılık Teori Uygulama ve Yönetim*, 2. Baskı, Nobel Yayınları, 2002.
- Takan, Mehmet ve Boyacıoğlu, Melek Acar (2012), *Bankacılık Teori Uygulama ve Yönetim*, 2. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.
- Tekçam, R. (2017). Faizsiz Bankacılıkta Denetim: Türkiye İçin Model Önerisi, Doktora Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü, İstanbul.
- TKBB, Katılım Bankaları 2008, İstanbul, 2008
- TKBB. (2017). *TKBB Yayınları*. Temmuz 1, 2019 tarihinde www.tkbb.org.tr/raporlar.asp
- TKBB. İstanbul, Türkiye Katılım Bankaları Birliği Yayınları No:1, 2009, s. 103,104,105,106
- Tok, Ahmet (2009), İslami Finans Sistemi Çerçevesinde Sukuk (İslami Tahvil) Uygulamaları, Katılım Bankaları ve Türkiye Açısından Değerlendirmeler, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Sermaye Piyasası Kurulu - Hukuk İşleri Dairesi.
- Tok, Ahmet, *Türk Hukukunda Katılım Bankalarının Fon Toplama ve Kullandırma İşlemleri ile Klasik Bankacılık İşlemleri*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006.
- Toraman, Cengiz, H.Ali Ata ve Mehmet Fatih Buğan. “Mevduat ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Performans Analizi”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt.16, Sayı.12, 2015, ss.301-310.
- Tunç, H. (2010). *Katılım Bankacılığı Felsefesi, Teorisi ve Türkiye Uygulaması*. İstanbul : Nesil Yayınları.
- Türkmenoğlu, Rüveyde Ebru: Katılım Bankacılığı ve Türkiye’deki Finansal Yapı, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2007.

- Uçar, Mustafa. Türkiye’de ve Dünyada Faizsiz Bankacılık ve Hesap Sistemleri, İstanbul: Faisal Eğitim ve Yardımlaşma Vakfı,2009.
- Uludağ, Süleyman. İslam’da Faiz Meselesine Yeni Bir Bakış, Dergah Yayınları, İstanbul, 2010. s. 24.
- Usman, A. ve Khan, M.K. (2012). “Evaluating the Financial Performance of Islamic and Conventional Banks of Pakistan: A Comparative Analysis”, International Journal of Business and Social Science, Vol:3, No:7, 253-257.
- Uyan, U. (2006). *Gücümüzü Sağlam Ortaklık Yapımızdan Alıyoruz*. İstanbul: Türkiye Katılım Bankaları Yayınları.
- Uyan, Ufuk. “Katılım Bankacılığında Yeni ürünler ve Uygulama Alanları”, İKDER(ed.), Sabahattin Zaim İslam ve Ekonomi Sempozyumu 4. Faizsiz Bankacılık ve Günümüz Uygulamaları İçinde, İstanbul, 2011,
- Uysal, Gürkan: Katılım Bankacılığı Yüksek Lisans Tezi,Gaziantep,2019
- Yahşi, F. Fıkhi Açıdan Finans ve Altın İşlemleri,İstanbul, 2012
- Yanpar, Atila. (2015). İslami Finans. İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Yeşilyaprak,Mehmet.(2012). Katılım Bankalarında Kredi Derecelendirmesi ve Etkin Subjektif Kriterlerin Anket Yöntemi ile Ölçümü, İstanbul: Beta Yayınları
- Yin, R. K. (2003). Case Study Research: Design and Methods, 3rd Edition, Applied Social Research Methods, Vol. 5, Sage Publications, London.
- Yılmaz, Osman Nihat (2010), Faizsiz Bankacılık İlkeleri ve Katılım Bankacılığı, Türkiye Katılım Bankaları Birliği Yayınları, Antalya.
- Zaim, Sabahattin. İslam Ekonomisinin Temelleri ve Faizsiz Finans Sistemindeki Yeni Gelişmeler, TKBB (Türkiye Katılım Bankaları Birliği) Yayınları, İstanbul, 2006.

Zerka, M. A., ve Neccar, M. A. (2009). *İslam Düşüncesinde Ekonomi, Banka ve Sigorta*. İz Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

1995 yılında İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesinden mezun oldum. 2003 yılında Anadolu Üniversitesi İktisat bölümünden mezun oldum.2021 yılında Anadolu Üniversitesi Uluslar arası İlişkiler bölümünden mezun oldum.2019 da Beykoz Üniversitesi Uluslar arası Ticaret ve Lojistik anabilin dalında tezli yüksek lisans eğitimine başladım. Evli 4 çocuk babasıyım.

EKLER

1.Katılımcıların katılım bankalarının girişimcilere verdikleri finansal destek türleri hakkındaki görüşleri

Katılım bankaları girişimcilerin ticarete konu (alım-satım) doğmamış her türlü ihtiyaçlarını karşılar. Girişimcilerin yapacağı yatırımlarda ticaretin başında katılım bankası ile yola çıkmış olması gerekmektedir.Katılım bankasının girişimciyi vekil tayin etmesi gerekir.Bankanın girişimciyi vekil tayin etmeden ilgili işlemlerde ilerletilmesi uygun değildir.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Katılım bankaları girişimcilere genel olarak ihtiyaç duydukları her tür finansal desteği verir. Biz katılım bankaları olarak girişimcilere finansal destek verirken,girişimcinin bankamıza gelip finansal destek talebinde bulunması yerine, daha çok bizim banka personellerimiz girişimcileri ziyaret ederek finansal desteğe ihtiyaçları olup olmadığını sorarlar.İlk olarak Katılım bankası Personelleri girişimciyi ziyaret ederler.Finansal destek isteyen girişimcinin mali verileri alınır.Alınan mali veriler katılım bankası şubesinde analiz edilir.Girişimcinin diğer banka limitleri kontrol edilir. Girişimcinin diğer bankalar ile işlemlerine bakıldıktan sonra(iyi bir girişimcinin 20'e yakın banka ile işlemi olur),girişimcinin piyasaya girme gücü, personel kalitesi vb. bakılır. Bakılan bütün değerler olumlu ise, girişimcinin hak ettiği limit talebi katılım bankasının genel müdürlüğüne yapılır.

(Katılımcı 2-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Genel olarak girişimcilerin katılım bankalarından finansal destek için üç talebi olmaktadır.

İşletme maliyetlerinin finanse edilmesi

Yatırım maliyetlerinin finanse edilmesi

Borçların çevrilmesi için finansal destek talepleri.

Katılım bankaları girişimcilerin ihtiyaç duyduğu malları finanse ettiği için girişimcilerin nakit akışını rahatlatan bir yapısı var.

Katılım bankaları ,diğer klasik bankalardan farklı olarak

Faizsiz sistemi benimsemeleri

Mal alımını finanse etmeleri

Asıl olarak direk ticareti finanse etmiş olmalarından dolayı direk ticaretin içinde olan kuruluşlardır.

(Katılımcı 3-Lisans,Şube Müdürü)

KURUMSAL FİNANSMAN ÜRÜNLERİ

Nakdi Finansmanlar destekleri;

- 1. Kurumsal Finansman Desteği (Murabaha)*
- 2. Finansal Kiralama (Leasing)*
- 3. Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı*
- 4. Karz-ı Hasen*

5. *Söik (Soik Katılım TL-Soik Katılım Döviz)*
6. *Döviz Kredileri*
7. *Yenilikçi Finansman Kredisi (Dünya Bankası Kaynaklı)*

Gayri nakdi finansman destekleri;

1. *Teminat Mektupları*
2. *Diğer Mektuplar (Referans Ve Niyet Mektupları*
3. *DBS*
4. *Gayri nakdi Çek Kredisi*
5. *İthalat Kredileri (Akreditif, Kabul Kredi /Aval, Haricigaranti/Kontrgaranti)*
(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Katılım bankalarına finansal talepte bulunan girişimcilerin genel olarak ihtiyaç duydukları her türlü finansal destek verilmektedir.Bunların başında kurumsal finansman desteği dediğimiz murabaha yöntemi ile yapılan finansal destek geliyor diyebiliriz.Bunun yanında finansal kiralama dediğimiz leasing destekleri verilmektedir.Diğer yandan girişimcilerin ihtiyaç duyduğu teminat mektuplarına kadar her türlü talebi karşılanmaya çalışılmaktadır.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Diğer klasik bankaların girişimcilere sağladığı destek türlerinin %99 'unu katılım bankaları da sağlar.Katılım bankaları sadece yapılan işlemin İslam fihhına uyup uymadığına bakarak işlem yapar.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Bir dönem mali verileri çıkmışsa firmaları değerlendiriyoruz.Bankalar olarak elimizden gelen desteği veriyoruz.

Faiz hassasiyeti olan müşteri sınıfına hitap ediyoruz.Proforma karşılığı ,malzeme,mal alımı gibi direk ticareti destekliyoruz.

(Katılımcı 7-Y.Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Bizde nakdi kullanım yok.Mal alımı vs. alınacaksa proforma alınıyor.Onun karşılığında fonlama yapılıyor.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

a) *İşyeri finansmanı veriyoruz.*

b) *Mal alım finansmanı veriyoruz.Müşterinin satmış olduğu ürüne bağlı.Market ise yağ,tuz vb. finansmanı sağlıyoruz.İnşaat ise demir,çimento şeklinde.Tekstil ise ham kumaş.bunlardan hariç bu ürünlerin ithalatını akredite açıyoruz.bunlarında finansmanını sağlıyoruz.*

c) *Aynı zamanda finansman kredileri ile müşterinin o anki ihtiyacını karşılayacak şekilde finansman ediyoruz.Mesela yakın zamanda ayakkabı imalathanesine hidrolik üst atma presi finanse etmişiz.*

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Bunlarla kâr-zarar ortaklığına giriyoruz.Büyük çoğunluğu faizsizlik ilkesiyle gelirler,hizmet kalitesiyle gelirler, tanındığı için gelenler var.Ucuz olduğu için gelenler var.En gözde ve sık kullandığımız murabaha dediğimiz

mal alıp müşteriye satmak.İcara(finansal kiralama)kullanıyoruz.Parayı para ile satmıyoruz.Mutlaka karşılığı mal olması lazım.Nakdi finansman ürünümüz yok.Tapu olması lazım.Piyasayı fonladığımız için dördüncü beşinci kişiyi de fonlamış oluyoruz.Mesela konut finansmanı sağladığımızda işçileri de finansman etmiş oluyoruz.Araç finanse ettiğimizde lastikçiyi de finanse etmiş oluyoruz.Bunu helal edende budur.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Katılım bankaları konvansiyonel bankalarla aynı şeyi yapıyor.Ama biz fatura karşılığı yapıyoruz.Katılım bankalarında icazet kurulu gereği artırım yapamazsınız.Konvansiyonel bankalar değiştirebiliyor.

Yatırım kredisine ağırlık veriyoruz.Diğer bankalara göre ılımlılar.Uzun vadeli kredilere müşterinin talebine göre verilir.LİBOR a göre verilir.Konvansiyonel bankalarda

Türkiye 'de katılım bankacılığının gideceği çok yol var.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Katılım bankaları girişimcilere her türlü finansal destek sağlar.

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Katılım bankaları murabaha dediğimiz sistem içerisinde esnek ödeme,işletme destek,kurumsal finansman desteği,araç alımı ,gayrimenkul alımı,KGF, söik vb. finansman ürünleri ile işletmelere finansman destek sağlamaktadırlar.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Araç ve konut kredileri veriyoruz.Firmalara murabaha denilen destek,dış finansman desteği veriyoruz.Daha çok ticari finansman desteği var.

(Katılımcı 14-Lisans Şube Müdür Yrd.)

Körfez ve Malezya'da çok daha gelişmiş ve çok daha yaygın.Türkiye' de biliyorsunuz yani bankacılık sektöründe konvansiyonel bankalar geleneksel bankacılık biraz daha yaygın Pazar payları çok daha fazla yani %94-95 oranında konvansiyonel bankalar Pazar payına sahipler %5-6 gibi bir Pazar payına sahip katılım bankaları.Şimdi Türkiye'de yapılan işlemlerin katılım bankacılı alanında Türkiye'de yapılan işlemlerin yaklaşık %90'ı murabaha dediğimiz usulle yapılıyor.Murabaha dediğimiz usul şu;bir malın bir bedel karşılığı satın alınması ve akabinde o malın üzerine kâr payı konulmak suretiyle de satılması.Aslında genel manada bu şekilde .Biz işlemleri ne tür finansal destekler yani ağırlıklı şekilde bu şekilde gerçekleştiriyoruz işlemler yani kurumsal tarafta yoğun bir şekilde yapıyoruz.Bireysel tarafta da yine konut alımında araç alımında veya işte ihtiyaç katlarımız var bizim.Nakit kredi yok bizim yani nakdi finansman sağlanmıyor.Yani nakdi finansman yok paranın satışı söz konusu değil ticareti finanse ediyoruz veya işte araç alımı gerçekleştiriyoruz,konut alımı bireysel alanda gerçekleşiyor.Yine aynı şekilde Leasing alıp üzerine kâr payı ekleyip satıyoruz.Bur da işte vekalet usulü devreye giriyor.Murabaha usulü dediğim gibi %90'ın üzerinde işlemleri kapsayan usul.Bunun yanında tabi avans ihracı dediğimiz kesin ihracat finansmanlarımız var ihracatçılara verilen ihracatı finanse ettiğimiz.İthalatı zaten murabaha ile finanse ediyoruz.İç piyasada yapılan işlemleri murabaha usulüyle finanse ediyoruz.Makine alımlarında leasing usulüyle finansman sağlıyoruz.İcara denilen finansman kiralama, bunun haricinde DBS'miz(doğrudan borçlandırma sistemi) var işte biliyorsunuzdur bu gibi çeşit exim finansmanı sağlıyoruz.bu gibi bir sürü şeylerimiz desteklerimiz var.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

2.Katılımcıların katılım bankalarının girişimcilerin yatırım planları doğrultusunda edineceği varlıklar için verilen finansal destek türleri hakkındaki görüşleri

Evet vermektedir.

-Konut

-Arsa

-Araç

-İşyeri

-Makine yatırım(leasing)

-GES yatırım

(Katılımcı 1-Lisans Şube Müdürü)

Kurumsal finansman başlığı altında; Gayrimenkul finansmanı, taşıt finansmanı verebilmektedir.

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Projelere finansman desteği vermek için girişimcilerin diğer taleplerinde aradığımız genel kriterlerine bakıyoruz.Bunun yanında projenin bütün incelemesi yapılır.Projeden sağlanacak hasılat durumuna göre sağlanan finansmanın ve kârının ne zaman ve ne kadar vadede geri döneceği gibi çalışmalar sonunda ,kârlı bir iş olduğu kanaatine varılırsa gerekli finansal destek sağlanır.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Makine ,arsa,işyeri alımı desteği verilir.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Nakdi kullanım yapmayız.Ev,araba,hammadde alımı yaparız.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

İşyeri alımı için veriyorsa,uzun vadeli kapasite artırımı yapıyorsa,makine alımı,işyeri yetmiyorsa,alan alımı,arsa alımı vb.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Kendisi yeterli ise şuna dikkat ederiz.Talepte bulunan bunu ne şekilde geri ödeyeceğini ispat etmesi gerekir.Mesela sermayesi yetersiz(emekli,asgari ücretli)borçlandırıramayız.Meşru olması koşuluyla her türlü desteği veririz.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Tabi.Mesela demin bir müşteri ile konuştum.23 milyonluk bir fabrika yatırımı yapacak.Görüşüyoruz şu anda.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Var

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Veriyor.Leasing veriyor,murabaha veriyor,işletme destek kredileri

veriyor,proje kredileri veriyor.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Hangi sektörlerden olmaktadır.Ya şöyle bu şubelerin bulunduğu lokasyona göre de değişiyor.Mesela Topçular şubesindeyiz. Biz Topçular dediğimiz zaman aklımıza ne geliyor,küçük atölyeler ,imalathaneler,işte makine ,kalıp sektörü makine sektörü ve bunlara hitap eden teknik hurdavatçılar.Yani bunlara biz aslında destek veriyoruz.Genellikle makine yatırımı yaptıkları için biz burada ekseriyette ağırlıklı olarak şey yapıyoruz.Leasing finansmanı yapıyoruz.Makine yatırımları için KDV den falan faydalaniyorlar.İhracatçılarda çok bu çevrede.İhracat finansmanları da yapıyoruz.Avans kesin ihracat gibi.İhracatçıların faydalandığı exim kredisi kullanıyoruz.Ama mesela Merter'e gidin Merter'de kumaş sektörü tekstil ağırlıklı olarak onlar oraya çalışıyor.Veya Tahtakale farklı,sirkeci tarafı biraz daha farklı ,yani aslında her şube kendi bulunduğu intellant içerisindeki sektöre hitap ediyor.Yatırım planları doğrultusunda destekler veriyoruz.Bunun haricinde başka neler var.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

3.Katılımcıların katılım bankalarının girişimcilere finansman destek vermek için aradıkları şartlara dair görüşleri

Proje finansmanlarında girişimcinin güncel bilançoları incelenir.Akabinde projenin fizibilite çalışması (projenin tamamlanma süresi,projenin toplam maliyeti,proje sonunda elde edilecek hasılat vb. kalemler kontrol edilir) yapılır.Bu bilgiler ışığında girişimcinin sektör tecrübesine ve ödeme dengesine bakılarak proje finansmanı tamamlanır.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Finansal destek talebinde bulunan girişimci ile ilgili proje analiz raporu hazırlanmakta olup, rapor neticesinde;

Nakit akışı,

Teminat yapısı,

Finansal güvenceler,

Riskler değerlendirilmektedir.(Faaliyet riski, inşaat tamamlanma riski, yasal risk,finansal risk vs.)

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Proje bazlı antlaşmalar yapılır.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Buranın,daire ,arsa,araç için bunların kolay satılabiliyor olması lazım.Bunu değerinde proforma kesilebiliyorsa diğerlerine destek veriyoruz.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Projeleri genelde konut tipindeki yani ölçülebilir bir şey varsa proje ekspertizi yapılıyor.Tamamlandığında binanın değeri şu olacak.Bunların ölçülebilir olanlarını yapıyoruz.Diğerlerinde müşterinin bunu ödeyebileceği durumu yerinde mi bakıyoruz.Bizden talep etmiş olduğu borcu ödeyebilir mi,zorlanır mı?Bunlara dikkat ediyoruz.Müşterinin geliri ile ödeme arasındaki durumuna dikkat ediyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Projeye bağlı.Mesela GES için,ÇED tarım raporu kaç yıllık finansman olur.O sektöre yönelik bir fizibilite isteriz.Kâr öngörülülüğü görülürse ve o alanı iştigal ediyorsa destek veririz.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Geniş kapsamlı bir soru.Mesela gemi alımı da bir yatırım.Burada projenin fizibilitesi önemli.Rafineri taşıma yapıyordu.Navlon bedeli Petrol ofisinden geliyordu ve yaptık.Firma her yıl 150 bin dolar Petrol ofisinden para alıyordu.Yaptık.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Ödeme karşı tarafa yapılmayacak,ticaret başlamamış olacak

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Genel müdürlükte projeler servisi var.Projelerin ilgili birim tarafından prezentabl yapıldıktan sonra ilgili destek verilmektedir.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Tabi tabi var.Onun için ayrı bir departmanımız var bizim.Mesela çatı GES'ler şu an revaçta.Fabrikalar çatılarına güneş enerjisi sistemleri kuruyorlar.Bunun için ayrı birimlerimizde var.Rüzgar panelleri için rüzgar tesisleri için yani ayrı departmanlar var.Yani biz bu projelere şu an yoğun şekilde destek veriyor.Yani buradaki şartlarda tabi firmanın nakit akışı,yapılacak olan projenin geri dönüş süresi,maliyeti bir çok faktör önemli fizibilite raporları çok çok önemli.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

4.Katılımcıların İşletmelerin Arsa Bina gibi Gayrimenkul Edinmek İstediklerinde Katılım Bankaları Tarafından Finansman Destek Verilmesine Dair Görüşleri

Evet veririz. Girişimcinin talep ettiği tüm vadelerde(120 aya kadar)finansman desteği sağlanmaktadır.Bu konuda arsa,bina vb. her türlü gayrimenkul için finansman desteği vermekteyiz.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Firmanın sabit maliyetlerini azaltan başvurulara öncelik verilmekte olup, gayrimenkul finansmanları sağlanabilmektedir. (kurumsal finansman desteği-gayrimenkul finansmanı)

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Girişimciler arsa bina gibi gayrimenkul edinmek istediğinde finansal destek veriyoruz. Gayrimenkul alanında girişimciler ne kadar ihtiyaç duyuluyorsa katılım bankacılığı olarak her türlü finansal desteği veririz.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Arsa ,bina veririz.Konut finansmanı ,arsa finansmanı yaparız.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Arsa ,bina,araç ticari bir mal olduğu için bunlara fon sağlıyoruz.

Bunları inşa edilmiş haliyle de satın alıyoruz.Veya arsasını ederiz.Daha sonrasında inşaatını finanse ederiz.Arsa yatırım kredisine giriyor.Demir,çimento gibi şeyleri komple müteahhitliğinde finanse edebiliyoruz.İki firma aralarında anlaşmış ve bize talepte bulunduğu taleplerini gerçekleştiriyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Desteği veririz.Konut,arsa,işyeri genelde yaptığımız bunlar.Talepler bunlar.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Diğer bankalara göre çok daha rekabetçiler.Gerçek ticaret olduğu için.Mesela çok yakın zamanda bir müşteri arsa almak istiyor.Destek vermeye çalışıyoruz.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Evet, arsa ve bina alımı yapılıyor.

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Evet, veririz.Gayrimenkul ve arsa finansmanlarımız var.

(Katılımcı 14-Lisans Şube Müdür Yrd.)

Tabi yine arsa finansmanı,ondan sonra işyeri finansmanları veriliyor işletmelere.İkinci el arsa,ikinci el işyeri,arsa ,araç,konut bu gibi finansmanlar sağlanıyor.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

5.Verilen Ticari Finansal Desteğin Katılım Bankasına Geri Ödemesinin Nasıl Yapıldığına Dair Katılımcıların Görüşleri

Girişimcilere sağlanan ticari finansmanın geri ödeme planları finansman türüne göre değişiklik göstermektedir. Girişimci arsa ,bina,makine ve teçhizat gibi uzun vadeli finansman talep ediyorsa 60 aya kadar Türk Lirası cinsinden borçlanma edinebilirler.Ülkemizin içerisinde bulunduğu konjektürel durundan kaynaklı girişimcilerin uzun vadeli yabancı para cinsinden (Dolar ,Euro gibi)finansman elde etmelerini doğru bulmuyoruz.Fakat kısa vadeli proje finansmanlarında ihracatçı firmalarımıza yabancı para cinsinden finansman desteği sağlıyoruz.Özetle girişimcilerin ödeme dengesini bozmayacak şekilde her türlü ödemede esneklik sağlamaktayız.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Geri ödeme yapılmaması durumunda ;daha önceden girişimci ile oluşturulan teminat yapısı,finanse edilen projenin kârlılığına göre geri ödeme yapısı oluşturulduğu için, problemlerde borçlar kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre işlem yapılır.Katılım bankalarında kanuni takip olayları, bankacılık sektörüne göre çok çok düşük düzeydedir.

Katılım bankalarındaki en önemli şeylerden bir tanesi de ödeme esnekliğidir.Katılım bankaları olarak piyasadaki vade yapısını bozmayan bir vade yapısını vardır.Uyguladığımız bu vade yapısı bankacılık sektöründeki vade yapısını bozmadan sektörü güçlendirmektedir.

Yaptığımız uygulama ile sektör vadesi üzerinde vade yapısı

Katılım bankacılığı dijitalleşmede alt yapında öncü rol oynamaktadır.Katılım bankacılığı bankacılık sektöründe agresifleşen bankalara öncülük yapmaktadır.

(Katılımcı 3-Lisans,Şube Müdürü)

Maksimum 60 ayı aşmamak koşuluyla (Yatırım finansmanları hariç) müşteri nakit akışına uygun ödeme tablosu oluşturulmaktadır

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Katılım bankaları çok çeşitli finansman destek vermektedir.Geri ödeme planları finansman türüne göre çeşitlilik göstermektedir.Yakın vadeli ve uzun vadeli(120 aya kadar) geri ödeme planları yapmaktayız.Yapılan bu geri ödeme planlarına göre girişimciye vermiş olduğumuz ticari finansman desteğinin geri ödemesini tahsil etmekteyiz.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Müşteri ile olan anlaşmamıza bağlı.Şartlar nasıl olgunlaşırsa öyle davranırız.Temsilci olan arkadaş bu işi takip ediyor.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Taksit taksit ödüyorlar.Eşit taksit yapabiliyoruz.buda müşterilerimiz çek karşılığı oluyor.Çek teminata alınır

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Genelde cari hesaplarına ödeme yapıyorlar.Kabul ettiğimiz ödeme yapmıyoruz.

türleri var.Mesela temlik.Başka ilave olarak ihracat bedelleri akreditiflerini teminat olarak kabul ediyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Gelir beklentisine geri ödeme planı oluşturulabilir.Müşterinin en sık tercih ettiği model eşit taksitler şeklindedir.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Yapmış oldukları kâr ile bize ödeme yapıyorlar.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Belli bir kâr oranında taksitli olarak ödeme yapmaktadırlar.

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Burada müşteri ile anlaşılan ödeme planı üzerinden geri ödemesi hesapları üzerinden yapılmaktadır.Esnek ödeme,eşit ödeme planları üzerinden geri ödeme planları sağlanmaktadır.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Geri ödeme;satıcıya peşin ödeme yapılıyor.müşteriye taksitli satılıyor.

(Katılımcı 14-Lisans Şube Müdür Yrd.)

Geri ödemeler bizim anlaştığımız vadeler çerçevesinde yapılıyor.Yani projelere giriyoruz,vekaletler tanımlanıyor.Alım satım gerçekleşiyor.Anlaştığımız vadelerde şeyler yapılıyor geri ödemeler gerçekleştiriliyor.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

6.Katılımcıların Katılım Bankasına Yapılması Gereken Geri Ödemelerin Yapılamaması Durumunda Nasıl Hareket ettiklerine Dair Görüşleri

Girişimcilerin ödeme vadesi gelmiş ödemelerinde 90 güne kadar herhangi bir hukuki süreç başlatmamaktayız.Önceliğimiz girişimcinin hukuki takip boyutuna gelmeden bankamız ile mutabakat sağlamasıdır.Karşılıklı mutabakat sağlanamaması durumunda ne yazık ki hukuki süreç başlamaktadır.

Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü

Müşterinin ödeme durumu sorgulanarak, müşterinin iyi niyetli olması durumunda yapılandırma vs. çalışmalar yapılmaktadır. Ödeme ahlakı bozulan müşterilerde konvansiyonel Bankalarda olduğu gibi takip süreci devam etmektedir.

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Bize yapılması gereken geri ödemenin yapılamaması durumunda,girişimci ile yapılan görüşmede, girişimcinin yaklaşımına bakılır.Girişimcinin iyi niyet taşıyıp taşımadığına bakarız.Girişimcinin ödeme ahlakı düzgün iken ,içinde bulunduğu zor şartlar nedeniyle ,ödeme zorluğu içinde ise yeni, bir yapılandırma antlaşması yaparız.Böylece girişimcinin hem ticaretinin devamına yardımcı olmuş oluruz hem de finansmanın batık duruma düşmesine engel olmuş oluruz.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Normal hukuki süreç işletilir.Çok zorda kalırsa ödeme gücü bozulursa teverruk olabiliyor.Art niyet varsa işlem avukatlara gidiyor.Normal hukuki süreç işliyor.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Önceden gecikme cezası alınmıyordu.Rekabet kuruluna vs. başvurular oluyor.Diğer bankalar alıyor.Rekabeti olumsuz etkiliyor.Su istimal edildiğinden gecikme cezaları alınmaya başlandı.

Kanuni bir süreç var.90 gün.Bunu sonunda idari süreç başlatılıyor.

Bu alınan gecikme cezaları sermayeye katılmıyor.Belli bir miktara ulaştığı zaman okul onarımına,tadilat işlerinde vs. kullanılıyor.Sermayeden bu parayı çıkartmaya çalışıyoruz.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Takipten ziyade müşteriye yardımcı olmaya çalışıyoruz.Zaten devlet 90 günlük gecikmeyi kabul ediyor.İlave yeniden yapılandırma yapıp vadeyi uzatabiliyoruz.Teverruk bunun adı.Borcun yeniden finansmanını yapıyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Yasal kurallar var.45 gün bittiğinde ihbarname gönderiyoruz.90 güne kadar hiç ödeme yapmazsa hukuk müşavirine gider.Ödeme seçenekleri sunanlar mantıklı bir seçenek bulunursa uzlaşılır.Uzlaşılmazsa artık batık krediye girer.Varisa teminatı ile ödeme alınmaya çalışılır.Yoksa da diğer yollarla gider.

Yani katılım bankaları diğer bankalara göre daha ılımlı.Müşterinin niyetine bakıyoruz.Örneğin 1 milyon kredini ilave çek verebiliyoruz geri ödeme katılım bankaları cezaları değerlendiremiyor.Tutum çok önemli.Bankamız müşteriyi uzun süre idare etti.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Üç ay boyunca müşterilerimizi idare ediyoruz.Üç ay sonunda avukata veriliyor.

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Bu tamamen yasal prosedür ve kredi politikaları kapsamında değerlendiriliyor.60 gün üzerindeki geciken ödemelerde ihtarname,90 gün üzerinde geciken ödemelerde kanuni süreç işliyor.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Bur da gün sayısı önemli.90 gün dolduktan sonra ödeme gerçekleşmezse hukuki süreç başlıyor.

(Katılımcı 14-Lisans Şube Müdür Yrd.)

Yani şöyle bankacılıkta 90 gün içerisinde bir aksiyon aslında alınamıyor yasal olarak.Genel konvansiyonel bankaların tabi olduğu kurallara tabiyiz bur da öyle diyeyim size.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

7.Katılımcıların Katılım Bankalarının Girişimcileri Destekleyen Diğer Kurumlarla İşbirliklerine Dair Görüşleri

Evet, var.Türk Eximbank ve Kredi Garanti Fonu ile katılım bankacılığı prensipleri dahilinde girişimcilere finansman destekleri uygun maliyet ve uzun vadelerde sağlanabilmektedir.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Evet, katılım bankacılığı olarak KGF exim, Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı ile işbirliklerimiz vardır.

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Katılım bankaları olarak diğer bir çok kurum ve kuruluşla işbirliği içerisindeyiz.Kamu kuruluşları ile olan işbirliklerimiz var.İş insanlarının üye olduğu sivil toplum kuruluşları ile işbirliklerimiz var.Odalarla işbirliklerimiz var.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Biz BDDK ya bağlıyız.Diğer katılım bankaları ile birlikte,KGF destekli,Albaraka garaj gibi ,TÜBİTAK projeleri(TÜBİTAK teknoloji vadisinde)Ayrıca belirli dönemlerde proje geliştirilen küçük yatırımcılara destek olmak amacıyla programlar,yarışmalar çerçevesinde sermaye desteği sağlamaktadır.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Var tabi.Bizim hat var.Her sene bir hat yarışması yaparız.Dereceye

girilirse ödöl veririz ve takvimimize basarız.

Garaj diye bir şeyimiz var

Teknoloji alanında Albaraka Tech var.

Simürk diye bir şey var.

İnşaa diye bir projemiz var.Genelde yurtdışı müşterilere yönelik.

Alneo gibi,pos cihazı cep telefonundan

Mikro finansmanı ile muhasebecilerle işbirliklerimiz var.

*İnşaat firmaları ile kâr-zarar ortaklığına girer.Mesela batı şehir,Yorum
İstanbul bizim projelerimizdir.Ege yapı ile büyük işler yaptık.DAP ile
işlerimiz var.*

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

*KOSKEB, Eximbank olsun, diğer yatırım teşviki olan KGF ile muhakkak
işbirliklerimiz oluyor.*

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

*Yani KOSKEB ile bir dönem işbirliği vardı,bunun haricinde Exim ile
aynı şekilde işbirliğimiz var. Exim kredisi kullanıyoruz.Bunun dışında İTO
ile veya işte GPS firmaları var bu GES projelerini gerçekleştiren onlarla
bizim işbirliklerimiz yine aynı şekilde var.Kooperatiflerle ,iş dernekleriyle
katılım bankalarının anlaştığı güncel anlaşmaları vs.leri var buna göre yine
hareket ediyoruz.*

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

8.Katılımcıların katılım bankalarının destek verdikleri girişimcilerin hangi sektörde olduğuna dair görüşleri

Destek verdiğimiz girişimci sektörleri bulunduğumuz lokasyonlara göre değişiklik göstermektedir.Katılım bankaları olarak girişimcilerde sektör ayırt etmemekteyiz.Fakat dönemsellik durumuna göre risk iştahımızın düştüğü sektörler(inşaat sektörü,catering sektörü,uluslar arası nakliye sektörü) olmaktadır.Girişimciler için ilk bakışta bir sermaye sınırımız yoktur.Ticari finansman sürecinde sermaye yeterlilik rasyosu bizler için önem arz etmektedir.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Katılım bankaları mevduat bankalarıdır. Girişimci, ihtiyaç duyduğu ticari finansal desteği için katılım bankasına talepte bulunduğunda, katılım bankası , girişimciden ihtiyaç duyduğu mal veya hizmetin proforma faturasını ister.Girişimci, satın almak istediği mal veya hizmetin proforma faturasını, katılım bankasına verir.Katılım bankası, girişimciye vekaletname verir.Girişimciye vekaletname verilmesinin amacı,girişimcinin ihtiyaç duyduğu mal veya hizmetin satıcı firmadan katılım bankası adına alınmasıdır.Mal veya hizmeti katılım bankası satın alır.Katılım bankası satıcı firmaya ödeme yapar.Girişimci, katılım banka adına satıcı firmadan mal ve hizmeti satın almış olur.Katılım bankası satın almış olduğu bu mal ve hizmeti girişimciye satar.Katılım bankası girişimciye bu mal veya hizmeti kaç lira bedelle satacağını söyler ve bir geri ödeme planı çıkarır.Girişimci bu geri ödeme planını imzalar ve akit süreci sonlanmış olur.Böylece girişimcinin ihtiyaç duyduğu finansal destek sağlanmış olur.Bu tip sözleşme türüne katılım

bankacılığında murabaha denir.

Örneğin girişimci ihtiyaç duyduğu 10.000.000 TL'lik finansal destek talebinde bulunacağı zaman;

Girişimci talebini örnek form ile bankaya geçer:

1.000.000 TL kefalet

4.000.000 TL çek

5.000.000 TL gayrimenkul ipoteki teminatları alınır.

Toplam 10.000.000 TL'lik finansal destek için örnek form olan evrakla talep ediyor.

Bu talebin proformasını katılım bankası kabul eder.

Katılım bankası bu talebi sisteme girer.

Mesela Ereğli Demir Çelik ten 10.000.000 TL çeliği alır ve almış olduğu bu çeliği girişimciye göndedir.

Geri ödeme planı çıkartılır.

Katılım bankası 10.000.000 TL ye almış olduğu çeliği 24 ay vadeli olarak 12.000.000 TL'ye girişimciye satar. Katılım bankası girişimciden ödemesini 12.000.000 TL olarak 24 ay vadeye yayılmış olarak alır.

12.000.000 TL' nin 1.800.000 TL si paranın maliyeti 200.000 TL si ise kârdır.

(Katılımcı 2-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Biz sektör olarak güçlü banka güçlü firma prensibi ile hareket etmekteyiz. Aslında bizim sektörü şöyle tanımlayabiliriz:İnsan sağlığı bozulduğu zaman tedavi olmak için nasıl hastaneye başvuruyorsa,finansal durumu bozulan firmalarda da durumlarını düzeltmek için biz bankaların kapısını çalmaktadırlar.Dünyada bankacılık anlamında sektöre baktığımız zaman ,dünyanın çok gerisindeyiz.Ama katılım bankacılığı konusunda Türkiye liderlik yapacak bir durumdadır.Son yıllarda devlet de katılım bankacılığını açmaya başladı.Devlet, hem mevduat hem de uzun vadeli projelere destek verirse %8'lerde olan katılım bankacılığı pazar payı %15'lere kadar çıkabilir.

Türkiye'deki Katılım Bankacılığı BDDK Kanununa tabidir. Katılım Bankaları da, diğer klasik bankalar gibi, Türkiye'deki bütün bankacılık mevzuatına tabi olarak faaliyet gösterirler. Katılım bankalarının diğer klasik bankalardan farkı, uygulamada kendini göstermektedir. Katılım bankaları doğrudan girişimciye finansman sağlamak vermek yerine ,girişimcinin ihtiyacı olan ticaretine finansman destek sağlamaktadır.Yani doğrudan ticareti destekleyerek,ticareti canlandırmış olmaktadır.Girişimcilerin ihtiyaç duyduğu finansman destek için Katılım bankalarına daha kolay ulaşmasını sağlamak için girişimcilerin üye olduğu sivil toplum kuruluşları ile anlaşarak, sektöre özel anlaşmalar yapıyoruz.Mesela ASKON ile mesela İTO ile anlaşmalar yaparak finansman ürün desteği,makine teçhizat vb. hepsine destek veriyoruz.Katılım Bankalarının diğer klasik bankalarda olmayan direk Leasing yapma yetkileri vardır.Organize sanayi bölgeleri ile anlaşarak girişimcilerin ihtiyacı olan arazi tahsisi için finansman desteği veriyoruz.Girişimciler makine ve teçhizat alımı yapacakları zaman

finansman desteği veriyoruz.Katılım bankaları olarak makine ve teçhizat yatırımı yapıyoruz.Katılım bankaları enerji sektörüne çok ciddi finansman destek sağlamaktadır. Enerji sektöründe HES ve GES ile ilgili proje birimlerimiz ve uzman kadrolarımız var.Enerji sektöründe faaliyet gösteren girişimcilerimizi ciddi manada finansman olarak destekliyoruz.Katılım bankaları BDDK ya tabi olduklarından dolayı girişimcilerin finansman destek talebinde bulunmaları durumunda değerlendirme yapılırken kanun çerçevesinde gerekli kriterler bakılır.Girişimcinin mali verileri ve geçmiş verilerine bakılır.Ayrıca bankanın kendi iç verileri ile beraber değerlendirilip finansal destek veriliyor.Girişimcilerin katılım bankalarından finansman destek talebinde bulunmalarının çeşitli yolları var.Mesela girişimciler dijital kanallar üzerinden finansman destek talebi başvurusu yapabiliyorlar.Katılım bankası personellerinin girişimcilere yapmış oldukları ziyaretlerle finansman destek talep başvuruları alınıyor.

Katılım bankaları olarak Sektör ayırımımız yok.Tarımdan tutun inşaata kadar hemen hemen her sektörde varız.Makine ve teçhizat gibi taleplerde katılım bankaları olarak direk leasing yetkimiz var.Girişimciler tarafından arsa tahsisler vs. gibi taleplerde OSB' ler de dahil olmak üzere Türkiye'nin her yerinde, firmanın durumu gözetilerek, uzun vadeli krediler veriyoruz.Katılım bankaları olarak girişimcilere fon kullandırmamız işleminde girişimci ile anlaşılan vade ve kâr üzerinden vade planları oluşturularak geri ödeme alınmaktadır.(Firmanın durumuna göre)

(Katılımcı 3-Lisans,Şube Müdürü)

Sermaye sınırı bulunmamakta olup, katılım bankacılığı hassasiyeti gösterebilen bütün firmalara hizmet verebilmektedir.

Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi

Girişimcilere ticari finansman desteği vermek için bankacılık mevzuatı gereği gerekli belgeler istenir. Mali verileri kontrol edilir.Girişimcinin diğer bankalarla olan ilişkileri kontrol edilir. Bulunduğu sektör geçmişine bakılır.

Genel olarak girişimcilerin gelip bankamıza talepte bulunması yerine,bankamızın ilgili personeli girişimcileri ziyaret ederek finansal destek talepleri varsa başvurularını alır.Ayrıca internet bankacılığı üzerinden de finansal destek taleplerini alıyoruz.

Destek verdiğimiz girişimciler genel olarak her sektörde olmaktadır.Enerji sektörü konusunda ciddi bir oluşumumuz var.Uzman personeller öncülüğünde HES,GES başta olmak üzere finansal destek vermekteyiz.Finansal talepte bulunan girişimcinin bütün veri ve sicilleri incelendikten sonra sermaye sınırına bakılmaksızın finansal destek veriyoruz.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Destek verdiğimiz girişimciler her sektörden olabilmektedir.Sermaye ve sektör sınırımız yok.İslami ve helal dairesinde her türlü desteği verilir.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Belli bir sermaye sınırı yok.

Destek verdiğimiz portföy genel ağırlıklı ayakkabı,tencere tava imalatı,bunların kalıp boyamasını yapanlar.Genel olarak bu grubu destek veriyoruz.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Belli bir sermaye sınırimiz yok.Dikkat ettiğimiz bir sektör kodumuzda yok.Tercihlerimiz özellikle üretim alanıdır.İnşaat sektörüne temkinli yaklaşıyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Demin saydığımız sektör dışındaki her sektör olabilir.Turizmde içki mamulü satan firmalarla çalışmıyoruz.Bunun için Bodrum Marmaris'te şubelerimiz yoktur.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Evet, var.Tütün ve içki,silah alımı satımı,kumarhaneleri fonlamıyoruz.Onun dışında her sektörde varız.Sermaye sınırimiz yok.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Mal alımı yapıp satan müşterilere,üreticilere vb.

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Tüm sektörlerde çalışma sınırları üzerindeki firmalarla çalışılmaktadır.Genel kabul olarak öz kaynağının pozitif olması aranmaktadır.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Şu şekilde şimdi bizim banka aslında kobi bankası.Son dönemde ticari bankacılığa doğrudan aslında bir evrimle söz konusu ama şu şekilde bizim

baremlerimiz bireysel zaten bireysel sektör. Özel bankacılık zaten ayrı. Bunun yanında şöyle,şimdi biz sektörleri dörde ayırıyoruz aslında.Mikro,İşletme,Ticari ve Kurumsal şeklinde.Şimdi mikro ve işletme kobi çatısı altında küçük ve orta büyüklükteki işletmeler adıyla geçiyor.Bu çatının altında mikro ve işletme diye ikiye ayrılıyor.Mikro 0-10 milyon yıllık cirosu olan resmiyette yani beyannamelerinde cirosu 10 milyona kadar olan firmaları gösteriyor.10 milyon -125 milyon üzeride işletmeye giriyor.İşletme diye sınıflandırıyoruz.Yani şubede de aynı şekilde portföyleri farklı oluyor.Bu şekilde kobi 125 milyona kadar 0-10 milyon mikro,10 milyon-125 milyon işletme diye geçiyor bizde.Yani diğer katılım bankalarında farlı olabilir ama üç aşağı beş yukarı cirolar aynıdır.125 milyon üzeri ticari diye geçiyor.Ayrı şubeleri var.bu şubeler bu yıl itibariyle yeni konsepte geçti işte bu şubelerde kaldırıldı biraz daha ofis gibi çalışacaklar şubeden ziyade.125 milyon ve üzeri yıllık cirosu olan firmalara bakıyor.Kurumsal firmalarda biraz daha böyle tabi yani onun bir baremi yok kurumsal firmanın ama kurumsal firmalar.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

9.Katılımcıların Katılım Bankalarının Ticari Finansman Desteği Vermek için Girişimcilerden ne gibi kriterler aramakta olduğuna dair görüşleri

Girişimcilerin son üç yıl mali verileri talep edilir.Mali veriler raporlanıp incelendikten sonra (cari oran,net işletme sermayesi,toplam borç/özsermaye)kontrol edilir.Girişimcinin geçmişine bakılır.Kaç yıldır sektörde.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Girişimcinin mali tabloların incelemesi aşamasında, katılım bankası genel merkezi uygun görürse, yapılacak finansal destek için bir limit tahsis

süresi oluşturulur. Girişimcilere tahsis edilen limitlerde kefalet, çek, taşıt, gayrimenkul nakit rehin vb. çeşitli teminatlar alınır. Bu limitler girişimciye sunulur.

(Katılımcı 2-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Karakter : Firmanın karakteri (moralitesi), alınan/alınacak borcun geri ödenmesindeki kararlılık/istekliliktir.

Kapasite: Firmanın belli bir süre içerisindeki tüm yükümlülüklerini karşılayabilecek kadar fon oluşturabilme yeteneği ve borç ödeme gücüdür.

Kapital : Bir işi başlatmak ve çalışır halde tutmak için gerekli fonlar toplamıdır.

Koşullar: Kredilendirme sürecinde, ülke ekonomisinin içerisinde bulunduğu durum ile firmanın faaliyet gösterdiği iş kolundaki (sektördeki) durum gibi dış etkenler olan çevre koşullarının etkisi çok önemlidir

Karşılık: Önemi, karakter – kapasite – kapital – koşullar gibi unsurların zayıflıklarını gideren bir niteliğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Katılım bankaları tarafından girişimcilere ticari finansman desteği vermek için genel olarak siciline bakılıyor.Hem şahsi siciline hem de kurumunda siciline bakılarak sıkıntı var mı yok mu araştırılır.Girişimcinin mali verilerine bakılıyor.İşe başlama tarihine bakılır.İşe başlama tarihinden en az bir yıl geçtikten sonraki mali verileri dikkate alınarak işlem yapılır.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Birincisi borcunu bankalara düzgün ödeyen bir insan olması lazım.

Bir limit çıkarmamız lazım.Bunun için gelir gider durumunu güncellememiz lazım.

Borcunu ödeyebilir kanaatine varırsak limitini onaylıyoruz.

Müşteri kendiside gelir bizde gidiyoruz.Evraklarını alıyoruz.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Ticari itibarına bakılır.Findeks ve benzeri yerlerde sorgulama yapılır.İstihbarat çalışması yapılır.Müşterinin genel ekonomik durumunu öğrenmek için mizan ,bilanço talep ederiz.Müşterinin ekonomik göstergelerini daha iyi anlayabilmek için sahip olduğu mal varlığının tapu bilgisi,araç ruhsatı vs. talep ediyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Bir kere finanse yeterliliğe sahip olması lazım.Yatırılan parayı en iyi

değerlendirebilecek kişiye veririz.Moralitesi olmayan,bir işi olmayana verilmez.Mesela komisyoncuya vermiyoruz.Tekstilciye veririz.Sürekli mal alan-satanı fonlarız.

Kriter olarak her ürünü fonlamıyoruz.Mesela tütün,patlayıcı silah,içki ürünlerini fonlamıyoruz.İlkelerimize uymayan toplumu rahatsız edenleri fonlamayız.Reklam işlerinde çok seçici davranıyoruz.Mesela İsrail'deki bankalarla çalışmıyoruz.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Her bankanın kendi özünde bir kriteri var.Siyah çıkmazsa o firma ile çalışıyoruz.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Ödeme düzenli yaptıkları,varlıklarına,bilançolarına bakılıyor

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

- a) İstihbaratının sağlıklı olması*
- b) Kurum kredi politikaları kapsamında yapılan reytinginin çalışma sınırlarının üzerinde olması*
- c) Sektör bazlı olarak çalışması,olumsuz olan sektörlerde faaliyet göstermesi*

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Bir çok kriter var Müşterilerin mali verilerine bakılıyor.Klasik bankalar ile aynı benzer kriterler arıyoruz.İstihbaratı yapılıyor.Piyasa istihbaratı,dış

(Katılımcı 14-Lisans Şube Müdür Yrd.)

Yani şöyle katılım bankalarının tabelasında banka yazmıyor ama tabelada ne kadar yazmasa da en nihayetinde bankacılık kurallarına bankacılık kanununa tabi.Dolayısıyla genel anlamda bankacılığın aradığı kriterleri katılım bankaları da ,yani bir firman kredi bile olası,işte ticari anlamda geçmişinin ne derinlikte olduğu bunun yanı sıra kendi ödeme performansı,güncel durumu vs. bunlara değerlendiriyoruz.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

10.Katılımcıların Girişimcilerin Ticari Finansman Desteği İçin Katılım Bankalarına Nasıl Bir Süreçte Başvurduklarına Dair Görüşleri

Girişimci finansal talebini konusu ile beraber katılım bankasına iletir.Kendisinden proforma fatura talep edilir.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

İşletme sermayesi ihtiyacına yönelik başvurabilir.

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Müşterimizle sık sık diyalog halinde oluyoruz.Nasıl yardımcı olabiliriz.2.maddede saydığımız şeyleri müşterinin ihtiyacı olmasa dahi müşterimize tanımlayıp bir ön limit çalışması yaparız.Tanımlanan bu limitler çerçevesinde müşterimize yardımcı oluyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Öncelikle girişimci ticari bir faaliyette bulunmak için yasal evraklarını

çıkartır.Firmasını kuran biz genelde makul karşılarız.Ama işkolu yetersiz bir firmaya destek vermiyoruz.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

İstedığı gibi başvurabiliyor.Çoğunu biz buluyoruz.%7-7.5 oranımız var.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Mal alımı gerçekleştirilmeden

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Kuruluşunun üzerinden üç bilanço dönemi geçmiş her firma finansman desteği için başvurabilir.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Öncelikle müşteri bir limit talebinde bulunur.üretim desteği gibi talep süreci başlıyor.Limit açılırken de istihbaratı yapılıyor.Mali verileri isteniyor.Uygunsa veriyoruz.Şu kadar teminat(ipotek olabilir,imza karşılığı olabilir) alınır.Sonra limit tahsisi yapılıyor.Mal alımı satımı yapılıyor.

(Katılımcı 14-Lisans Şube Müdür Yrd.)

Yani şöyle,ticari finansman desteği için bir kere tüzel bir kişiliğin bize hesabının olması gerekiyor.İlk etapta hesaplarını açıyoruz aktifleştiriyoruz.Daha sonrada firmadan hem firma hakkında bilgiler doneler alıyoruz ,firmanın finansal durumunu gösteren beyannameleri mizanları bunları alıyoruz.Mali tablolarını alıyoruz.İşte varsa firma ortaklarının adına kayıtlı ruhsat,tapu bunları alıyoruz.Bunun yanı sıra firmaları ziyaret ediyoruz düzenli periyotlarda.Firmaların varsa güncel potansiyel durumlarını alıyoruz aynı şekilde.Bunları ekleyip hazırlayıp genel müdürlüğe

sevk ediyoruz.Yani biz burada aslında hazırlıyoruz.İlk etapta yani firmanın durumuna göre kendi limitlerimizi hazırlıyoruz yani bu şekilde ve genel müdürlüğün onayına gönderiyoruz.Yani nasıl bir ihtiyaçları olur yani benim limitim hazır olsun şeklinde düşünüp beyannamelerini mizanları ile beraber bize geldikleri taktirde biz çalışmalarımızı yapıyoruz.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

11.Katılımcıların Girişimcilerin Makine ve Teçhizat Almak İçin Başvurduklarında Katılım Bankalarının Finansman Destek Vermeleri ile ilgili görüşleri

Evet, veriyoruz.Hem iç piyasa ,hem de ithal getirecekleri makineler için ticari finansman sağlayabiliriz.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Finansal kiralama işlemleri Katılım Bankalarının asıl faaliyet konusu içerisinde olup, kendi bünyelerinde işlemleri gerçekleştirebilmektedir.

Konvansiyonel bankalar leasing şirketleri aracılığı ile yapabilmektedir.

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Katılım bankacılığı olarak girişimcilerin yapacağı yatırım planları doğrultusunda ihtiyaç duyacağı varlıklar için finansal destek veriyoruz.Bunlar gayrimenkul ihtiyacı veya makine teçhizat araç gereç ihtiyacı olabilir.Girişimcinin talebi değerlendirilip gerekli finansman desteği verilir.

Girişimci makine teçhizat almak için bize başvurduğunda finansal destek veririz.Katılım bankalarının finansal kiralama konusunda doğrudan yetkileri olduğundan, aracı şirketlere ihtiyaç duymadan girişimcilerin destekleri karşılanmaktadır.

Girişimci yerinde ziyaret edilir.Talepte bulunduğu makine ve teçhizatın faaliyet gösterdiği sektörle ilgili olup olmadığı kontrol edilir.Genel olarak aranan kriterlere bakılır.Olumsuz bir durum yoksa girişimcinin finansal destek talebi olumlu karşılanır.

(Katılımcı 5-Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Mali verileri olgunlaşırsa,ödeme gücü olursa finansman desteği veririz.

(Katılımcı 6-Lisans , KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Makine alımında,leasing işleminde ,mal alımında,konut ve araç alımında destek veriyoruz.

Katılım bankalarının en büyük avantajı,kriz durumlarında,kredileri geri ödeme diye bir şey yok.Buda katılım bankalarının güvenli liman olmalarını sağlıyor.Diğer bankalar hemen ertesi gün bu kredileri öde diye çağırıyor.

Müşterilerimizin çoğu mobil sistem üzerinden başvuru yapıyorlar.Bu da finansman noktasında sağlanan kolaylıklar arasındadır.

(Katılımcı 7-Y.Lisans ,Kıdemli KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Leasing için fonlama yapabiliyoruz.Bunun için makinenin kanunda uygun olması lazım.Orada gider olarak gösterebiliyor.Buda firmanın işine geliyor.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

KDV avantajı gibi durumda yararlanmak istiyorsa özellikle leasinge yönlendiriyoruz.%1 KDV olduğu için yatırım kredisi olarak destek veriyoruz.1 yıldan uzun vadeli ve envanterine ekli malzeme olması gerekir.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Tabi ki vergisel avantajlardan dolayı leasing desteği veriyoruz.

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Evet, veririz.Direk finansman verebiliyoruz.Kendimiz finanse ediyoruz.Makinenin ikinci el fiyatını araştırıyoruz.%70 finanse ediyoruz.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Var

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Evet, veriyoruz.Katılım bankacılığının en çok yaptığı işlemlerin başında leasing gelmektedir.Kendi bünyeleri üzerinde leasing işlemi yapmaktadır.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)

Evet, leasing işlemleri yapılıyor.

(Katılımcı 14-Lisans Şube Müdür Yrd.)

Veriliyor.evet.Leasing yapılıyor.Firmanın kredibilitesine göre yani o başta bahsettiğim kriterler sağlanıyorsa destek veriyoruz.İthalat iç piyasa fark etmeksizin.

(Katılımcı 15-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış)

12.Katılımcıların Makine ve Teçhizat Almak İçin Katılım Bankasına Başvuran İşletmelerden Ne Gibi Özellikler Arandığına dair Görüşleri

Girişimcinin alacağı makine veya teçhizatın girişimcinin faaliyet gösterdiği sektörle bağlı olup olmadığına bakılır.Girişimci yerinde ziyaret edilerek yeni gelecek makine ile beraber girişimcinin kapasitesinin ne kadar artırabileceğinin analizi yapılır.Yapılacak bu uzun vadeli yatırımın girişimcinin üretim süreçlerinin ödeme dengesine etkileri incelenir.

(Katılımcı 1-Lisans,Şube Müdürü)

Finansal Kiralamada genel olarak, Katılım Bankacılığı hassasiyetini gözeten, ödeme ahlakı düzgün, teminat yapısı uyumlu hukuki işlem yapma ehliyetine sahip tüzel kişiler, şahıs firmaları, her türlü ortaklıklar, serbest meslek mensupları Kiracı olabilirler.

(Katılımcı 4-Lisans ,Portföy Yöneticisi)

Ticari finansman desteği ile aynı kriterler.

(Katılımcı 8-Lisans KOBİ Bankacılığı Satış Yönetmeni)

Ticari geçmişine bakıyoruz.Bu müşterinin işlerini kolaylaştıracak

destek veriyoruz.Ayakkabıcı ise kendi ürünleri ile ilgili destek veriyoruz.

(Katılımcı 9-Y.Lisans Şube müdür Yrd.)

Finansal yeterlilik,nerede kullanacak

(Katılımcı 10-Y.Lisans Şube müdürü)

Genellikle üç yıl çalışmış olmasını istiyoruz.

(Katılımcı 11-Doktora OBİ Müşteri İlişkileri Yönetmeni)

Ödeme durumları,bilanço,varlıklar

(Katılımcı 12-Lisans KOBİ Bankacılığı)

Veriyoruz.Kredi kabul politikaları zaten daha önce belirtmiştik yeterli ise leasing veriyoruz.

(Katılımcı 13-Lisans Yönetici)